

TİCARİ İŞLETME

TTK ya göre Ticari işletme

Tanımı

- Gelir sağlamayı hedef tutma
- Devamlılık
- Bağımsızlık
- Esnaf işletmeleri için belirlenen sınırı aşmak

❖ Ticari işletme ile esnaf işletmesi arasındaki sınır

CUMHURBAŞKANI KARARI ile belirlenir.

❖ Gerçek kişi tacir, hem şahsi borçlarından hem de ticari borçlarından dolayı iflasa tabidir.

➤ Faaliyet konusu kaldırılmıştır, serbesttir (ultra vires)

➤ **Esnaf işletmesi:** ister gezici ister bir dükkânda veya bir sokağın belli bir yerinde sabit dursun, ekonomik faaliyeti sermayesinden çok bedeni çalışmasına dayanan ve geliri **Cumhurbaşkanının** belirlediği sınırı aşmayan zanaat ve ticaretle uğraşan kişilerin işletmeleridir. **Tüzel kişilikleri yoktur.**

Ticari işletmenin yapısı ve unsurları

Kişi unsuru

Tacir

Malvarlığı unsurlarıMaddi malvarlığı

Üretilmiş mallar, motorlu taşıtlar
Hammadde, yarımamuller,
Araç gerçler, taşınmazlar, sermaye, vs.

Gayrimaddi malvarlığı

İşletme adı, ticaret
unvanı, marka, patent, model,
fikri ve sınai haklar

-Tacirin ticari işletmesindeki mal varlığı genel malvarlığına dâhildir. Ayrı bir hukuki statüsü yönetimi yoktur.

<u>Ticari işletmenin özellikleri</u>	<u>Esnaf işletmesinin özellikleri</u>
1- Sermaye yoğun çalışanlar	1- Bedenen emek yoğun çalışanlar
2- Kar amacı ile üretim yaparlar	2- Geçimlerine yetecek kadar üretim
3- Geliri belirlenen sınırın üstündedir	3- Geliri sınırın altındadır
4- Devir yazılı olarak yapılmak zorunda	4- Devir şekle bağlı değil

Şunlar da esnaf işletmesi sayılır

- 1- Vergiden muaf olanlar
- 2- Basit usulde vergilendirilenler
- 3- İşletme hesabına göre defter tutanlar

MERKEZ VE ŞUBE

Merkez

TTK da merkez tanımı yapılmıştır.

İşletmelerin **idari, hukuki ve ticari** faaliyetlerinin yürütüldüğü yerdir. Bunlar birbirinden farklı yerlerde yürütülüyorsa idari faaliyetlerin yürütüldüğü yer işletmenin merkezi olur.

- ❖ Her tacir ticari işletmesinin açıldığı tarihten itibaren **15 Gün** içerisinde ticari işletmesini ve seçtiği unvanı işletme merkezinin bulunduğu yer ticari siciline tescil ve ilan ettirmelidir **tescil+ilan**
- Serbest bölgeler kanununa göre serbest bölgelerde açılacak şubelerin ayrı ve bağımsız sermayelerinin olması zorunludur.
- Şubenin merkezden ayrı tüzel kişiliği yoktur.
- Devir şubeleri de kapsar.
- Şubeye karşı dava ister şubenin ister merkezin bulunduğu yerde açılabilir. Ama **iflas davası** merkezin bulunduğu yerde açılmak zorunda.
- Şubelerin tescilleri 15 gün içinde bulundukları merkez tic. odasında yapılır.
- Ticaret unvanlarını şube eki konularak kullanırlar.
- Depo, imalathane, yemekhane gibi iş yerinin temel unsurları şube sayılmaz.

Şube ve Özellikleri (TTK da tanımı yok)

Merkeze bağımlılık (iç ilişkilerde bağımlı)

- ❖ Şubeler kendi nam ve hesabına değil merkez ad nam ve hesabına hareket ederler. Elde edilen kar veya zarar merkeze aittir.
- ❖ Şubelerin ayrı tüzel kişiliği yoktur. Bu yüzden geliri ne olursa olsun **hiçbir zaman ticari işletme sayılmazlar.**
- ❖ Tüm genel emirler merkezden gelir ve tüm yöneticileri merkez atar.

Dış ilişkilerde bağımsızlık

- ❖ Merkezin yaptığı türden işlemlerin en azından asli olanlarını, üçüncü kişilerle merkezden bağımsız olarak yapabilme özelliğidir.

Örnek: Bankaların şubelerinin yapacakları her işlemde merkezi arayıp izin istemek zorunda olmayışları.

Aynı kişiye ait olma

Şube ile merkez aynı kişiye ait olmalıdır, zira sahibi başka kişi olursa bu ayrı bir işletme olur.

Yer ve yönetim ayrılığı

- ❖ Yer ayrılığı bina ayrılığı değildir. Aynı bina içinde de olsa merkez ve şube adresleri farklıdır.
- ❖ Her şubenin kendi ayrı adresi mevcuttur.
- ❖ Her şubenin kendine özel müdür müd. Yrd. Ve diğer yönetim kadrosu vardır

Ticari defterler ve muhasebe, merkez nezdinde tutulabilir

TİCARİ İŞLETMENİN DEVRİ

Devrin kapsam ve şartları

- Ticari işletmelerin devri **yazılı** yapılmalıdır.
- Bu geçerlilik şartıdır (**Kurucu tescil**) Ticaret siciline 15 gün içinde **tescil ve ticaret sicil gazetesinde ilan** edilmelidir
- Devir işlemi kül halinde yapılır. Sözleşmede belirlenen **tüm maddi gayri maddi unsurlar** devre dâhildir. (aksi niteliği bozmayan konularda öngörülebilir)
- **Aktif ve pasifler** birlikte devredilir(emredici hüküm)
- Ticaret unvanının devri işletmeden ayrı devri mümkün değildir. Fakat işletme ile beraber devredilebilir veya devrin dışında bırakılabilir.
- İşletmenin daimi unsurları (kiracılık hakkı dâhil) devralana geçer.
- Devir yapılırken TBK da bulunan Ayıba ve zapta karşı Tekeffül (Garanti ve sorumluluk yüklenme) hükümleri devreye girer.

Borçlardan sorumluluk

Devralan devri alacaklılara bildirdiği veya ticari işletme için ticaret sicil gazetesinde yayınlanınca; diğerleri için de Türkiye genelinde dağıtımı yapılan gazetelerden birinde yayınlanacak ilanla **duyurduğu tarihten** (devrin ilan ve ihbarı) **başlayarak** 3. Kişilere karşı sorumlu olur.

- Tacir sıfatı devirle ortadan kalksa da **İİK na göre 1 yıl daha** işletmenin borçlarından dolayı iflasa tabidir.
- Tacir devrettiği işletmenin **borçlarından 2 yıl daha devralanla birlikte müteselsilen sorumludur**
- Bu 2 yıllık süre muaccel (vadesi gelmiş) borçlar için bildirme veya duyuru tarihinde, müeccel (vadesi gelmemiş) borçlar için Muacceliyet tarihinden (vadesi gelince) itibaren başlar. (2 yıl hak düşürücü süredir)

- Devrin hüküm ve sonuçları

- İşletmesini devreden tacir devralanla rekabette bulunmama borcu altına girer.
- Devreden işletmeyi devrettiği muhitte aynı konuda başka bir işletme açamaz (rekabet yasağı sözleşmesi yapmasalar bile) (TMK Md2 dürüstlük kuralı)
- Ticari işletmesini devreden **gerçek kişi tacir** başka bir işletmesi yoksa tacir sıfatını kaybeder.
- Devirden sonraki borçlardan sadece devralan sorumlu olur.
- İyiniyetli devralan işletmenin içinde bulunan 3. kişilere ait eşyaların da mülkiyetini kazanır.
- Devralan devirde beyan edilmemiş bilinmeyen borçlardan da sorumludur.(borcun naklinin özel bir türüdür). Bazı borçlardan sorumlu olmayacağına dair yapılan sözleşme sadece iç ilişkilerde geçerlidir. 3. Kişileri bağlamaz.

Alacağın temliki (devri): Borcun naklinin özel bir türüdür. Hem BK da hem de TTK da düzenlenmiştir.

Takas: Bir sözleşme değildir.

Alacağın devrinde borçludan izin almaya gerek yoktur(onay gerekmez ama borçluya haber verilir)

NOT: İçinde taahhüt olanlar ve vaatler bir tür sözleşmedir. Borçlandırıcı işlemdir.(TBK)

TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHNİ KANUNU (6750) (TİTRK veya TİTREK)

Rehin kuruluş şekli	Taraflar	Rehnin Amacı	Rehnin Kapsamı	Hüküm ve Sonuçları
- TİTRK e göre gerçekleşir - Rein hakkı, rein sözleşmesinin Sicile tescil edilmesiyle kurulur. - Rein sözleşmesi elektronik ortamda ya da yazılı olarak düzenlenir. - Elektronik ortamda düzenlenen rein sözleşmesinin Sicile tescil edilebilmesi için sözleşmenin güvenli elektronik imza ile onaylanması şarttır. - Yazılı olarak düzenlenen rein sözleşmesinin Sicile tescil edilebilmesi için tarafların imzalarının noterce onaylanması veya sözleşmenin Sicil yetkilisinin huzurunda imzalanması şarttır. - Rein hakkının kurulmasına ilişkin diğer usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle düzenlenir - Kurucu tescildir ✓ Kanunda tescil süresi belirtilmemiştir. Taraflar tescili kendileri sistem üzerinden yapabilir.	Rehin verebilecekler - Tacirler - Esnaf - Çiftçiler (Çiftçi örgütüne kayıtlı olmalıdır) - Üretici örgütleri - Serbest meslek erbabı gerçek veya tüzel kişiler Rehin alabilecekler - Bankalar ve finans kuruluşları - Finansal kiralama - Factoring ve finansman şirketleri - Kredi ve kefalet sağlayan kamu ve özel kurum ve kuruluşları - Kooperatifler - Tacir - Esnaf	- Rehnin güvence olarak kullanımının yaygınlaştırılması. - Rehne konu taşınırın kapsamının genişletilmesi - Aleniyetin sağlanması - Paraya çevirmede alternatif yollar (lex commisorio istisnası) - Rein hakkının tesisi - Rehinde öncelik hakkının belirlenmesi - Tarafların ve 3. Kişilerin hak ve yükümlülükleri - Rein ile ilgili usul ve esasların belirlenmesi	Rehin kapsamına girmeyenler - Taşınır varlıkları konu alır - Sermaye piyasası araçlarına uygulanmaz - Başka sicile kayıtlı (Tapu kütüğüne (siciline) gemi – uçak siciline vs tescil edilen taşınırlar bu kanun kapsamında değildir. - Taşınmazlar ve binaların eklenti ve ek binaları Rehin kapsamına girenler - Ticaret unvanı - İşletme adı - Alacaklar, her türlü kazançlar gelirler, iratlar - Çok yıllık meyve veren ağaçlar - Fikri ve sınai haklar - Hammadde (eski kanunda rein edilemezdi) - Hayvanlar - Lisans ve ruhsatlar - Kiracılık hakkı - Taşınır işletme tesisatı ve motorlu taşıtların getirileri - Sarf malzemeleri - Stoklar - Tarımsal ürünler - Ticari işletme ve sicile kayıtlı esnaf işletmesi - Ticari plaka ve hat - Ticari proje - Vagon - Kiraya verilmiş 3. Kişi zilyetliğinde bulunan taşınır varlıklar, hak ve paylı mülkiyet hakkı - Müstakbel taşınır varlıklar ve getirileri - Benzeri her türlü taşınır varlık ve hak - Taşınır varlığın gelecekteki her türlü faiz, sigorta gibi hukuki getirileri ile doğal ürün ve ikamesi mallar, taşınır varlık ile birlikte doğrudan rehnin kapsamına girer	- Tarafların hak ve yükümlülükleri kanun ile belirlenir. - Gecikmesinde tehlike varsa alacaklı mahkemeye gitmeden gerekli tedbirleri alabilir ve denetleyebilir. - Rehinli alacağın devri için ticari işletme malikinin izni gerekmez - İşletmeyi devralan kişi rein ile yüklü devralır. - Birden fazla rein kurulabilir - 3. Kişiler lehine bir başkası adına rein verilebilir - Rein alacaklısı 1. Derecede alacaklı ise borç ödenmezse mülkiyetin kendisine devrini isteyebilir (lex commisorio istisnası) - Borç ödenince rehnin sicilden terkin edilmesini alacaklının talebi ile yapılmak zorundadır. Yabancı hukuka tabi rein alacaklıları 30 gün, Türk hukukuna tabi rein alacaklıları 15 gün içinde rehini sicilden terkin ettirmek zorundadır. - Rehinli varlık kanun hilafına (ihlaline) kullanılamaz - Rehinli mal alacaklıya zarar vermek kastı ile tahrip veya imha edilemez - Borçlu rehinli malın değerini korumalıdır. Alacaklı aleyhinde varlığın değerini düşürürse zararı tazmin etmek zorundadır. - Sicili yanıltmaya yönelik fiiller cezalandırılır - Bit taşınırı rein almak sureti ile ödünç para verme işini devamlı yapan kişi TCK 241 e göre cezalandırılır. - Taşınırların üzerinde rein olması lisans ve kiralama hakkına mani değildir. - Alacak tahsil edilemezse genel hükümlere göre icra takibi yapılır.

Yeni kanunda taşınmazlar üzerinde kurulan derece sistemi kıyas yolu ile bu kanuna eklenmiştir.

- Reinli mala değer tespiti 3 gün içinde yapılmalıdır. İtiraz edilirse mahkeme 3 gün içinde tekrar değer tespiti yaptırır. İtiraz üzerine yapılan tespit kesindir. 2 yıl geçmedikçe yeniden değer tespiti yapılamaz.
- TMK ya göre Teslimsiz tescilli bir rein türüdür.
- **TARES (taşınır rehnin sicili)**e işlenen reinli taşınırlar rein verenin ticaret siciline de işlenir. **Bu sicili bakanlığın yetki vereceği kuruluşlar tutar.**
- Reinli mallar satılamaz, alacaklıya bildirmeden taşınamaz yer değiştirilemez. Zarar verilemez değeri düşürülemez.
- **Not:** Reinli alacağın devri için borçlunun izni gerekmez. Devralan rein yükü ile beraber devralır.

TİCARİ İŞ

TTK MADDE 3- göre

- 1- **Bu Kanunda (TTK da) düzenlenen hususlarla bir ticari işletmeyi ilgilendiren bütün işlem ve fiiller ticari işlerdendir.**

Örnek: Hukuki işlemler, sözleşmeler, haksız fiil, sebepsiz zenginleşme, vekâletsiz iş görme, çalıştırmak için işçilerle iş sözleşmesi yapmak, şube açmak için kira sözleşmesi yapmak vs....

- 2- **TTK da düzenlenen tüm işler mutlak ticari iştir.**

ÖRNEK: Acentelik sözleşmesi, Ticaret şirketlerine ilişkin işler, kambiyo senetleri

TTK md 19/1 göre

- 1- Tüzel kişi tacirlerin adi iş sahası yoktur. Yaptıkları her iş istisnasız **ticari iş** sayılır.
- 2- Gerçek kişi tacirlerin de işlemlerinin ticari olması asıldır. Ancak bu durumun 2 istisnası vardır. Bu durumlarda GERÇEK KİŞİ TACİRİN yaptığı iş adi iş sayılır. Bu tür işler tacirin işletmesini ilgilendirmeyen işlerdir.
 - a) Tacirin beyanı
 - b) Durumun elverişsizliği
- 3- Taraflardan birisi için ticari iş niteliğinde olan sözleşmeler kanunda aksine hüküm bulunmadıkça diğeri için de ticari iştir.
- 4- Sözleşme dışındaki borç kaynaklarında özellikle haksız fiilde ticari iş sayılması için her iki tarafın da ticari işletmesini ilgilendirmesi gerekir.

NOT: Kanunda düzenlenmemiş sözleşmeler (atipik sözleşmeler) düzenlenebilir.

Ticari iş 2 şekilde belirlenir. 1- TTK da düzenleniyorsa 2- Ticari işletmeyi ilgilendiriyorsa **ticari iş denir.**

Ticari işler 2 türlü sınıflandırılır

Mutlak anlamda ticari işler

İş hem TTK da düzenlenmiş hem de ticari işletmeyi ilgilendiriyorsa

Esas itibari işe mutlak ticari iş

TTK+işletmeyi ilgilendiren

Şekil itibari ile mutlak ticari iş

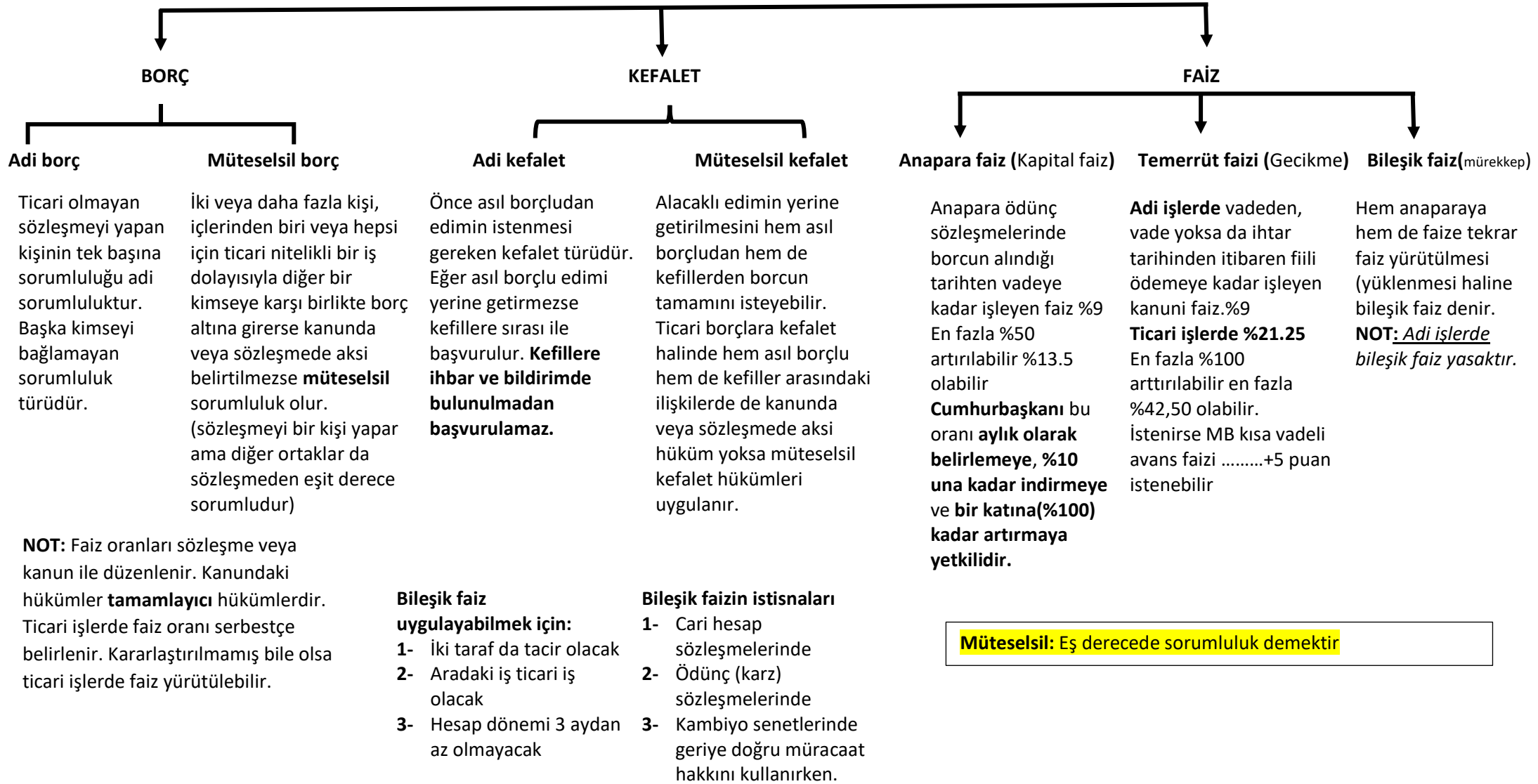
TTK+işletmeyi ilgilendirmeyen

Nispi anlamda ticari işler

TTK da **düzenlenmemiş!!!** ama işletmeyi ilgilendiren işler.

~~TTK~~ da olmayan+ işletmeyi ilgilendiren

TİCARİ İŞ OLMAYA BAĞLANAN HUKUKSAL SONUÇLAR

TİCARİ HÜKÜMLER

GENEL OLARAK	TİCARİ HÜKÜMLERİN UYGULAMA SIRASI
TTK'daki hükümlerle, bir ticari işletmeyi ilgilendiren işlem ve fiillere ilişkin diğer kanunlarda yazılı hükümler ticari hükümlerdir. Örnek: Faiz kanunu, çek kanunu, ticari işlemlerde taşınır rehni kanunu, KHK'lar vs... Mahkemeler hakkında ticari hüküm bulunmayan hallerde ticari örf ve âdete göre bu da yoksa genel hükümlere göre karar verir.	1- Emredici kanun hükümleri 2- Sözleşme hükümleri (Emredici hükümlere ve genel ahlaka aykırı olmayan) 3- Tamamlayıcı yorumlayıcı hükümler(doktrinler vs) 4- Ticari örf ve adet 5- Genel hükümler 6- Hâkimin hukuk yaratması

Ticari örf ve adetler:

- Objektif hukuk kurallarıdır. Hâkim tarafından re 'sen araştırılması gerekir. Bulunduğu bölgedeki örf adet kurallarını belirleme işi o bölgenin ticaret odalarının görevidir. Genel hükümlerin üstündedir.
- Örf ve adet kuralları kural olarak sadece tacirler hakkında uygulanır. Tacirler bilmediğini öne süremez. Bu kurallar tacir olmayanlara uygulanmaz, fakat tacir olmayanlar ancak onlar tarafından bilindiği veya bilinmesi gerektiği hallerde uygulanır.
- Bir bölgeye ya da bir ticaret dalına özgü olan ticari örf veya adetler genel olanlara nazaran tercih olunur. İlgililer aynı bölgede bulunmadıkları takdirde kanun veya sözleşmelerde aksine hüküm olmadıkça **ifa yerindeki örf adet kuralları** uygulanır. Kurallar o bölgenin **ticaret odalarına** sorulur. Örf adet kurallarını belirlemek o bölgenin **ticaret odasının görevidir.**
- Genel hükümler için TMK 1'deki sıra izlenir.

Ticari teamül:

- Henüz ticari örf adet boyutuna ulaşmamış uygulamalardır. (bölgedeki genel fiyatlar, ilgili bölgede işlerin nasıl yapıldığı, genel iş teslim süresi vs)
- Objektif hukuk kuralı değildir.
- Ticari örf ve adetten farklı olarak kanunda aksi bir hüküm bulunmaz ise **hükme esas alınmazlar.**
- Sadece taraf iradelerinin yorumunda başvurulabilir.

Dikkat: Soruda Genel örf adet yazarsa yanlıştır. Ticari örf adet yazarsa doğrudur.

TİCARİ YARGI

Mutlak Ticari Davalar

- TTK da düzenlenen tüm ticari davalar ve hususlar
- TMK nun rehin karşılığı ödünç verme işi ile uğraşanlarla ilgili davalar.
- Bazı TBK dan doğan davalar
- İşletmenin devralınması, birleşmesi veya şekil değiştirmesi ile ilgili davalar
- İşçinin rekabet yasağına aykırı davranması
- Yayın sözleşmesi
- Alım satım komisyonculuğundan doğan uyuşmazlıklar
- Tacir yardımcıları ile ilgili davalar
- Kredi mektubu, itibar mektubu, kredi emri ile ilgili davalar.
- Mülkiyet hukukuna dair mevzuat ve fikri mülkiyet
- Borsa sergi panayır Pazar ve antrepo gibi yerlere ait davalar
- Banka ve diğer kredi kuruluşları ile ilgili ödünç para davaları.

İstisnalar:

- Havale
- Vedia
- Fikir ve sanat eserlerine ilişkin haklardan doğan ve taraflardan en az birinin ticari işletmesini ilgilendiren davalar (telif davaları)

Yarı Nispi Davalar

Nispi Ticari Davalar

TTK da düzenlenmeyen fakat her iki tarafın da ticari işletmesini ilgilendiren

- Satım
- Kira
- Ödünç
- Hizmet
- Eser sözleşmeleri

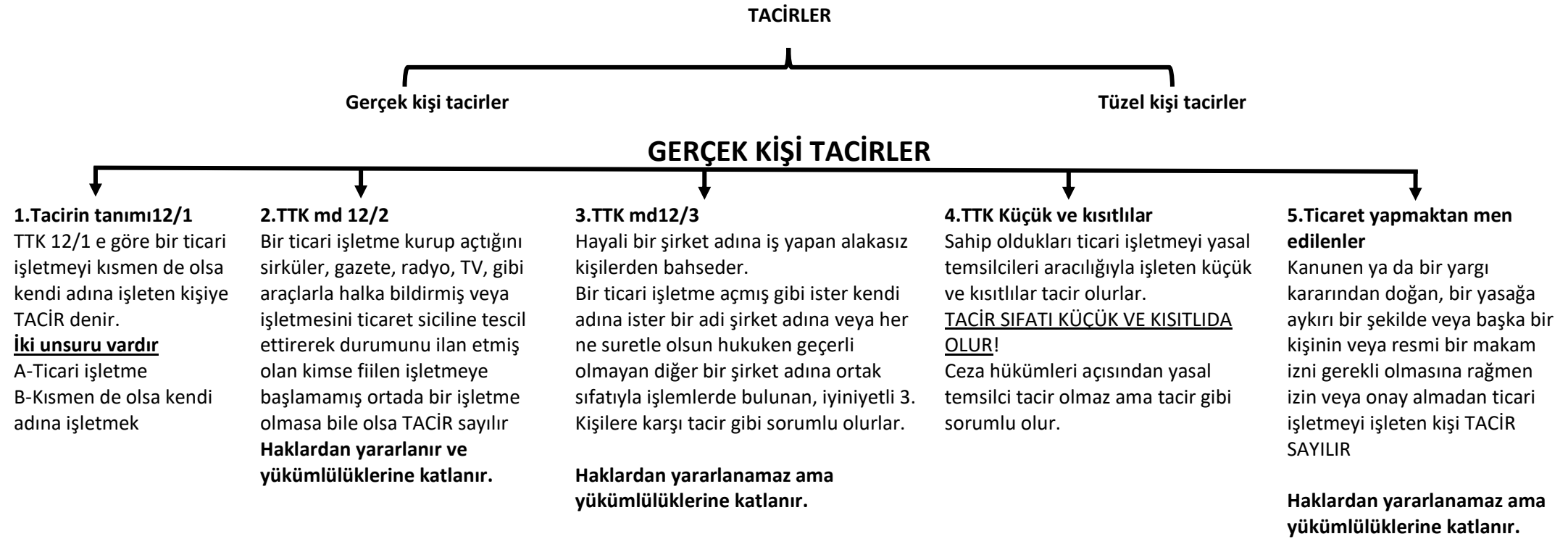
Özel kanunlar gereği mutlak ticari dava sayılan davalar

- Kooperatifler kanununda düzenlenen davalar
- Finansal kiralama ile ilgili davalar
- İflas ve konkordato ile ilgili davalar
- Ticari işlemlerde taşınır rehni kanunundan doğan davalar

Havale: Bir işi başkasının sorumluluğuna bırakmak (para ve kıymetli evrak vs. gibi şeylerin kabz olması verilmesi için verilen iki taraflı yetki.)

Vedia: Emanet, saklanması ya da korunması için birine veya bir yerlere bırakılan eşya inam ve bunları koruma borcu altına girdiği sözleşme, saklama sözleşmesi.

Aksine bir hüküm yoksa dava olunan şeyin miktarına bakılmaksızın tüm ticari davalara ASLİYE TİCARET MAHKEMESİ görevlidir. Bulunulan bölgede asliye ticaret mahkemesi yoksa ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ yerine geçerek ticaret mahkemesi sıfatıyla görevli olur.

Ticaret yapmaktan men edilen tefeciler, ruhsatsız eczaneler, memurlar, hâkimler vs. gibi ticari iş yapan tacirliğin faydalarından yararlanamaz ama tüm yükümlülüklerine katlanır.

Gerçek kişi tacirlerin ticaret siciline yaptıkları tescil **BİLDİRİCİ TESCİL** olur.

Adi şirketlerin tüzel kişiliği olmadığı için ortakların her biri TACİR OLUR. (o yüzden tanımdaki “kısmen bile olsa “ tanımı bu yüzden kanuna eklenmiştir.)

Normal ya da hasılat kirasıyla bir ticari işletmeyi kiralayan kişi de tacir olur. Burada tacir sıfatı malike değil kiracıya ait olacaktır. Sebebi işletme kiracı adına işletilmektedir.

TACİR SIFATININ SONUÇLARI VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

1- Basiretli bir iş adamı gibi davranma yükümlülüğü vardır 2- Ticari örf ve âdete tabidir 3- Cezanın indirilmesini mahkemeden isteyemez 4- Defter tutmak zorundadır 5- İflasa tabidir 6- Ticaret unvanı seçmek ve kullanmak zorunluluğu vardır 7- İşletme adı kullanma hakkı vardır ama zorunlu değildir	8- İşletmesini 15 gün içinde ticari sicile işletmek ve ticaret odasına kaydolmak zorundadır 9- Fatura ve teyit mektubu düzenlemek zorundadır 10- Ücret ve faiz isteme hakkı vardır 11- Tacir ticari iş karinesine sahiptir. 12- Sermaye şirketleri kuruluşun 3 ay içinde internet sitesi açmak zorundadır.

TÜZEL KİŞİ TACİRLER

1. Ticaret şirketleri

1. Kollektif şirketler
2. Komandit şirketler
 - a) Adi komandit şirketler
 - b) Ser. Pay. Böl Komandit şirketler
3. Anonim şirketler
4. Limited şirketler
5. Kooperatifler

2. Amacına ulaşmak için Ticari işletme işleten dernek ve vakıflar

- Bu dernek ve vakıflar tacir sıfatına sahiptir.
- Kamuya yararlı dernek ve vakıflarda ise tacir sıfatı vakfa değil işleten işletmeye aittir.
- Kamu yararına çalışan dernekler ve gelirinin %50 ve fazlasını kamu yararına kamu görevi niteliğindeki işlere harcayan vakıflar ticari işletme işletmeler bile **tacir sayılmazlar**. İşletilen işletme tacir sayılır.
 - a. Bu kuruluşlar iflasa tabi değildir. Hakkında icra takibi yapılamaz. (Kızılay maden suları) açılan işletme iflas edebilir.
 - b. Sıradan dernek ve vakıflarda işletilen işletmelerin tüzel kişiliği olmasa bile tacirlik sıfatına sahiptir.

3. Devlet ve diğer kamu tüzel kişilikleri tarafından kurulan kurum ve kuruluşlar

Kendi kuruluş kanunları gereğince özel hukuk hükümleri dairesince yönetilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere devlet il özel idaresi belediye ve köy gibi kurumlar tacir olmazlar ve KTK lar tarafından kurulan kurum ve kuruluşlar tacir sayılır.

Devlet il özel idaresi belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri bir ticari işletmeyi ister doğrudan işletsinler ister kamu hukuku hükümlerine göre yönetilen ve işletilen bir tüzel kişi eliyle işletsinler **Devlet kurum ve kuruluşları tacir olamazlar. (EGO-KIZILAY-SGK-İSKİ vs.)**

Adi şirketler tacir sayılmazlar her bir ortağı tacir olur.

Donatma iştiraki tacir değildir ve tüzel kişiliği yoktur. Fakat her donatanın tacir sıfatı vardır ve donatma iştirakleri de iflas edebilir. Tacirlere ait hükümler donatma iştiraki için de uygulanır.

KİT'ler (oyak, tübitak, STK lar vs.) tacirdir. Bu kurumlar nedeni ile devlet veya kurumları tacir olmazlar.

Kamuya yararlı dernek ve vakıfların mallarına karşı işlenen suçlar devlet malına yapılmış gibi sayılır.

Kısmi ifayı kabul etmeyen alacaklı temerrüde düşer.

Satıcının temerrüdünde satış için ihtar aranmaz.

Esnaf işletmelerinin de yararlanabileceği haklar

- 1- Ücret ve faiz isteme hakkı
- 2- İşletme adı kullanma hakkı
- 3- Hapis hakkı
- 4- TİTRK den yararlanma hakkı (esnaf işletmesi esnaf siciline kayıtlı ise)

TACİR OLMANIN NİMETLERİ (HAKLARI)

1-Ücret isteme hakkı

Tacir olan veya olmayan bir kişiye ticari işletmesiyle ilgili bir iş veya hizmet görmüş olan tacir uygun bir ücret isteyebilir. Ayrıca tacir verdiği avans e yaptığı giderler için ödeme tarihinden itibaren faize hak kazanır.

2.Her iki tarafın tacir olduğu durumlarda özel haklar

Kısmen ifa

Kısmen ifa reddedilemez

Alacaklı tacirin temerrüdünde

Tevdi ve tevdi yeri için hâkimin kararı gerekmez. Satışa izin verilmesini mahkemeden isteyebilir

Satış için ihtar aranmaz.

Ayıplı mal tesliminde

Satış ve trampalarda özel hükümler
Açık ayıp: Ayıp teslim sırasında açıkça belli ise **2 gün içinde** satıcıya ihbarda bulunulmalıdır.

Gizli ayıp: Eğer ayıp teslim anında belli değilse teslim anından itibaren **8 gün içinde** satıcıya ihbarda bulunulmalıdır.

2 yıllık zaman aşımında zarar tazmini istenebilir. Hileden kaynaklı ayıplarda zaman aşımı yoktur.

Hapis hakkının kullanımı

Alacaklı borçluya ait olan ancak onun rızası ile elinde bulunan menkul, taşınır veya kıymetli evrakı, borcun muaccel olması ve niteliği itibarıyla alacağını tahsil edene kadar elinde tutabilir. Buna hapis hakkı denir. Hapis hakkı esnaflara da tanınmıştır.

Tacirler arasında ihtar ve ihtarlar

Tacirler arasında ihtar ve ihtarlar şu yollarla yapılır. (ispat şartıdır geçerlilik değil)

- 1- Noter
- 2- Taahhütlü mektup
- 3- Telgraf
- 4- Güvenli e posta

Fatura ve teyit mektubuna itiraz

Fatura veya teyit mektubunu alan tacir **8 gün içinde** (hak düşürücü süre) itiraz etmezse kabul etmiş sayılır. Taraflar arasında bir sözleşme ilişkisi yokken gönderilen belge TTK ya göre teyit mektubu değildir. TBK anlamında bir Öneri olur. Faturaya itiraz süresi 30 gündür.

Tacir olmayıp iflasa tabi olanlar:

- 1- Ticareti terk eden tacir 1 yıl daha iflasa tabidir.
- 2- Bankayı bilerek kusurlu olarak zarar ettiren yönetici
- 3- Ticari işletme açmış gibi işlem yapanlar
- 4- **Kollektif ve adi komandit şirket ortakları şirket borçlarından dolayı iflasa tabidir.** (her türlü borç değil!)
- 5- Donatma iştiraki tacir olmasa da iflas tabidir
- 6- İşletme sahibi devlet memurları ve diğer ticaret yasaklıları
- 7- İİK ya göre konkordato onaylanmaz, mühleti kaldırılır veya tamamen feshedilirse borçlu tacir olmasa da iflas eder

-Tacirler ticari defterleri lehine-aleyhine delil olarak kullanabilirler

-Tacirlerin yaptığı işler ticari davalara konu olabilir.

-İki tarafın da tacir olması durumunda bileşik faiz talep edilebilir.

TİCARET UNVANI

1- Gerçek kişi tacirler	2- Kollektif şirketler	3- Komandit şirketler	4- Anonim-limited şirketler	5- Kooperatifler	6- Dernek ve vakıflar	7- Donatma iştiraki
Ad ve Soyad'dan oluşur Örnek: Ali GÜN	Bütün ortakların veya en az ortaklardan birinin Ad ve Soyadı ve şirketin türü. <u>Ad+Soyad+şirket türü</u> Örnek: Ali GÜN Kolektif şirketi, Ali GÜN ve ortakları kolektif şirketi	Komandite ortaklardan en az birinin <u>Ad+ soyad+ şirket türü</u> Ali GÜN Komandit Şirketi Ali gün ve ortakları Komandit şirketi	İşletme konusu+şirketin türü. Ancak ortaklardan birinin ad ve soyadı yazılırsa şirketin türü A.Ş, LTD ŞTİ, KOOP gibi şekillerde kısaltılamaz tümü ile açık açık yazılmalıdır. Çekirdek+şirket konusu+şirket türü Faaliyet alanı + şirket türü ÖRNEK: <u>Ali GÜN Temizlik gıda otomotiv Anonim</u> şirketi. Gazlı içecekler A.Ş veya Deniz gazlı içecekler A.Ş Ali GÜN gıda limitet şirketi Ad soyad yazmadan faaliyet alanı+ şirket türü yazılmış ise şirket türünde kısaltmaya gidilebilir A.GÜN Anonim şirketi (yanlış) Ali gün AŞ (yanlış)	A.Ş ve LTD ŞTİ ler gibi yazılırlar Eğer isim ve soy isim varsa tüm ek açık seçik yazılmalıdır Ali gün tarım kredi kooperatifi. Deniz yapı koop. Şti gibi yazılabilir 1-7-2012 den sonra kurulacak koop larda şirket ibaresi olmalıdır. Devlet dairelerinin adı kooperatiflerde kullanılamaz Orman bakanlığı tarım kredi kooperatifi olamaz	Tüzel kişiliğe sahip dernek, vakıf ve diğer tüzel kişilerin ticaret unvanları adlarıdır. Kamuya yararlı derneklerin ve kamuya yararlı vakıfların işlettikleri ticari işletmeler ile kamu tüzel kişileri tarafından işletilen ve tüzel kişiliği bulunmayan ticari işletmelerin ticaret unvanları kendilerini işleten tüzel kişilerin adı ile işletme konusudur. Örnek: Nesin Vakfı, Türk böbrek vakfı, lösev. ÇYDD.	Donatanlardan en az birini Ad Soyadı ve donatma iştiraki ibaresi veya geminin adı ve donatma iştiraki ibaresi. Soyadlar ve gemi adları kısaltılmaz. Ad + soyad + donatma iştiraki A.GÜN DONATMA İŞTİRAKİ Ali gün donatma iştiraki (donatanın adı ile) Gemi adı+ donatma iştiraki olur ad kısaltılabilir <u>Yakamoz donatma iştiraki</u> (geminin adı ile)

Zorunlu ekler: Şirketler tasfiyeye girerse “tasfiye halinde” eki getirilir. Şubeler merkezinin ticaret unvanını şube eki ile kullanırlar, eğer tacir almak istediği ticaret unvanına benzer bir unvan önceden tescil edilmiş ise ayırdedilebilmek için ek kullanılmalıdır. Yasaklanmış, aldatıcı ve gerçeğe aykırı ekler kullanılamaz.

Unvan belirlendikten sonra 15 gün içinde tescil edilmelidir. Bir ticari işletmenin ticaret unvanı tescil edilmiş ise bu unvan tüm Türkiye sınırları içinde korunur.

Tacirleri birbirinden ayırır.Tacirler ticaret unvanı kullanmak zorundadır ama işletme adı kullanmak zorunda değildir, kullanırsa da ticari sicile işletmek zorundadır. İşletmezse o da haksız rekabet hükümlerince korunur. Esnaflar ticaret unvanı **kullanamaz**.

Türk-Türkiye- Cumhuriyet- Milli kelimeleri ticaret unvanı olarak ancak **CUMHURBAŞKANININ** izni ile kullanılır. **Banka** eki de sadece kanun ile alınabilir.

Ticaret unvanı tek başına devredilemez sadece işletme ile birlikte devredilebilir. NOT: (Ticaret unvanı ve ticari işletme adı birbirinden farklı konulardır karıştırmayın)

İşletme adı: İşletmeleri birbirinden ayırır,esnaflar da kullanabilir (tescil şartı ile), Tüzel kişi tacirler için tescilli işletme adı tekel hakkı verir. Aldatıcı gerçeğe aykırı kamu düzenine ve ahlaka aykırı işletme adı seçilemez. Tek başına devri ve kiralınması mümkündür.

MARKA

Tanımı: Sınai mülkiyet kanununda düzenlenmiştir. Marka, bir teşebbüsün mallarının veya hizmetlerinin, diğer teşebbüslerin mallarından veya hizmetlerinden ayırt edilmesini sağlayan işaretlerdir. Marka sahibine sağlanan korumanın konusunun açık ve kesin olarak anlaşılmasını sağlayabilecek şekilde sicilde gösterilebilir olması şartıyla kişi adları dâhil olmak üzere şu tür işarettten oluşabilir.

- 1- **Sözcükler**
- 2- **Şekiller**
- 3- **Renkler**
- 4- **Harfler** (tek harf ayırt edici şekilde farklı ise olur)
A olmaz ama AA AC TT vs olabilir
- 5- **Sayılar:** Tek sayı ayırt edici şekilde farklı ise olur ama standart sayı ve rakamlar olmaz tek başına 2 olmaz ama 222 -212 olur, T3 ,13, Y2 vs
- 6- **Sesler:** Aygaz müziği, kalabak su müziği vs)
- 7- **Malların veya ambalajlarının biçimi**
- 8- **Kişi adları**

Marka çeşitleri

- 1- Ticaret markası
- 2- Hizmet markası
- 3- Bireysel marka
- 4- Ortak marka
- 5- Garanti markası

Kanundaki başlıklar

- 1- Markalar
- 2- Patentler
- 3- Faydalı modeller

Kanunun korumasından yararlanabilecekler

- 1- TC vatandaşları
- 2- TC sınırları içinde yerleşim yeri olan gerçek veya tüzel kişiler
- 3- Uluslararası anlaşma hükümlerine göre başvuru hakkına sahip olanlar
- 4- Karşılıklılık ilkesine göre TC vatandaşlarına sınai mülkiyet koruması sağlayan devletlerin uyruğundaki kişiler

Kanunun kapsadıkları

- 1- Marka
- 2- Coğrafi işaret
- 3- Tasarım – patent
- 4- Faydalı model
- 5- Geleneksel ürün adlarına ilişkin
 - a) Başvuruları
 - b) Tescil ve tescil sonrası işlemleri
 - c) Hakların ihlaline dair hukuki ve cezai yaptırımlar

Bu suretle teknolojik, ekonomik ve sosyal ilerlemeye katkı sağlar.

Marka alabilmek için tacir olmak zorunlu değildir fakat kullanmak için tacir olmak zorunludur.

Markanın devri

- 1- Kısmen ya da tamamen devredilebilir.
- 2- Devir şekil şartlarına tabidir. Yazılı ve imzalı olmalı
- 3- İşletmenin devri markaları da kapsar
- 4- Devir ticari sicile kaydedilir. Koruma süresi devir ile yenilenmiş olmaz kaldığı yerden devam eder

Markanın tescili, korunması ve tescilin önemi

- Türk marka ve patent kurumunca tescil işlemi yapılır.
- Tescilli marka tekel hakkı verir.
- Tescilsiz marka haksız rekabet hükümlerince korunur.
- Koruma süresi talep kesinleştikten sonra **10 yıldır ve 10 yıllık sürelerde yenilenir.** TPMK sürenin bittiğini haber vermek zorunda değildir.
- Yenileme koruma süresinin bitiminden itibaren geçerlilik kazanır.
- Tescil yapılmazsa **itiraz 2 ay içinde** yazılı ve gerekçeli yapılmalıdır.
- Her marka için ayrı ayrı başvuru yapılır.
- Sicilde aleniyet ilkesi geçerlidir.
- İhtiyat markası almak yasaktır.
- Haklı bir sebep olmadan 5 yıl hiç kullanılmamış marka hükümsüz olur.

Davacı olabilecekler

- 1- Marka sahibi
- 2- İhissari lisans sahibi
- 3- Basit lisans sahibi kendi başına açamaz sahibine bildirir. Sahibi 3 ay içinde açmazsa açabilir
- 4- Markayı rehin alan açabilir

Davalı olabilecekler

- 1- Fail
- 2- Ticari amaçla kullanan
- 3- İstihdam eden

Tescil aşamaları: Bu aşamalardan birisi eksik olursa bile tescilli marka olmaz.

- 1- Eksikler giderilmeli ve başvuru eksiksiz yapılmalı
- 2- İncelenmiş olmalı
- 3- İtiraz yapılmamış, yapılmışsa da reddedilmiş olmalı
- 4- Başvuru ücreti ödenmiş olmalı
- 5- Süresi içinde evraklar teslim edilmiş olmalı
- 6- Tescil edilmiş ve bültende yayınlanmış olmalı.

Markaya saldırı (tecavüz) halinde sahibinin engelleyebileceği durumlar.

- 1- Tescilli marka ile aynı olan herhangi bir işaretin tescil kapsamına giren mal veya hizmetlerde kullanılmasını
- 2- Tescilli marka ile aynı olmasından dolayı halk tarafından ilişkilendirilme ve karıştırılma ihtimali bulunan markanın kullanılması
- 3- Tescilli marka ile aynı veya benzer markanın itibarından yarar elde edebilecek veya itibarı zedeleyebilecek nitelikteki işaretlerin haksız olarak kullanılması

Marka ile yapılabilecek hukuki işlemler

- 1- Devredilebilir
- 2- Miras yoluyla intikal edebilir
- 3- Lisans konusu olabilir
 - İhissari lisans (tekelci)
 - Basit lisans
- 4- Rehin verilebilir
- 5- Teminat olarak gösterilebilir
- 6- Haczedilebilir

NOTLAR:

Bir marka başvuru tarihinden önce kullanılmış ve ayırt edici nitelik kazanmışsa bu markanın tescili reddedilemez. Sadece garanti markası lisansa konu olamaz. Marka işletmeden bağımsız olarak rehnedilebilir. Marka hakları sadece sahibine aittir. Zaman aşımı öğrenmeden itibaren 2- 10 yıldır. Men davası zamanaşımına tabi değildir.

MARKA TESCİLİNDE ESASA İLİŞKİN İNCELEME (RET NEDENLERİ)

MUTLAK RET NEDENLERİ

- 1) Marka olamayacak işaretler.
- 2) Ayırt edici niteliğe sahip olmayan işaretler
- 3) Ticaret alanında cins çeşit vasıf kalite miktara amaç değer coğrafi kaynak belirten veya malların üretildiği hizmetlerin sunulduğu zamanı gösteren veya malların diğer özelliklerini belirten işaret ve aldanmaları barındıran işaretler
 - Miktar bildiren:
 - Üretim tarihi bildiren:
 - Hizmet süresi bildiren: Güç bildiren:
 - Ölçü bildiren:
 - Kalite bildiren
 - Coğrafi kaynak
- 4) Daha önce tescil edilmiş ya da daha önce başvurusu yapılmış markaya benzeyen markalar.
- 5) Bir meslek veya sanat ticaret grubuna ait işaret ve adlandırmalar marka olamaz.
- 6) Mala asli değerini veren şekli ya da başka bir özelliğini içeren işaretler
- 7) Kalitesi veya coğrafi kaynağı gibi konularda halkı yanıltacak işaretler
- 8) Devlet amblemleri, resmi ayar damga ve teşkilatların amblemleri
- 9) Kamuyu ilgilendiren tarihi ve kültürel değerler bakımından halka mal olmuş diğer işaretler ile diğer devlet armaları, nişanları ve adlandırmaları içeren işaretler
- 10) Dini değerleri ve sembolleri içeren işaretler
- 11) Kamu düzenine veya genel ahlaka aykırı işaretler
- 12) Tescilli coğrafi işaretler içeren markalar

Marka başvurusu için gereken belgeler

- 1- Başvuru formu: Başvuru sahibinin kimliğine ilişkin bilgileri içermeli
- 2- Marka örneği
- 3- Başvuruya konu mal veya hizmetlerin listesi
- 4- Başvuru ücretlerinin ödendiğini gösteren bilgi ve belge
- 5- Ortak veya garanti markası için başvuru yapılmışsa teknik şartname
- 6- Rüçhan hakkı talebi varsa talep ücretinin ödendiğini gösterir belge
- 7- Marka örneğinde latin harflerinden başka harf veya harfler kullanılmışsa bunların latin alfabesindeki karşılıkları.

NİSPİ RET NEDENLERİ

Mutlak ret yoktur marka sahibinin itirazı üzerine reddedilir.(Cümle sonunda veya içinde itiraz üzerine yazıyorsa kesinlikle nispi ret sebebidir)

Halk tarafından karıştırılıp başka markalar ile ilişkilendirilme ihtimali olan markalar itiraz üzerine reddedilir

- 1- Tescilli marka ile benzer başvurular (SONNY-SUNNY) gibi SONNY nin başvurusu olursa marka reddedilir.
- 2- Kötü niyetle yapılan marka başvuruları itiraz üzerine reddedilir.
- 3- Tescilli ya da başvurusu yapılmış markaların halk tarafından ilişkilendirilme ihtimali varsa **itiraz üzerine reddedilir.**
- 4- Ticari vekil ya da temsilcinin marka sahibinden izinsiz markanın aynı veya benzerini kendi adına tescil için yapacağı başvuru **itiraz üzerine reddedilir.**
- 5- Başvuru yapılmadan tescilsiz bir marka ticaret sırasında kullanılan bir başka işaret için hak elde edilmişse **itiraz üzerine reddedilir.**

Tanınmış markalar ile aynı veya benzer nitelikteki marka başvuruları, mal veya hizmetler bakımından **itiraz üzerine reddedilir.**

Marka hakkına saldırı ve korunması (tecavüz halleri)

- 1- Başkasına ait markayı iktibas ve iltibas suretiyle tecavüz ederek mal üreten veya hizmet sunan kişiye dava açılır
- 2- Satışa arz eden veya satan
- 3- İthal ya da ihraç eden
- 4- Ticari amaç için satın alan ve bulunduran
- 5- Nakleden veya depolayan kişi tecavüz etmiş sayılır

Saldırı durumunda açılacak davalar ve alınacak tedbirler

a- Önleme davası	f- El koyma, silinme, ihlas	ı- Tazminat davası
b- Men davası	g- Delillerin tespiti	j- İtibar davası
c- Ref davası	h- Gümrükte el koyma	k- Mülkiyet hakkı tanıma
d- Tespit davası	e- Mah. Kararının basın yolu ile duyurulması	

İktibas: Alıntı, ödünç alma, aktarma.

İltibas: Andırmak, birbirine çok benzeyen iki şeyin karışması.

MARKANIN HÜKÜMSÜZLÜĞÜ

Hükümsüzlük

Markanın hükümsüzlüğü veya iptali, tescil edilen bir markanın çeşitli nedenlerle iptal edilmesi demektir. Markanın hükümsüzlüğüne ilişkin mahkeme kararları geçmişe etkilidir. Herkese karşı hüküm doğurur. Hükümsüz olan marka derhal sicilden silinir.

- 1- Bir marka tescil edilmiş olup da kullanım sonucunda tescil edildiği mal ve hizmetler bakımından hükümsüzlük talebinden önce ayırt edici nitelik kazanmışsa hükümsüz kılınamaz.
- 2- Marka sahibi sonradan tescil edilmiş markanın kullanıldığını bildiği veya bilmesi gerektiği halde bu duruma kesintisiz 5 sene sessiz kalmışsa diğer marka kötü niyetli değilse hükümsüzlük gerekçesi olmaz.
- 3- Markanın hükümsüzlüğünü mahkemeden şu kişiler isteyebilir;
 - a. Menfaati olan kişiler
 - b. Cumhuriyet Savcıları
 - c. İlgili kamu kurum ve kuruluşları

Marka hakkının sona ermesi

1-Koruma süresi dolduğunda ve yenileme talebinde bulunulmadığında: Markanın yenileme nedeni ile koruma süresinin dolmasından sonra 2 yıl içinde aynı veya benzer bir markanın tescil başvurusu itiraz edilirse reddedilir. Ortak marka ve garanti markasında bu süre 3 yıldır. Sona erme sona erme sebebinin gerçekleşmesinden itibaren hüküm ifade eder.

2-Feragat (vazgeçme): Markanın tamamından ya da bir kısmından feragat edilebilir. Feragatin TPMK na yazılı olarak yapılması gerekir. Vazgeçme sicile kayıt tarihi itibarı ile hüküm doğurur.

Marka sahibi lisans sahibinin izni olmadan marka haklarından vazgeçilemez

İptal nedenleri

1. 5 yıl markayı kesintisiz kullanmamak
2. Marka sahibinin fiillerinin veya önlem almamasının sonucunda markanın yaygın bir ad haline gelmesi
3. Kullanım sonucunda markanın tescilli olduğu mal ve hizmetlerin niteliği kalitesi ve coğrafi kaynağı konusunda halkı yanıltması
4. Garanti markasında teknik şartnameye aykırı kullanım.

NOT: İptal talepleri marka sahibine bildirilir. Marka sahibi 1 ay içinde talebe ilişkin delillerini ve cevaplarını kuruma sunar. Söz konusu süre 1 ay daha uzatılabilir. Kurum isterse ek belge ve bilgi isteyebilir. Sonra da kurum dosya üzerinden karar verir.

HAKSIZ REKABET (TTK)

Genel unsurları	Önemli haksız rekabet halleri	Hukuki sorumluluk ve açılacak davalar	Davacı olabilecekler	Davalı olabilecekler	Kararın ilanı	Zamanaşımı	İhtiyati tedbirler
Amacı bütün katılanların menfaatine dürüst e bozulmamış rekabetin sağlanmasıdır. Rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı veya dürüstlük kurallarına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar haksız ve hukuka aykırıdır. Bir fiilin haksız rekabet olması için tarafların tacir olmasına gerek yoktur Haksız rekabetin oluşması için kusur şartı aranmaz. Haksız rekabetin oluşması için zarar şartı aranmaz. Zarar tehlikesi yeterlidir.	1- Aldatıcı davranış 2- Dürüstlük kuralına aykırı reklamlar ve saldırgan satış yöntemleri. 3- Sözleşmeyi ihlale ve sona erdirmeye yönelmek 4- Paye, diploma veya ödül almadığı hâlde bunlara sahipmişçesine hareket etmek 5- Üretim ve iş sırlarını hukuka aykırı şekilde ifşa etmek veya kullanmak ele (kullanılmasa bile haksız rekabet olur) 6- İş şartlarına uymamak 7- Dürüstlük kuralına aykırı işlem şartları kullanmak. 8- Ekonomik rekabet hakkının kötüye kullanılması 9- Çalışanların yaptığı haksız rekabet	1- Tespit 2- Men 3- Maddi durumun düzeltilmesi 4- Malların imhası 5- Kusur varsa maddi tazminat 6- BK şartlarına uygunsa manevi tazminat	1- Rakipler 2- Müşteriler (malların imhasını isteyemez) 3- Mesleki ve ekonomik sivil toplum kuruluşları (odalar) (maddi manevi tazminat davası açamaz)	1- Fail 2- Haksız rekabete katılan 3. Kişiler 3- İstihdam eden 4- Basın yayın ve bilişim kuruluşları	Mahkeme davayı kazanan tarafın istemiyle gideri haksız çıkan taraftan alınmak suretiyle hükmün kesinleşmesinden sonra ilan edilmesine de karar verilir. İlan şeklini ve kapsamını mahkeme belirler.	Davaya hakkı olan tarafın bu hakların doğumunu öğrendiği günden itibaren 1-3 yıl geçmekle zaman aşımına uğrar. Haksız rekabet fiili aynı zamanda TCK ya göre daha uzun dava zamanaşımı süresine tabi olan cezayı gerektiren bir fiil niteliğinde ise bu süre hukuk davaları içinde geçerli olur.	Dava açma hakkına sahip bulunan kimsenin talebi üzerine mahkeme 1- Mevcut durumun olduğu gibi korunmasına 2- Haksız rekabet sonucu oluşan maddi durumun ortadan kaldırılmasına 3- Haksız rekabetin önlenmesine 4- Yanlış veya yanıltıcı beyanların düzeltilmesine ve diğer tedbirlere HMK'nun ihtiyati tedbir hakkındaki hükümlerine göre karar verir.

NOTLAR: Haksız rekabet TTK da düzenlendiği için ticari iş niteliğindedir. Kusurlu ya da kusursuz haksız rekabet yapılabilir. Haksız rekabet yapan ve yapılan arasında rekabet ilişkisi olmak zorunda değildir. Hizmet sağlayıcılar haksız rekabet fiilinden sorumlu tutulamazlar. Basın yayın iletişim kuruluşlarında haksız rekabeti doğuran

- 1- **Yazı ise:** Yazı işleri müdürüne
- 2- **Yayın ise:** Genel yayın yönetmenine
- 3- **Programsa:** Program yapımcısına
- 4- **İlan ise:** İlan servisi şefine

Bu kişiler gösterilemiyor ya da bulunamıyor ise işletme sahibinin aleyhine dava açılabilir.

TİCARET SİCİLİ

Kuruluş	Yönetim	Tescil	Tescil süresi	Tescile davet ve ceza	Geçici tescil	İtiraz
Ticaret sicili müdürlükleri Ticaret Bakanlığı tarafından il merkezindeki Ticaret ve Sanayi odaları bünyesinde kurulur. O da yoksa bakanlık sicil tutacak donanımına sahip başka bir yer belirler ve orada tutulur. Ya da merkeze bağlı şubeler de kurulabilir. Sicil Ticaret Sicili müdürlüklerinde ya da şubelerinde tutulur, Sicili sicil memurları ve müdürleri tutarlar. Bu md. ve md yrd. larını oda kendisi belirler. Oda 30 gün içinde belirlemezse bakanlık re'sen atama yapar. Devlet memuru değildir fakat memur gibi hüküm görürler. Bu nedenden dolayı Ticaret sicilinin tutulmasından doğan zararlardan devlet ve ilgili oda müteselsilen sorumludur. Kişi ise kamu görevlisi gibi muamele görür. • Ticaret sicilinde aleniyet ilkesi vardır yani ticaret sicilinde tutulan kayıtlar harcı ödeyen herkese açıktır. • Sicil üzerinde 3 işlem yapılabilir. ➢ Tescil (kayıt) ➢ Tadil (düzeltme) ➢ Terkin (silme)	-Ticaret sicili ticaret sicil müdürü tarafından yönetilir. Müdür bakanlığın görüşü alınarak oda meclisi tarafından atanır. İş hacmine göre aynı usulle yeteri kadar müdür yardımcısı görevlendirilir. -Ticaret sicilinin tutulmasından doğan zararlardan Devlet ve ilgili oda sorumludur. Ticaret sicili müdürü ve yardımcıları ile diğer personeli görevleri ile ilgili suçlardan dolayı kamu görevlisi olarak cezalandırılır ve bu kişilere karşı işlenmiş suçlar kamu görevlisine karşı işlenmiş sayılır. -Ticaret sicili müdürlüğünün kurulması, sicil defterlerinin tutulması, tescil zorunluluğunun yerine getirilmesine ilişkin usul ve esaslar, sicil müdürlerinin kararlarına karşı itiraz yolları, sicil müdür ve yardımcıları ile diğer personelde aranacak nitelikler, disiplin işleri ile bu konuyla ilgili diğer esas ve usuller Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmelikte düzenlenir. Not: Ticaret siciline yapılan tescil genellikle bildirici, bazı hallerde de kurucu etkiye sahiptir. Kurucu etki: Tescil gerekli bir işlem ancak tescil ile birlikte hukuki sonuç doğurabiliyorsa burada tescil kurucudur. Bildirici etki: Tescili gerekli bir işlem tescil ile değil de tescilden önce zaten hukuki sonuç doğurmaya elverişli ise bu durumda yapılan tescil zaten hukuki sonuç doğurmaya başlamış ve işlemi açıklamaktan bildirmekten göstermekten ibarettir. Sicilin olumlu etkisi (fonksiyonu): 3. Kişilerin ticaret sicilinde kayıtlı bir hususu bilmediğini ileri sürmesi mümkün değildir. Zira ticaret sicilinde aleniyet ilkesi vardır. Sicilin olumsuz etkisi(fonksiyonu): Tescili zorunlu olduğu halde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilan olunmamış bir husus 3. Kişilere karşı ileri sürülemez. İlana güven ilkesi: Resmi sicile güven esas olmakla birlikte tescil edilmiş bir husus ile ilan edilen husus arasında fark olması durumunda aksi derhal ispat olunmadıkça iyi niyetli 3. Kişilerin ilana güvenerek yaptıkları hukuksal işlemler korunur.	Ticaret siciline tescil kural olarak istem üzerine yapılır. Resen yetkili kurum veya kuruluşun bildirilmesi üzerine yapılacak tescillere ilişkin hükümler istisnadır. Tescil işlemi ilgililer, temsilcileri veya hukuki halefleri tarafından yetkili sicil müdürlüğüne dilekçe ile yapılır. Tescil edilen hususlarda meydana gelen her türlü değişiklik de tescil olunur. Sicil talep üzerine yapılır, resen veya ilgili makamın bildirilmesi ile yapılır.	Kural olarak tescil isteme süresi 15 gündür. Bu süre tescil gerekli işlemin ve olgunun gerçekleştiği, tamamlanması bir senet veya belgelerin düzenlenmesine bağlı olan durumlarda bu senet veya belgenin düzenlendiği tarihten başlar. Genel 15 gün istisnası 1- Ticaret sicil müdürlüğünün yetki çevresi dışında oturanlar için bu süre 1 aydır 2- Anonim ve limited şirketler için tescil süresi 30 gündür.	Tescili zorunlu olup da kanuni şekilde ve süresi içinde tescil edilmemiş bir hususu haber alan sicil müdürü, tüm mahkemeler Tic ve San odaları, Noterler, TPMK görevlileri, ilgilileri belirleyeceği uygun bir süre içinde kanuni zorlukları yerine getirmeye veya o hususun tescilini gerektiren sebeplerin bulunmadığını ispat etmeye çağırır. Verilen süre içinde tescil isteminde bulunmayan ve kaçınma sebeplerini de bildirmeyen kişi mahallin en büyük mülki amiri tarafından idari para cezasına çarptırılır.	Çözümü bir mahkeme kararına bağlı bulunan veya sicil müdürü tarafından kesin olarak tescilinde duraksanan hususlar ilgililerin istemi üzerine geçici olarak tescil edilir. İlgililer 3 ay içinde eksikleri gidermediği takdirde, mahkemeye başvurdıklarını veya aralarında anlaşıklarını ispat etmezlerse geçici tescil resen silinir.	İlgililer tescil, değişiklik veya silinme istemlerin ile ilgili olarak sicil müdürlüğünce verilecek kararlara karşı tebliğden itibaren 8 gün içinde sicilin bulunduğu yerdeki ticari davalara bakmakla görevli Asliye ticaret mahkemesi ne dilekçe ile itiraz edilebilir Sicil müdürlüğünün kararı kesin değildir. 8 gün içinde itiraz edilir ve mahkemeye verilir. HMK'na göre Mahkeme kararına itiraz halinde 2 hafta içinde Bölge Adliye Mahkemelerine ve B.A.M'si kararlarına karşı 2 hafta içinde Yargıtay'a gidilir. Yargıtay kararı kesindir.

TİCARİ DEFTERLER

Defter tutma yükümlülüğü

Tacir olan kişiler defter tutmakla yükümlüdür. Tacirin birden fazla işletmesi varsa her bir işletme için ayrı defter tutulur.

- Tüzel kişi tacirler için bu yükümlülük, ticaret siciline kayıt zorunluluğu doğduğu andan itibaren ortaya çıkar.
- Defterler ve gerekli diğer kayıtlar Türkçe tutulur.
- Kısaltmalar, harfler, rakamlar ve semboller kullanıldığı zaman bunların anlamları açıkça belirtilmelidir. Defterler ve gerekli diğer kayıtlar, olgu ve işlemleri saptayan belgelerin dosyalaması şeklinde veya veri taşıyıcıları aracılığıyla tutulabilir. Bu konuda uygulanan yöntemler **Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun** şartlarına ve **kanunlara** uygun olmalıdır.
- Tacirler, tacir sayılanlar, tacir gibi sorumlu olanlar da defter tutmakla yükümlüdür.
- Nasıl tutulacağı Tic ve maliye bakanlığının müşterek tebliği ile belirlenir.
- **Yemin TTK da düzenlenmemiştir.**

Ticari defterlerin türleri

İsmen sayılan zorunlu defterler:

Yevmiye defteri, defteri kebir ve envanter (döküm) defteri. Bu defterlerin açılış kapanış onayı yapılır.

İsmen sayılmayan zorunlu defterler:

İsmen sayılan defterler dışında tutulacak defterleri **Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu** bir tebliğ ile belirleyecektir.

İsteğe bağlı ticari defterler:

Muhasebe ile ilgili değildir. Kurum tarafından çıkarılan tebliğlerde bir yasaklama ortaya çıkmadığı takdirde tacirlerin isteğe bağlı defter tutmalarını engelleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Tüzel kişi tacirlerin tutacağı muhasebeyle ilgili olmayan defterler de ticari defterdir. -Yönetim kurulu karar defteri(kapanış onayı yapılır), pay defteri, genel kurul toplantı defteri, müzakere defteri vs.

Ticari defterlerin saklanması

- Defter ve belgeleri saklamakla yükümlü olanlar esas itibarıyla işletme sahibi gerçek kişi tacirlerdir.
- Tüzel kişilerde yönetim organı veya yönetim işlerinde yetkili olan kimseler, tüzel kişiliği olmayan ticari işletme veya teşekküllerde onları yönetmeye yetkili olan kimselerdir.
- Gerçek kişi tacirin ölümü halinde mirasçılar, ticareti terk etmesi halinde kendisi defter ve belgeleri saklamakla yükümlüdür. Mirasın resmi tasfiyesinde defter ve belgeler **10 yıl süre ile sulh mahkemesi tarafından saklanır.** Aynı esas tüzel kişinin tasfiyesi hali bakımından da uygulanır.
- Defter ve belgeleri saklama zorunluluğuna aykırı davranılmasının müeyyidesi yoktur. Tacirin defteri saklamamasının ispat hukuku bakımından aleyhine sonuçları vardır.
- Saklama süresi TTK ya göre ticari defterlerde son kaydın yapıldığı takvim yılının bitişinden itibaren **10 yıldır.** VUK'na göre 5 yıldır.
- Ticari defterler, envanterler, açılış ve ara bilançolar, finansal tablolar, faaliyet raporları ve bunların dayanak belgeleri **Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun** şartlarına uygun olmak kaydıyla dijital ortamda saklanabilir. **Kuruluş belgeleri 5 yıl tacir tarafından saklanmak zorundadır.**
- **Elektronik ortamda tutulan defterlerin noter veya sic. müd. Onayı aranmaz.**

Zayi belgesi alınması gereken durumlar

Bir tacirin saklamakla yükümlü olduğu defterler ve belgeler yangın, su baskını, depremler vs. gibi bir afet veya hırsızlık sebebiyle ve kanuni saklama süresi içinde ziyaa uğrarsa tacir ziyayı öğrendiği tarihten itibaren **15 gün** içinde ticari işletmenin bulunduğu yer mahkemesinden kendisine bir belge verilmesini isteyebilir. Bu dava hasımsız açılan bir davadır.

Ticari defterlerin ibrazı (davaya konu sayfaların incelenmesi)

Ticari uyuşmazlıklarda mahkeme yabancı gerçek veya tüzel kişilerin ticari defterlerinin ibrazına, resen veya taraflardan birinin istemi üzerine karar verebilir.

Bir hukuki uyuşmazlıkta ticari defterler ibraz edilmişse, defterlerin uyuşmazlıkla ilgili kısımları tarafların katılımıyla incelenir.

AŞ ve LTD şirketlerin Ticaret siciline tescili sırasında defterlerin açılış onayları Tic. Sic. Müdürleri tarafından yapılır.

Ticari defterlerin teslimi (defterlerin tümü ile incelenmesi)

Malvarlığı hukukuna ilişkin olan özellikle de mirasa, mal ortaklığına ve şirket tasfiyesine ilişkin uyuşmazlıklarda mahkeme ticari defterlerin teslimine, bütün içeriklerin incelenmesine karar verebilir.

Ticari işletmede alacak ve borçları bulunan 3. Şahıslar defterlerin teslimini isteyemezler, bunlar ihtilaf halinde defter ve belgelerin ibrazını isteyebilirler. Defterler ve belgeleri teslim yükümlülüğü de, bunları saklama süresi olan **10 yıldır.**

Ticari defterlerin sahibi lehine delil olması

- 1- Defterlerin delil olarak kullanılacağı uyuşmazlık, ticari işletmeyle ilgili işlerden çıkmış olmalıdır.
- 2- Anlaşmazlık tarafları tacir veya defter tutmakla yükümlü tacir olmalıdır.
- 3- Ticari defterlerin kanun ve usullere uygun olarak tutulmuş olması gerekir.
- 4- Karşı taraf ileri sürülen iddiayı kendi defter ve kayıtları ile çürütmemiş olmamalı.
- 5- Tacirlerin belirli zorunlu ve belirsiz zorunlu defterlerin hepsini tutmuş olması gerekir.
- 6- Defterlerin açılış ve kapanış onayları hiç yapılmamış veya zamanında yapılmamışsa bunlar sahibi lehine delil olarak kullanılamaz.
- 7- Defterler kanuna uygun tutulmuşsa lehe veya aleyhe deliller birbirinden ayrılmaz.
- 8- Defterler kanuna aykırı tutulmuşsa lehe veya aleyhe kanıtlar dikkate alınmaz.

CARİ HESAP SÖZLEŞMESİ

Genel unsurlar

- 1- Cari hesap özel bir takas rejimidir. İki kişinin herhangi bir ilişkiden doğan alacaklarını tek tek istemekten karşılıklı olarak vaz geçip bunları kalem kalem alacak-borç şekline çevirerek hesabın kesilmesinden sonra artan tutarı isteyebileceklerine ilişkin sözleşmedir.
- 2- Yazılı şekilde yapılmak zorundadır.
- 3- Taraflar tacir olmak zorunda değildir.
- 4- TTK da düzenlendiği için taraflar tacir olmasalar da yapılan iş TİCARİ İŞTİR.
- 5- Kanunda aksi kararlaştırılmadığı sürece cari hesap sözleşmesi 1 yıl için yapılır.
- 6- Cari hesap sözleşmesi belirli veya belirsiz süreli olabilir.
- 7- Hesap devresi süresi sözleşmede aksi belirtilmediği sürece takvim yılının son günüdür.
- 8- Cari hesapta her bir kalem için ayrı ayrı faiz işler (kapital faiz)
- 9- Hesap devresi sonunda bakiyenin yeni hesaba kaydedilmesi ile kapital faiz istenebilir.
- 10- Hesap devresi 3 aydan az olmamak şartı ile bileşik (mürekkep faiz) istenebilir. Tek şart iki taraf da tacir olmalıdır.
- 11- **Hesap kesilmeden** kimin alacaklı kimin borçlu olduğu ortaya çıkmaz. Alacaklı borçlu olmadığı için temerrüt (gecikme) faizi yazılmaz.
- 12- Cari hesap bir bütündür ve bütün olarak hacze konu olur. Cari hesap bölünemez.
- 13- Bu cari hesap sözleşmesi ile taraflar borçlarını ve alacaklarını tek tek talep etmez. Dava edilemez, temerrüde düşülmez, zaman aşımı işlemez.
- 14- Dava ve savunma hakları düşmez, temlik (devir) edilemez.
- 15- Taraflardan birinin tuttuğu hesap cetveline 1 ay içinde itiraz edilebilir. Yoksa kabul edilmiş sayılır.
- 16- Cari hesap sözleşmesinin yapılmasından önce doğmuş bulunan bir alacak, tarafların onayıyla cari hesaba kaydedilirse, aksi kararlaştırılmamışsa bu alacak yenilenmiş olmaz.
- 17- **Hesabın kabulü ile borç yenilenmiş olur** ve bir sonraki hesap devresine kaydedilir.
- 18- **3. Kişilerin kesinleşen bakiyeye haciz koyması mümkündür.**

Cari hesaba geçirilebilecek alacaklar

- 1- Cari hesap sözleşmesinin yapılmasından sonra doğmuş olan alacaklardır.
- 2- Tarafların onayı ile cari hesap sözleşmesinin yapılmadan önce doğmuş bulunan alacaklarda geçirilebilir.
- 3- Tahsil edilebilir olmaları koşulu ile kambyo senetleri yazılır.
- 4- Bedeli alınmış olması koşulu ile ticari senetler, bedeli alınmayan ticari senetler (çek) sahibine geri verilir ve cari hesap kayıtlarından silinir.
- 5- Şarta bağlı alacaklar yazılır, şart gerçekleşmezse hesaptan çıkarılır.
- 6- Kural olarak muaccel alacaklar(vadesi gelmiş) cari hesaba geçirilir. Sözleşmede belirtilirse müeccel (vadesi gelmemiş) alacaklar da cari hesaba geçirilir. Hesaba geçirilmekle alacak yenilenmiş olmaz.
- 7- Takası mümkün alacaklar yazılır. Kural olarak yazılabilen şey para olmalıdır. Ya da parasal karşılığı olan aynı tür misli eşya olmalıdır.

- Takas bir sözleşme değildir ama cari hesap takasın özel bir türüdür. Konusu karşılıklı alacaklardır.
- 4 yıllık bir cari hesap sözleşmesinde 4 hesap dönemi olur. Kimin kimden alacaklı olduğu **sözleşme sonunda hesap kesilince belli olur**. Hesap dönemi sonunda belli olmaz tamamen hesabın kesilmiş olması gereklidir.
- Fesih ihbar sürelerinin aranmadığı tek yer fesih ihbar sözleşmeleridir.
- Borca konu olan teminatlar alacaklar üzerinde devam eder.

Cari hesaba geçirilemeyecek alacaklar

- 1- Anlaşmadan önce doğmuş olan alacaklar.
- 2- Takası mümkün olmayan alacaklar (nafaka ve işçi ücretleri)
- 3- Belirli bir amaca harcanma için teslim olunan para ve mallardan doğan alacaklar
- 4- Emre hazır tutulmak üzere teslim olunan para ve mallardan doğan alacaklar ve şahsi alacaklar.
- 5- Tevdi edilmiş (bırakılmış verilmiş) veya haksız olarak alınmış veya hile ile alıkonulmuş bulunan bir şeyin iadesi veya bedeline ilişkin talepler. (başkası tarafından emanet edilmiş şeyler)
- 6- Nafaka işçi ücreti gibi borçlunun ve ailesinin geçimi için mutlak surette gerekli olup özel niteliği gereği fiilen alacaklının elinde bulunması gereken alacaklar.

Bakiye

Sözleşme veya ticari teamül uyarınca belirli hesap devreleri sonucunda devre hesabı kapatılır. Hesap devresi hakkında sözleşme veya ticari teamül yoksa her taksim yılının son günü hesap devresi olarak kabul edilmiş sayılır. Saptanan artan tutarı gösteren cetveli alan taraf aldığı tarihten itibaren **1 ay içerisinde itirazda** bulunmamışsa bakiyeyi kabul etmiş sayılır.

Cari hesabın sona ermesi

- 1- Süreli sözleşmelerde süre bitince (kararlaştırılan süre bitince)
- 2- Belirsiz süreli sözleşmelerde taraflardan birinin fesih ihbarıyla
- 3- Taraflardan biri iflas ederse
- 4- Taraflardan birisi ölür ya da kısıtlanırsa (hacir olursa) temsilcileri 10 gün önceden haber vermek şartı ile sözleşmeyi feshedebilir.
- 5- Belirli süreli sözleşmelerde taraflardan birini alacaklısı cebri icra ile ona ait tutarı haczeder ve 15 gün içinde kişi bunu kaldırmazsa diğer taraf sözleşmeyi feshedebilir
- 6- Cari hesap zamanaşımı süresi 5 yıldır.

TACİR YARDIMCILARI

Bağımlı Tacir Yardımcıları

- 1- Ticari Temsilci (Mümessil)
 - 2- Ticari Vekil
 - 3- Pazarlamacı
- } Borçlar kanununda

Bağımsız Tacir Yardımcıları

- 1- Acente (TTK da düzenlenmiştir)
 - 2- Simsar (Tellal)
 - 3- Komisyoncu
- } BK'nda düzenlenmiştir
- Not: Acente ve taşıma işleri komisyonculuğu TTK da düzenlenmiştir.

Ticari Temsilci (Mümessil)

Genel Tanım ve Atanması

Tacirin, ticari işletmeyi yönetmek ve ticari işletmeye ilişkin işlemlerde ticari temsil yetkisi ile kendisini temsil etmek üzere açıkça veya örtülü yetki verdiği kişidir. Sadece ticari işletmelerde söz konusudur. Esnaf işletmelerinde ticari mümessil olmaz ve atanamaz. 15 gün içinde ticari sicile tescil ettirilir (bildirici tescil)

Ticari mümessilin atanması:

- 1- Sadece ticari işletmelerde çalışabilir ama Tacir ticari temsilci atamak zorunda değildir. (sadece merkezi Türkiye'de olmayan ticari işletmeler için zorunludur)
- 2- Ticari temsilciyi tacir bizzat kendisi atar, Ancak temyiz kudreti (ayırt etme gücü) yoksa yasal temsilci de bu işlemi yapabilir. **Dikkat** tam ehliyet gerekmez. Küçük adına temsilciyi velisi atarken, kısıtlılar için vesayet dairesi atar
- 3- Tüzel kişi tacir söz konusu ise atama işlemi **yetkili organ** tarafından ve oybirliği ile yapılır.
 - a) A.Ş lerde - yönetim kurulu,
 - b) Limitet şirketlerde - ortaklar kurulu,
 - c) Kolektif şirketlerde - ortakların oy birliği ile
 - d) Komandit şirketlerde - komandite ortağın veya ortakların kararı ile atanır
- 4- Ticari mümessil (temsilci) mutlaka gerçek kişi olmalıdır. Devlet memurları ticari temsilci olamaz
- 5- Tacir atama işlemi mutlaka ticaret siciline tescil ettirmelidir. (bildirici tescil) tescil edilmişse kesin karinedir. Ve sona eren yetki tescil edilir.
- 6- Başta tam ehliyetli iken sonradan kısıtlanması yetkiyi sona erdirmez.
- 7- Çalıştıkları süre içinde ülke sınırları içinde rekabet yasağına tabidir.

Ticari mümessilin genel yetki ile yapabileceği işler

- a) Tacir adına kambyo taahhüdünde bulunabilir (çek senet ve poliçe düzenleyebilir)
- b) Kredi alabilir ve kredi verebilir
- c) Menkul ve gayrimenkul kiralama ve tapu şerhi işlemlerini yapabilir
- d) Gayrimenkul satın alabilir ama satamaz.
- e) Şube açabilir işletmenin merkezini değiştirebilir
- f) Ticari vekil atayabilir
- g) Mal satışı ve fiyat belirleme yapabilir
- h) 3. Kişi borçları için tacir adına kefalet verebilir
- i) İşçi işe alabilir, çalıştırabilir ve işten çıkarabilir.
- J) Avukat yoksa mahkemede taciri temsil edebilir.
- k) Sulh (anlaşma), ibra (aklama), yemin, tahkim(mahkeme yerine hakeme başvurma), feragat(vazgeçme) yetkisi vardır.
- l) Kabul, red, icra takibi yapabilir.

Yalnızca özel yetki ile yapabileceği işler

- a) İşletme devri ve rehini
- b) İşletmenin faaliyet konusuna giriyorsa taşınmaz devri ve taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak kurmak.
- c) İpotek
- d) İşletmeye ortak kabulü ve çıkarılması
- e) Tacirin iflasını isteme
- f) Konkordato (iflas anlaşması) teklifinde bulunma
- g) Kendisi gibi bir ticari temsilci atama
- h) Tüzel kişi tacirlerde ise
 - I. Birleşme
 - II. Tür değişikliği
 - III. Fesih etme
- l) Olağanüstü işlemler

Yetkisinin sınırları ve sınırlandırılması

Kural olarak yetkisi sınırlandırılmaz! ve temsil yetkisinden önceden feragat mümkün değildir. (sınırsız yetki geçersizdir.)

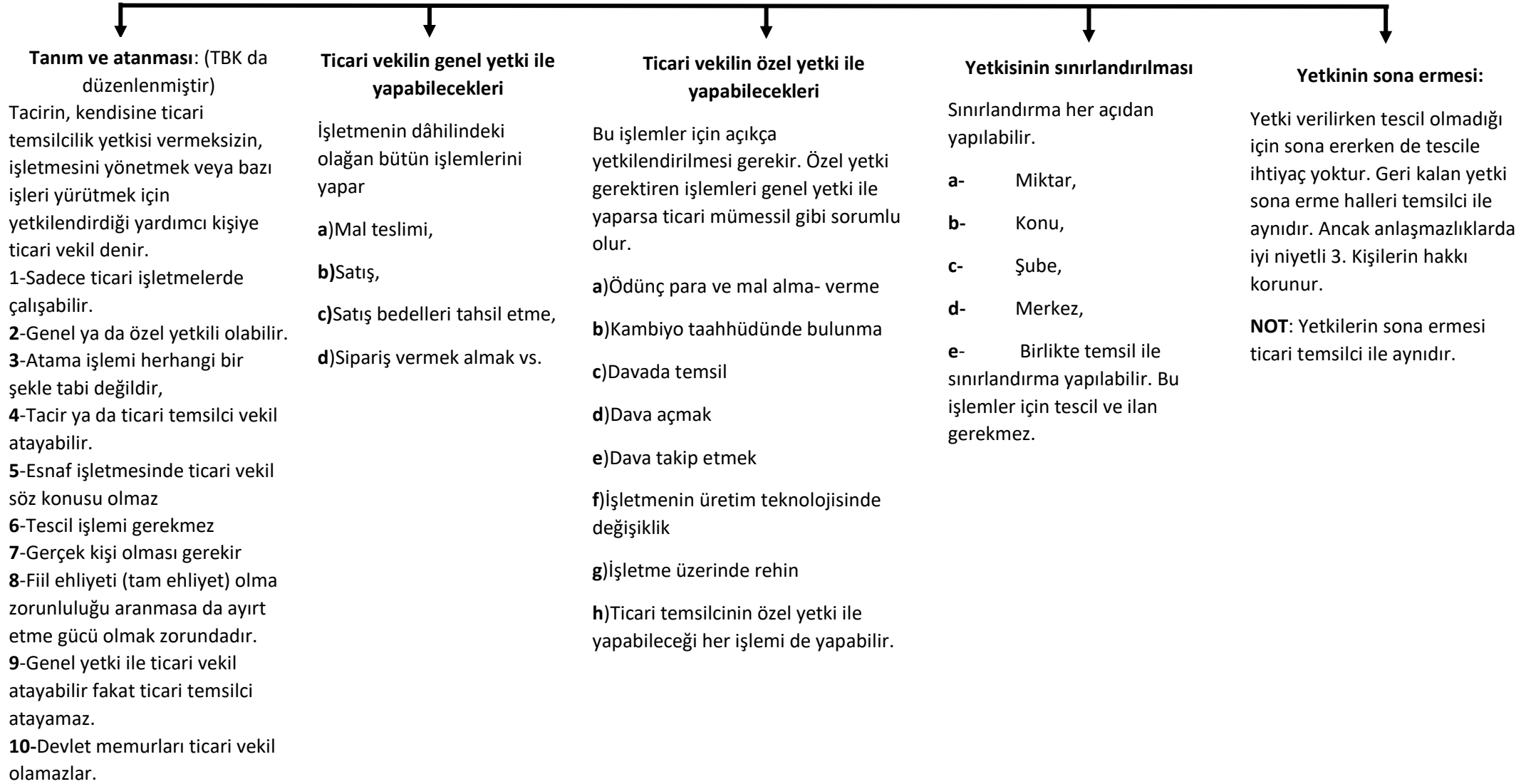
Ancak 2 istisnası vardır.

- 1- Merkez- şube işleri ile ya da birlikte
- 2- İmza şartı ile sınırlama getirilebilir. İyi niyetli 3. Kişilere karşı hüküm ifade etmesi için ticaret siciline tescil edilmesi gerekir. Bu iki istisna durum haricinde yetkileri sınırlandırılmaz. NOT: Diyelim ki sınırlandı, hatta tescil edildi..... Bu durum iyi niyetli 3. Kişilere karşı ileri sürülemez!!!

Kendiliğinden olmayan yetki sona erme halleri (iradi bir fiil ile)

- a) Azil
 - b) İstifa
 - c) Tacirin iflası
 - d) Ticari işletmenin devri
 - e) Ticari temsilcinin ayırt etme gücünü yitirmesi
 - f) İşletmenin tasfiyesi
- Kendiliğinden yetki sona erme halleri**
- a) Mümessilin iflası (temsil yetkisini sonlandırır tacir tescilden silmelidir)
 - b) Mümessilin ölümü
 - c) Mümessilin fiil ehliyetini kaybetmesi (temsil yetkisi sona erer tacir sicilden terkin ettirir)
- NOT:** Tescil edilmemiş ise iyiniyetli 3. Kişilere karşı yetkinin devam ettiği varsayılır. Tacirin ölümü ve fiil ehliyetini kaybetmesi halinde yetki sona ermez

TİCARİ VEKİL

PAZARLAMACI (TBK)

BAĞIMSIZ TACİR YARDIMCILARI

ACENTALAR (TTK)

Tanım ve unsurlar

Bir sözleşmeye dayanarak belli bir bölge içerisinde, sürekli olarak ticari işletmeyi ilgilendiren sözleşmelerde aracılık etmeyi ve bunları tacir adına yapmayı **meslek edinmiş** kimseye acente denir.

- Sözleşme herhangi bir şekilde bağlı değildir
- Acentenin tekel hakkı vardır, aksi sözleşmede yazılı belirtilirse mümkündür.
- Acenteye sözleşme yapma yetkisi verilecekse bunun yazılı sözleşme ile belirlenmesi şarttır kural olarak atanan acente ARACI ACENTEDİR. Aksi (sözleşme yapmaya yetkili acente) sözleşme ile belirtilmelidir, bunun için tescil ve ilan şarttır.
- Hem gerçek hem de tüzel kişi acente olabilir.
- Sadece ticari işletmelerle çalışabilir.
- Yaptığı iş devamlı olmalıdır ve tacir ile aralarındaki ilişki de devamlı olmalıdır.
- Aracılıkta bulunduğu veya yaptığı sözleşmelerle ilgili her türlü
 - İhtar ihbar ve protesto gibi beyanları müvekkili adına yapma ve bunları kabul etme yetkisi vardır
 - Aracılıkta bulunduğu sözleşmeden dolayı ve doğacak uyuşmazlıklardan dolayı müvekkilin adına dava açabilir.
 - Veya kendisine karşı da aynı sıfatla davaları açabilir.
- Yabancı tacirler adına acentelik yapanlar hakkındaki sözleşmelerde yer alan bu hükümlere aykırı şartlar geçersizdir. Her şartta uymak zorundadır.
- Müvekkilin yazılı veya özel izni olmadan veya vekâleti olmadan acente bazı şeylere yetkili değildir. Yetkili olmadığı konular
 - Bizzat teslim etmediği malların bedelini kabule
 - Bizzat bedelini bizzat ödemediği malları teslim almaya
 - Bu işlemlerden doğan alacağı yenileyemez, miktarını indiremez
 - Acente yetkisiz temsille müvekkilinin adına işlem veya bir sözleşme yaparsa müvekkil bunu haber alınca icazet verebilir. Eğer icazet vermezse acente bu sözleşmeden kendisi sorumlu olur.
 - Acente bir konudaki olumsuz düşüncüyü olumluya çevirmiş ise Yargıtay'a göre bu bir katkıdır ve ücrete hak kazanır (ikna bir katkıdır)
 - Acente müşteriyi ikna etmesi ile hemen ücret hakkı kazanmaz, ifa hareketlerinin başlaması ile hak kazanır.
 - Ücret hakkı ücretin doğumundan 3 ay sonra başlar ve bu 3 ay ifa hareketlerinin başlaması ile başlar. Sözleşmenin sona erdiği tarihe kadar devam eder.

Acentelik sözleşmesi

Aracı acente için sözleşme şekle bağlı değildir yazılı veya sözlü olabilir.

Sözleşme yapma yetkisi verilecekse acentelik sözleşmesi yazılı olarak yapılması gerekir (geçerlilik şartı)

Tekel yükümlülüğü (hakkını) ortadan kaldıran sözleşmelerin yazılı yapılması gerekir.

Acente gerçek veya tüzel kişi olabilir.

Susma ret anlamına gelir.

Acentenin sözleşmesinin sona ermesi

Belirli süreli sözleşmelerde sürenin bitimi (zımnen uzayabilir)

Belirsiz süreli sözleşmelerde 3 ay önceden feshi ihbar ile

Haklı nedenlerle fesih

Aksi kararlaştırılmadıysa taraflardan birinin ölümü, iflası ve kısıtlanmasıyla sona erer.

ACENTENİN TEMSİL YETKİSİ:

1-Hakkı koruyan beyanlar (ihtar, ihbar vb.) müvekkil adına yapma ve kabul etme

2-Müvekkili mahkemede temsil etmek

3-Teslim ettiği malların bedelini tahsil etmek ve malları teslim alma

4-Müvekkil adına aracılık ve sözleşme yapma

Özel ve yazılı yetki gerektiren haller

Müvekkilin özel ve yazılı izni veya vekâleti olmadan acente bizzat teslim etmediği malların bedelini kabule ve bedelini bizzat ödemediği malları teslim almaya yetkili olmadığı gibi bu işlemlerden doğan alacağı yenileyemez veya miktarı değiştiremez.

Yetkisiz temsil hali

Acente yetkisiz temsille müvekkili adına bir sözleşme yaparsa müvekkili bunu haber alınca icazet verebilir. Vermezse acente yaptığı sözleşmeden kendi sorumlu olur.

Yabancı tacirlerle çalışan acenteler sözleşmenin aksini kararlaştıran sözleşmeler yaptıkları takdirde sözleşme geçersizdir. Ancak yerli tacirlerle yapılan sözleşmenin aksi kararlaştırılabilir.

Acentenin hakları

1- Ücret isteme hakkı (olağan giderlerini isteyemez el-su kira vs.)

2- Avans ve olağanüstü giderlerin karşılanmasını isteme hakkı

3- Faiz isteme hakkı

4- Hapis hakkı (müvekkil aciz halinde ise) müccel alacaklar için de hapis hakkı vardır.

5- Tekel hakkı

6- Tahsil komisyonu

Acentelik sözleşmesinin bitiminden sonra yapılacak rekabet yasağı sözleşmesi

1- Yazılı olarak yapılmak zorundadır.

2- Ek bir komisyon içerir

3- En fazla 2 yıl için yapılır

Ücrete hak kazanma:

a)Kendi çabasıyla kazandırdığı 3. Kişilerle (müşteriler) kurulan işlemler için kendi çabası dışında kendi tekel hakkı bölgesinde yapılan işlemler için, müvekkilinin talimatına uygun tahsil ettiği paralar için tahsil komisyonu isteyebilir.

b)3. Kişi (müşteri) kurulan işlemi yerine getirdiği (ifa ettiği) anda acente ücrete hak kazanır, aksi durumda acentenin ücret hakkı düşer, aracılık edilen sözleşmede ise her durumda ücret isteyebilir. İfa ile anlatılan borcun yerine getirilmesine yönelik hareketin başlamasıdır. Tamamlanması değil Ayrıca acente bir konudaki olumsuz düşüncüyü olumluya dönüştürmüşse bu bir katkıdır ve ücrete hak kazanır.(ikna bir katkıdır) ve ifa hareketleri başlayınca da ücrete hak kazanır. **c)**Sözleşmede hüküm yoksa acentenin alacağı ücretin miktarı

1-Acentenin bulunduğu yerdeki teamüle göre 2-O da belli değilse o yerdeki asliye ticaret mahkemesince belirlenir.

Acentenin ücreti doğumundan itibaren en geç 3 ay içerisinde (ifa hareketlerinin başlamasından itibaren) ve her durumda sözleşme son erdiğinde ödenmesi gerekir.

PORTFÖY TAZMİNATI (DENKLEŞTİRME TAZMİNATI): TTK

Müvekkil acente sayesinde sözleşmenin sona ermesinden sonra da önemli menfaat elde ediyorsa

Sözleşme devam etseydi acentenin işletmeye kazandırdığı yeni müşteriler dolayısı ile acentenin ücret alacak olması. Hakkaniyete uygun düşüyorsa acente denkleştirme isteminde bulunabilir.

NOT: Haklı bir neden olmadan acente sözleşmeyi fesih ederse veya acentenin kusurundan dolayı sözleşme müvekkil tarafından haklı sebeplerle fesih edilmişse denkleştirme isteminde bulunamaz.

Denkleştirme istemi sözleşme bitiminden sonra 1 yıl içinde ileri sürülebilir.

ÖNEMLİ NOT: (soru çıkar) Tazminat acentenin son 5 yıllık faaliyeti sonucu aldığı yıllık komisyon veya diğer ödemelerin ortalamasını aşamaz.

Acentelik sözleşmesinden doğan haklar 5 yıllık zaman aşımına tabidir.

SİMSARLIK (TELLALLIK) SÖZLEŞMESİ (TBK)

Tanımı

Taraflar arasında bir sözleşme kurulması imkânının hazırlanmasına veya kurulmasına aracılık etmeyi üstlendiği ve bu sözleşme kurulduğunda ücrete hak kazandığı sözleşmedir. Sımsarın temsil yetkisi yoktur. Sadece tarafları bir araya getirmekle yükümlüdür. Sımsar bu işi meslek edinmek zorunda değildir. Ama bu meslek edinmesine engel de değildir. İster tacirlerle ister esnaflarla herkesle çalışabilir.

1-Sımsar sadece aracılık yapar, sözleşme yapmaya yetkisi yoktur.

2-TBK'daki vekâlete ilişkin hükümler uygulanır

3-Sözleşme şekle bağlı değildir, **sadece taşınmazlar için yazılı olma şartı vardır.**

4-Sadece belli bir iş için kurulur ve devamlı değildir müvekkil ile ilişki geçicidir, bağımlı değildir. Her tür işletme ile çalışabilir.

5-Sözleşmenin kapsamı açıkça gösterilmemişse işin niteliğine göre belirlenir.

6-Sımsar özel olarak yetkilendirilmedikçe

- Dava açamaz,
- Sulh olamaz,
- Hakeme (tahkim) başvuramaz,
- İflas isteyemez,
- İflas anlaşması (konkordato) talebinde bulunamaz,
- Kambiyo taahhüdünde bulunamaz
- Bağışlama yapamaz,
- Kefil olamaz,
- Taşınmaz devredemez ve
- Hak ile sınırlandırılmaz

HAKLARI VE BORÇLARI

- 1- Ücret isteme hakkı
Normalde sımsarın ücret isteme hakkı yoktur. Bir araya getirdiği taraflar sözleşme yaparsa ücrete hak kazanır ücret belirlenmemişse tarifelere, tarife yoksa teamüllere göre belirlenir.
- 2- Masraflarını isteme hakkı
Ancak sözleşmede giderlerin karşılanacağı yazıyorsa sözleşme kurulmasa dahi yaptığı giderleri isteyebilir.
- 3- Ücret ve açıkça kararlaştırılmamışsa ödenecek olan masrafları talep hakkının düşmesi
- 4- Sımsar üstlendiği borcuna aykırı davranarak diğer tarafın menfaatine hareket eder veya dürüstlük kuralına aykırı olarak diğer taraftan ücret sözü alırsa ücrete ve yaptığı giderlere ilişkin haklarını kaybeder.

BORÇLARI:

- 1- Talimata (tacirin talimatlarına) uygun hareket etmek
- 2- Şahsen aracılık
- 3- Sadakat ve özen
- 4 -Hesap verme

SİMSARLIK SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ:

Aracılık faaliyetlerinin yerine getirilmesi

a)Tek taraflı sona erdirmeye (tazminat hakkı saklıdır)

b) Taraflardan birisinin ölümü

c) Taraflardan birisinin fiil ve hak ehliyetini kaybetmesi (kısıtlanması)

d) İflas ile son bulur.

e) Haklı nedenlerle (kusur şart değildir)

Sımsarlık sözleşmesinden doğan haklar 5 yıllık zaman aşımına tabidir.

KOMİSYONCU (TBK)

Tanımı	Komisyoncunun hakları:	Komisyoncunun borçları:	Komisyoncunun kendisiyle işlem yapması	Komisyonculuk sözleşmesinin sona ermesi:
Ücret karşılığında kendi adına ve vekâlet veren müvekkili (tacir) hesabına hukuki işlem yapan (kıymetli evrak ve taşınırın alım ve satımını üstlenen kişiye komisyoncu denir. - Konusu kural olarak menkul eşya alım satımı ve kıymetli evraktır - Dolaylı temsilcidir. (işlemi kendi adına müvekkili namına yapar) dolaylı temsil ile çalışan tek tacir yardımcısıdır. - Müvekkili ile olan ilişkisi geçicidir. - Her türlü işletme ile çalışabilir. - Mesleki olarak devamlı yapmak zorunda değildir. - Komisyoncu sözleşmenin bizzat tarafı olur. - Vekâletle çalışır (vekâlet boşluk doldurucu düzenlemedir) - Genel olarak komisyoncu TBK'nunda, taşıma işleri komisyonculuğu ise TTK da düzenlenmiştir.	- Ücret isteme hakkı (İfa hareketleri başlayınca ücrete hak kazanır.) - Masrafları isteme hakkı - Hapis hakkı - Malın açık arttırma ile satılması - Komisyoncunun kendisi ile işlem yapması (müvekkile bildirmek şartı ile) - İşveren yüzünden iş aksarsa ücret isteyebilir.	- Bilgilendirme borcu, - Sigortalama borcu: Sözleşmede açıkça öngörülümüşse söz konusu olur - Özen ve dikkat borcu - Müvekkilin (tacirin) talimatlarına uyma borcu - Vekâlet verenin belirlediği bedelden daha aşağı satmama borcu	Borsada kayıtlı veya piyasada fiyatı bulunan kambiyo senetleri ve diğer kıymetli evrak ya da ticari mallar için komisyoncu kendi malını satabilir veya satacağı malı kendisi için satın alabilir. Eğer komisyoncu kendisi ile işlem yapmışsa bunu aynı gün içinde müvekkiline bildirmelidir.	- Verilen işin tamamlanması - Tek taraflı sona erdirme - Ölüm - Ehliyet kaybı - İflas Komisyonculuk sözleşmesinden doğan haklar 5 yıllık zaman aşımına tabidir (TBK) genel zaman aşımı 10 yıldır. Taşıma işleri komisyonculuğundan doğan haklar 1 yıllık zaman aşımına tabidir.

Komisyoncunun Garantisi: komisyoncu açıkça garanti etmişse veya bulunduğu yerdeki ticari teamül gerektiriyorsa işlemde bulunduğu borçlu kimselerin ödemelerinden de sorumlu olur. Diğer hallerde sorumlu olmaz.

Garanti veren komisyoncunun bundan dolayı ayrıca ücret isteme hakkı vardır. (dükruvar ücreti)

Dükruvar: Bir malı satana karşı3. Bir şahsın ve genellikle satış yapan komisyoncunun malın bedeli ödenmediği takdirde bunu ödemek üzere müşteri yerine geçeceğini ifade eden taahhüt kredi riskinin başkasına kaydırılması işlemi.

İnançlı komisyon: Aracı acentenin temsil yetkisi yoktur, esnaf işletmesi simsar veya komisyoncu ile çalışır.

Taşıma işleri komisyoncusu: tacirle ilişkisi devamlıdır, bu işi mesleki olarak yapmak zorundadır. Acenteden tek farkı bu işi dolaylı temsi ile yapmasıdır.

ŞİRKETLER HUKUKU

GENEL BİLGİLER

Hem TTK da hem de TBK'da şirket tanımlanmıştır. TBK 620 md. "Şirket iki veya daha fazla kişinin emeklerini ve mallarını ortak bir amaca erişmek üzere birleştirmeyi üstlendikleri sözleşmedir". İki tür ortaklık türü vardır

- 1- Adi ortaklıklar
- 2- Ticaret Ortaklıkları

ŞİRKETİN UNSURLARI

Bu unsurları ticari işletmeyi oluşturan unsurlarla karıştırma.

Şirket sözleşmesinde 5 unsur mevcuttur.

- 1- Kişi unsuru
- 2- Sözleşme unsuru
- 3- Sermaye payı unsuru
- 4- Ortak amaç unsuru
- 5- Affecto societatis (herkesin üstüne düşeni yapması)

KURULUŞ

Adi şirketlerin kuruluşu sözlü veya yazılı olabilir herhangi bir şekil şartı yoktur. Amacı kazanç elde etmek ve paylaşmaktır. Veya başka amaçlarla da kurulabilir.

Diğer şirket kuruluşlarında şekil şartı vardır, sözleşme özgürce adi veya resmi yazılı şekil ile yapılabilir. Sözleşme noterde veya ticaret sicil müdürlüğünde imzalanıp onaylandıktan sonra 15 gün içinde ticaret siciline işlenmek zorunda ve sicil gazetesinde yayınlanmalıdır. A.Ş ve LTD ŞTİ için bu süre 30 gündür.

ŞAHİS ŞİRKETLERİNİN ÖZELLİKLERİ

1. Sermayeden çok ortakların kişilikleri önemlidir. Birbirine güvenen az sayıda kişiden oluşur, büyük sermaye biriktirmeye elverişli değildir.
2. Ortak sayısı en az 2 kişiden oluşur
3. Her ortağın yönetim denetim ve temsil hakkı vardır
4. Şirkete girme, çıkma, ayrılma oybirliği ile olur.
5. Ortaklardan herhangi birisinin ölümü, iflası veya kısıtlanması şirketin dağılmasına neden olur.
6. Ortaklar sermaye koymada kar ve zarara katılmada eşittirler. Elbirliği mülkiyeti söz konusudur.
7. Şirketin borçlarından dolayı tüm ortaklar şahsi bütün mal varlıkları ile sınırsız sorumludur. (komandit şirkette komanditer ortak hariç)
8. Ortaklar sınırsız sorumlu olduğu için TTK sermayeyi koruyan hükümler getirmemiştir.
9. Kişisel emek, ticari itibar, sermaye olarak getirilebilir. (istisnası: komanditer ortak getiremez)
10. Rekabet yasağı vardır ve tüm ortakları bağlar.
11. Her ortak sermaye payı ne olursa olsun 1 oy hakkına sahiptir.
12. Affecto unsuru yüksektir
13. Haklı sebeplerle ortağın şirketten çıkarılması mümkündür.

SERMAYE ŞİRKETLERİNİN ÖZELLİKLERİ

1. Ortaklar değil şirkete koyulan sermaye önemlidir ortak ne kadar çok olursa sermaye o kadar büyür.
2. Ortak sayısı en az 1 kişidir. (istisnası: ser.pay.böl komandit şirkette 5 kişidir)
3. Yönetim ve temsil kurulları tarafından yerine getirilir.
4. Şirkete girme çıkma pay devri ile olur ve basit usuldedir.
5. Ortaklardan birinin ölümü, kısıtlanması, iflası, istifası kural olarak şirketin dağılmasını gerektirmez.
6. Ortaklar kar ve zarara şirketteki payları oranında katılırlar.
7. Şirket borçlarından dolayı ortaklar koydukları sermaye kadar sadece şirkete karşı sınırlı sorumludurlar başka sorumlulukları yoktur.
8. Ortaklar sınırlı sorumlu oldukları için TTK sermayeyi koruyan hükümler getirmiştir.
9. Kişisel emek ve ticari itibar sermaye olarak getirilemez.
10. Rekabet yasağı sadece yöneticileri bağlar.
11. Ortaklar sermaye payları kadar oy hakkına sahiptir.
12. Affecto unsuru düşüktür.
13. Haklı sebeplerle ortağın şirketten çıkarılması mümkün değildir. (istisnası: sermaye borcunu zamanında yerine getirmeyen ortak hariç. İskat)

Ortaklıklar

Adi ortaklıklar

Ticaret ortaklıkları

	ŞİRKET TÜRÜ	ORTAK SAYISI	ORTAK TÜRÜ
ŞAHİS ŞİRKETLERİ	Adi şirket (Şahıs)	En az 2 kişi- üst sınır yok	Gerçek + tüzel kişi olabilir
	Kollektif şirket (Şahıs)	En az 2 kişi – üst sınır yok	Tüm ortaklar gerçek kişi olmalıdır
	Adi komandit şirket (Şahıs)	En az 2 kişi –üst sınır yok	Komandite: Gerçek kişi Komanditer: Gerçek + Tüzel
SERMAYE ŞİRKETLERİ	Ser.Pay.Böl.Komandit şirket (Sermaye)	En az 5 kişi – üst sınır yok	Komandite: Gerçek kişi Komanditer: Gerçek + Tüzel
	Anonim şirket (Sermaye)	En az 1 kişi – üst sınır yok	Gerçek + tüzel kişi olabilir
	Limited şirket (Sermaye)	En az 1 kişi – Üst sınır 50 kişi	Gerçek + tüzel kişi olabilir
	Kooperatif (Ne şahıs ne sermaye. Ayrı kanunu var)	En az 7 kişi – üst sınır yok	Gerçek + tüzel kişi olabilir

ŞİRKETLER	Adi şirket (TBK)	Kollektif şirket (TTK)	Adi Komandit şirket (TTK)	Sermayesi paylara bölünmüş (TTK) komandit şirket	Limited şirket (TTK)	Anonim şirket (TTK)	Kooperatif şirketi (TTK)	Donatma iştiraki (TTK)
Türü	Şahıs şirketi	Şahıs şirketi	Şahıs şirketi	Sermaye şirketi	Sermaye şirketi	Sermaye şirketi	Ne şahıs ne sermaye şirkettir ayrı kanunu vardır ama sermaye şirketi A.Ş hükmündedir.	Şahıs şirkettir Adi şirket hükmündedir
Tacir sıfatı	Tacir sıfatı Yok (ortaklarının tacir sıfatı vardır)	Tacir sıfatı vardır	Tacir sıfatı vardır	Tacir sıfatı vardır	Tacir sıfatı vardır	Tacir sıfatı vardır	Tacir sıfatı vardır	Tacir sıfatı yoktur ortakların tacir sıfatı vardır
Tüzel kişilik	Tüzel kişilik Yok	Tüzel kişilik Var	Tüzel kişilik Var	Tüzel kişilik Var	Tüzel kişilik Var	Tüzel kişilik Var	Tüzel kişilik var	Tüzel kişilik Yok
Kişi (Ortak) sayısı ve türü	En az 2 gerçek kişi ve üstü	En az 2 gerçek kişi ve üstü	En az 2 kişi 1 komanditer ve 1 komandite Komandite gerçek kişi olmalı Komanditer gerçek+tüzel olabilir	En az 5 kişi en az 1 komandite ve 1 komanditer Komandite gerçek kişi olmalı Komanditer gerçek+tüzel olabilir.	En az 1 kişi ve üst sınır 50 kişi gerçek+tüzel kişi olabilir	En az 1 kişi üst sınır yok Gerçek+tüzel kişi olabilir	En az 7 kişi ve üst sınır yok Gerçek+tüzel kişi olabilir	En az 2 kişi ve üst limit yok Gerçek+tüzel kişi olabilir
Sözleşme yapılış	Şekle tabi değil sözlü yapılabilir	Adi yazılı şekil Şekle tabidir	Adi yazılı şekil Şekle tabidir	Adi yazılı şekil Şekle tabidir	Adi yazılı şekil Şekle tabidir	Adi yazılı şekil Şekle tabidir	Adi yazılı şekil Şekle tabidir	Şekle tabi değildir sözlü yapılabilir.
Sermaye unsuru	Her şey sermaye olur Basit sermayeli	Her şey sermaye olur Basit sermayeli	Komandite herşeyi sermaye yapabilir Komanditer sadece para ve parasal değeri olanları sermaye yapabilir (emek ve itibar olmaz) basit sermayeli	Komandite herşeyi sermaye yapabilir Komanditer sadece para ve parasal değeri olanları sermaye yapabilir (emek ve itibar olmaz) basit sermaye	Sadece para ve parasal değeri olan takas edilebilen her şey Esas sermayeli	Sadece para ve parasal değeri olan takas edilebilen her şey Esas ve kayıtlı sermaye	Sadece para ve parasal değeri olan takas edilebilen her şey	Para ve parasal değeri olan takas edilebilen her şey sermaye olur ayrıca bir mal topluluğudur.
Ortak amaç	Kar ve kazanç paylaşmak	Ticari işletme işletmek	Ticari işletme işletmek	Ticari işletme işletmek	Her türlü iktisadi amaç	Her türlü iktisadi amaç	Üyelerine daha ucuz malzeme temin etmek ve korumak karşılıklı yardım kefalet dayanışma	Kar ve kazanç paylaşmak
İflasa tabi olma	İflas edemez ama ortaklar iflas edebilir	İflas edebilir	İflas edebilir	İflas edebilir	İflas edebilir	İflas edebilir	İflas edebilir	İflas hükümlerine tabidir.
Ortakların şirket borçlarından sorumluluğu	1.Derece doğrudan müteselsil ve tüm mal varlığı ile sınırsız sorumlu	2.derece dolaylı müteselsil ve tüm mal varlığı ile sınırsız sorumlu	Komandite: 2.dereceden dolaylı müteselsil ve sınırsız tüm mal varlığı ile sorumlu Komanditer 2.derece adi (sınırlı) sorumlu (sadece payı ile sorumlu)	Komandite: 2.dereceden dolaylı müteselsil ve sınırsız tüm mal varlığı ile sorumlu Komanditer 2.derece adi (sınırlı) sorumlu (sadece payı ile sorumlu)	2.derece Şirkete taahhüt ettiği sermaye kadar sınırlı adi sorumlu	2.derece Şirkete taahhüt ettiği sermaye kadar sınırlı adi sorumlu	2. dereceden sınırlı sorumlu (içerideki payı kadar)	2. derece ortakların payları oranında
Kar zarar ve tasfiyeye katılım	Aksi belirtilmedikçe Ortaklar arasında eşit	Aksi belirtilmedikçe Ortaklar arasında eşit	Aksi belirtilmedikçe komandite Ortaklar arasında eşit Komanditer Ortaklar arasında payı oranında	Ortaklar arasında payları oranında	Ortaklar arasında payları oranında	Ortaklar arasında payları oranında	Kooperatiflerde kar amacı yoktur ama zarar ve tasfiye her üyenin pay oranı kadar.	Aksi belirtilmedikçe Ortaklar arasında gemideki payları oranında.
Ticaret unvanı	Yok	Var	Var	Var	Var	Var	Var	Var
Rekabet yasağı	Aksi belirtilmedikçe Ortaklar arasında var	Aksi belirtilmedikçe Ortaklar arasında var	Aksi belirtilmedikçe komandite Ortaklar arasında var Komanditer ortaklarda yok	Aksi belirtilmedikçe komandite Ortaklar arasında var Komanditer ortaklarda yok	Aksi belirtilmedikçe müdürler arasında var	Aksi belirtilmedikçe yönetim kurulu üyeleri arasında var	Kooperatif hakları ve sırları tüm ortaklarca korunur doğan zarar kusurlu olandan alınır.	Aksi belirtilmedikçe Ortaklar arasında var
Yönetim hakkı	Aksi belirtilmedikçe tüm ortakların yönetim hakkı vardır.	Aksi belirtilmedikçe tüm ortakların yönetim hakkı vardır.	Aksi belirtilmedikçe komandite ortakların yönetim hakkı vardır. Yönetim hakkı yoktur	Aksi belirtilmedikçe komandite ortakların yönetim hakkı vardır. Yönetim hakkı yoktur.	Yönetim hakkı müdürlerdedir (yönetim kurulu)	Yönetim hakkı sadece yönetim kurulundadır.	Yönetim hakkı sadece koop. Yönetim kurulundadır.	İştirakin yönetim işleri, müşterek donatanların kararlarıyla görülür. Kararlar salt çoğunlukla verilir
Denetim hakkı	Tüm ortakların hakkıdır (emredici hüküm)	Tüm ortakların hakkıdır (emredici hüküm)	Tüm komandite ortakların hakkıdır (emredici hüküm) Kural olarak denetim hakkı yoktur ama dönem sonunda sadece belgeleri inceleyebilir.	Tüm komandite ortakların hakkıdır (emredici hüküm) Kural olarak denetim hakkı yoktur ama dönem sonunda sadece belgeleri inceleyebilir.	Bağımsız denetçiler tarafından denetlenir (SMMM)mali müşavir	Bağımsız denetçiler tarafından denetlenir (SMMM)mali müşavir	İlgili bakanlık tarafından müfettişlerce denetlenir.	Her ortağın denetim hakkı vardır.

1- ADİ ORTAKLIK (Borçlar kanununda düzenlenmiştir)

Kuruluş

Borçlar kanununda düzenlenmiştir. Adi ortaklık sözleşmesi, iki ya da daha fazla kişinin emeklerini ve mallarını ortak bir amaç için birleştirdikleri sözleşmedir. Bir ortaklık kanunla düzenlenmiş ortaklıkların ayırt edici niteliklerini taşııyorsa adi şirketleri hükümlerine tabi adi ortaklık sayılır.

ADİ ORTAKLIĞIN GENEL OLARAK ÖZELLİKLERİ

- Tüzel kişiliği yoktur:** Tüzel kişiliği olmaması nedeni ile fiil ehliyeti yoktur. Hak ve borç edinemez, davalı – davacı olamaz. Tacir değildir iflas sadece tacirlere tanındığı için iflas edemez. Ticari defter tutma zorunluluğu yoktur, vergiye tabi olmaz, ticaret unvanı olmaz, yerleşim yeri olmaz.
- En az 2 kişi ile kurulur,** üst sınır yoktur. Şahıs şirketi olmasına rağmen gerçek kişilerin yanında tüzel kişiler de ortak olabilir. Ancak devlet, kamu tüzel kişileri ve kamu yararına dernekler ortak olamazlar.
- Adi ortaklık kuruluşunda şekil şartları aranmamaktadır.** Ancak, şirkete sermaye olarak gayrimenkul, motorlu araç, alacak hakkı, fikir ve sanat eseri (marka – patent) konulacaksa şekil şartı vardır.
- Adi ortaklık, kanuna, ahlaka, adaba, aykırı olmayan ve konusu imkânsız olmayan her türlü amaç için kurulabilir.** Bunlardan birisine aykırı ise **şirket sözleşmesi hükümsüz olur.**

İç ilişkiler

İç ilişki ortakların kendi aralarındaki ilişkidir. İç ilişkide ortaya çıkacak sorunlarda öncelikle sözleşme hükümleri (emredici kurallara aykırı sözleşme hükümleri geçersizdir) uygulanır. Eğer sözleşmede hüküm yoksa BK hükümleri uygulanır. Genel kural sözleşme serbestisi olsa da BK 3 konuda emredici hüküm getirmiştir:

- Kar ve zarar ortaklar arasında paylaşılma zorundadır.
- Bilanço çıkarına ve kazanç paylarını dağıtma zorunluluğu
- Ortakların denetim hakkı

ORTAKLARIN HAKLARI

Mali haklar

- Kar payı isteme hakkı
- Ücret, faiz, avans ve masrafları isteme hakkı
- Tasfiye payı isteme hakkı

Kişisel hakları

- Yönetim ve itiraz hakkı
- Denetim hakkı

ORTAKLARIN BORÇLARI (Hak varsa borç da vardır)

- Sermaye koyma borcu
- Zarara katılma borcu
- Yönetime katılma borcu
- Rekabet yasağı
- Özen gösterme borcu

YÖNETİCİNİN HAKLARI

Yönetim hakkı

Yönetim hem hak hem borçtur. Olağan işlerle sınırlıdır, şirketin gündelik işleri vs.

İtiraz

Birden fazla yönetici varsa işlem tamamlanıncaya kadar diğer yönetici ortakların itiraz hakkı vardır. İtiraz şekle bağlı değildir. İşlemi askıda bırakır. Tek bir yönetici varsa itiraz hakkı olmaz. Ortak olmayan yöneticinin ve yönetici olmayan ortağın itiraz hakkı yoktur.

Masraf isteme

Şirket işleri için yapılan masraflar diğer ortaklardan istenebilir.

Faiz isteme

Şirkete verilen avanslar için faiz istenebilir.

Ücret isteme

Kural olarak yönetim ücretlidir, ancak sözleşmeye konulursa ücret istenebilir. Yükümlü olmasa da emek harcayan ortak karşılık isteyebilir.

YÖNETİCİLERİN BORÇLARI

Yönetim borcu

Yönetim hem hak hem borçtur.

Özen borcu

1- Ücret alıyorsa: Sözleşmeye göre belirlenir. Sözleşme hükümlerinin dışına çıkılmaz. (objektif)

2- Ücret almıyorsa: Kendi işindeki gibi özen göstermelidir. (sübjektif)

Tazminat borcu: Kendi kusuru ile diğer ortaklara zarar verirse tazmin etmelidir.

Hesap verme borcu

Yılda en az bir kez hesap vermelidir. Kazanç paylarını diğer ortaklara ödemelidir. Süre sözleşmesi ile daha kısa belirlenebilir.

İncelemeye izin verme borcu (Emredici hüküm)

Diğer ortakların inceleme ve denetleme hakkını kullanmalarının önüne geçilemez. (emredici hüküm)

KAR VE ZARARI PAYLAŞMA

1- Kar ve zarara katılma şekli, şirket sözleşmesi ile serbestçe belirlenir.

2- Yalnız bu belirleme sadece iç ilişkilerde hüküm ifade eder.

3- Sözleşmede sadece kar oranı belirtilmişse bu oran zarara, sadece zarar oranı belirtilmişse bu oran kara da uygulanır.

4- Sözleşmede belirtilmemişse herkes getirdiği sermayeye bakılmaksızın eşit bir şekilde kar alır, eşit şekilde zarara katlanır.

5- Yalnızca emeğini sermaye olarak getiren ortak sözleşmede belirtilmek şartı ile iç ilişkilerde zarardan muaf tutulabilir. (Bu 3. Kişileri bağlamaz iç ilişkilerde geçerlidir)

DENETLEME HAKKI

Yönetim hakkı olup olmadığına bakılmaksızın bütün ortakların denetleme hakkı vardır. Zaruri bir durum yoksa kural olarak şahsen kullanılabilir. Dürüstlük kuralları çerçevesinde iş günleri ve iş saatlerinde kullanılır. Bu hak sınırlanamaz. Sınırlansa da geçerli olmaz, çünkü emredici hükümdür.

1- Ortaklığın işleyişine ilişkin bilgi alma

2- Defter ve belgeleri inceleme

3- Mali durum hakkında hesap belgesi isteme

Dış ilişkiler

- Yönetim yetkisine sahip ortak veya ortaklar kural olarak olağan işlerde tek başlarına ya da birlikte ortaklığı 3. Kişilere karşı temsil ederler. Ancak önemli işlerde bütün ortakların oy birliği ile karar alır veya oy birliği ile yöneticiye yetki verir.
- Temsilci ortaklığı doğrudan veya dolaylı olarak temsil eder. Kendi adına veya ortaklık hesabına 3. Kişilerle iş yaparsa bu kişiye karşı bizzat doğrudan kendisi alacaklı-borçlu olur, daha sonra iç ilişkide ortaklara devir ederse dolaylı temsil olur. Doğrudan ortaklık adına ve hesabına iş yaparsa doğrudan temsil olur. İki durumda da ortaklar 3. Kişiyi karşı sınırsız ve müteselsilen sorumludurlar.

1- ADİ ORTAKLIK

YÖNETİM VE ORTAKLAR ARASI İLİŞKİLER

Yönetim sözleşme veya kararla yalnızca bir veya birden çok ortağa ya da 3. Bir kişiye bırakılmış olmadıkça, bütün ortaklar ortaklığı yönetme hakkına sahiptir.

- 1- Ortaklık yönetimi sözleşmede bir ya da birden çok kişiye bırakılmadı ise bütün ortaklar yöneticidir. Bu yetki 3. Bir kişiye bırakılmışsa bu kişi ticari temsilci olarak görev yapar.
- 2- Haklı bir sebep olmadan yönetim hakkı sınırlanamaz, kaldırılamaz. Haklı sebep varsa (görevi ihmal gibi) her bir ortak yönetim yetkisini kaldırabilir. Yönetim hakkı birden fazla kişiye bırakılmışsa ortaklık kararıyla kaldırılabilir.
- 3- Yöneticiler ile diğer ortaklar arasındaki ilişki hukuki olarak vekâlet ilişkisidir.
- 4- Yönetim yetkisi azil, istifa, ölüm, fiili ehliyetin kaybı nedenleri ile sona erdirilebilir.

SERMAYE PAYI (KATILIM PAYI)**TAAHHÜT ETME BORCU**

- 1- Her ortak, para, alacak veya başka bir mal ya da emek olarak, ortaklığa bir katılım payı koymakla yükümlüdür.
- 2- Sözleşmede aksi kararlaştırılmadıkça katılım payları ortaklığın amacının gerektirdiği önem ve nitelikte birbirine eşit olmak zorundadır.
- 3- Bir ortağın katılım payı, bir şeyin kullanılmasıyla oluşuyorsa kira sözleşmesindeki, bir şeyin mülkiyetinden oluşuyorsa satış sözleşmesindeki hasara ayıptan ve zapttan sorumluluğa ilişkin hükümler kıyas yolu ile uygulanır.
- 4- Her ortak sermaye payı olarak para, mal, emek ve ticari itibarını sermaye olarak taahhüt edebilir. Sözleşmede aksi öngörülmedikçe ortaklık amacına uygun önemde, nitelikte ve birbirine eşit olmak zorundadır. Sermaye payı sözleşmede belirtilen şekilde ve zamanında yerine getirilmemişse diğer ortak ya da ortaklar ifayı talep ve dava edebilirler.
- 5- Sermaye payı 3. Kişileri bağlamaz, yani ortaklar sermaye paylarından bağımsız olarak dış ilişkilerde 3. Kişilere karşı **SİNİRSİZ VE MÜTESELSİLEN sorumludur.**

REKABET**REKABET YASAĞI**

Ortaklar kendilerinin ya da bir başkasının adı ve hesabına ortaklık amacını engelleyici, zarar verici iş yapamaz. Emredici hüküm olmadığı için sözleşme ile rekabet yasağı sınırlanabilir veya tamamen kaldırılabilir. Rekabet yasağını ihlal eden ortağa karşı diğer ortaklar şunları yapabilir:

- 1- Zararın karşılanmasını isteyebilir.
- 2- Yapılan iş ortaklık adına yapılmış sayılabilir
- 3- Başkası adına yapılmışsa menfaate ortaklığın el koyması kararlaştırılabilir.
- 4- Mahkemeden ortağın ortaklıktan çıkarılması haklı nedenden dolayı istenebilir.
- 5- Mahkemeden şirketin feshi istenebilir.

DİKKAT: Adi şirketin sona erme sebeplerinin gerçekleşmesi durumunda yönetici ve temsilci ortakların yetkileri biter.

Tasfiye işlemleri

- 1- Şirketin malvarlığı tespiti, nakde dönüştürülmesi, alacakların toplanması
- 2- 3. Kişilere, ortaklara borçlar, giderler ve avanslar ödenir.
- 3- Ortakların sermaye payları, sermayelerini ortaklığa getirdikleri tarihteki değeri üzerinden iade edilir.
- 4- Kalan kısım (tasfiye karı), varsa kar oranlarına göre, yoksa eşit pay edilir.

SONA ERME**İnfisah sebepleri (irade dışı sebepler-kendiliğinden)**

- 1- Sözleşmedeki amacın gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız hale gelmesi
- 2- Sözleşmede ortaklığın mirasçılarla sürdürülmesi konusunda hüküm yoksa ortağın ölmesi veya gaip olması
- 3- Sözleşmede aks öngörülmemişse bir ortağın kısıtlanması, iflası, tasfiye payının cebri icra yolu ile paraya çevrilmesi
- 4- Sözleşmede belirtilmişse sürenin dolması ve irade olarak ortaklığın sürdürülmemesi. (yoksa belirsiz süreli ortaklığa dönüşür)

Fesih sebepleri (iradi sebepler)

- 1- Oybirliği ile karar verilirse.
- 2- Belirli süreli şirket ise ve sözleşmede fesih bildirme hakkı tanınmışsa fesih talebiyle.
- 3- Belirsiz süreli ortaklık ise veya ortaklardan birinin ömrü boyunca kurulmuş şirket ise 6 ay önceden ihbar şartı ile fesih talebiyle
- 4- Haklı sebeplerin varlığında ister belirli ister belirsiz süreli olsun her zaman fesih talebi üzerine mahkeme kararı ile şirket dağıtılabilir. (Fesih bildirimi, dürüstlük kurallarına uygun olmalı, fesih bildirimi hesap yılı sonunda geçerli olur)

OLAĞAN İŞLER	OLAĞANÜSTÜ İŞLER	ŞİRKET KARARLARI
Tek bir yönetici yapabilir Şirketin konu ve amacına uygun günlük işler. Ancak birlikte yönetim esası sınırlaması getirilirse yöneticilerin oybirliği gerekir.	Bütün ortakların oy birliği gerekir, ancak gecikmesinde sakınca varsa tek bir yönetici de yerine getirebilir.	Sözleşmeye göre oy birliği veya oy çokluğu ile kararlar alınır

TİCARET ORTAKLIKLARI

TÜRLERİ

- 1- Kollektif şirket
- 2- Komandit şirket
- 3- Anonim şirket
- 4- Limited şirket
- 5- Kooperatif

TÜZEL KİŞİLİK

Ticaret şirketleri, ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanırlar. Sonra ticaret sicili gazetesinde ilan edilir.

Tüzel kişilik kazanarak yapabilecekleri

- 1- Sözleşme konusuna uymak şartıyla haklardan yararlanabilir, borç yüklenebilir.
- 2- Ortaklardan ayrı bir malvarlığı olur.
- 3- Davalı ve davacı olabilir.
- 4- Tacir sıfatı kazanabilir
- 5- İflasla tabi olur
- 6- Ticaret siciline tescil, ticari defter tutma, ticaret unvanı alma zorunluluğu olur.
- 7- Ortaklardan ayrı ikametgâhı ve tabiiyeti olur

Hak ve fiil ehliyeti

Şirket tüzel kişilik kazanmakla hak ehliyetini kazanır, kanuni ve esas sözleşme gereği zorunlu organların oluşması ile de fiil ehliyeti kazanır.

Dikkat: İşletme konusu (ultra vires) kaldırıldı.

DİKKAT: Her sermaye şirketi (tescil tarihinden itibaren 3 ay içerisinde) bir internet sitesi açmak mecburiyetindedir

ORTAKLARIN SERMAYE KOYMA BORCU

Şirketlere sermaye olarak rehinli ve hacizli mallar getirilemez. Kanunda aksine hüküm olmadıkça ticaret şirketlerine sermaye olarak;

a) Para, alacak, kıymetli evrak ve sermaye şirketlerine ait paylar konulabilir.

b) Fikri mülkiyet hakları

c) Taşınır ve her çeşit taşınmaz

d) Taşınır ve taşınmazlardan faydalanma ve kullanma hakları

e) Kişisel emek, ticari itibar

f) Ticari işletmeler

g) Elektronik ortamlar, alanlar, adlar ve işaretler gibi değerler,

h) Maden ruhsatnameleri ve bunun gibi ekonomik değeri olan haklar

ı) Devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen her türlü değer konulabilir.

Dikkat: Her ortak usulüne göre düzenlenmiş veya imza edilmiş şirket sözleşmesiyle koymayı taahhüt ettikleri sermayeden dolayı şirkete karşı borçludur

DİKKAT: Zamanında ifa edilemeyen sermaye para ise, tazminat hakkına engel olmamak kaydıyla aksine şirket sözleşmesinde veya esas sözleşmede hüküm yoksa şirketin tescili anından itibaren temerrüt faizi de ödenir

SERMAYE PAYI OLARAK ALACAK HAKKI GETİRİLMESİ

1- Sermaye olarak şirkete alacaklarını devretmiş olan bir ortak, alacaklar şirketçe tahsil edilmiş olmadıkça sermaye koyma borcundan kurtulamaz.

2- Alacak, vadesi gelmiş ise aksi kararlaştırılmış olmadıkça vade gününden muaccel ise şirket sözleşmesi veya esas sözleşme tarihinden itibaren bir ay içinde şirketçe tahsil edilmelidir.

3- Her ne sebeple olursa olsun bu süre içinde tahsil edilemediği takdirde gecikmeden dolayı şirketin tazminat hakkına hanel gelmemek şartı ile ortak, sürenin bitiminden itibaren geçecek günlerin temerrüt faizini de öder.

4- Alacak kısmen tahsil edilmiş ise, yukarıdaki hükümler tahsil edilmemiş olan kısım hakkındaki geçerlidir.

Karineler

1- Sermaye olarak konulan ayınlara (mallara) bilirkişi tarafından biçilecek değerler ilgililerce kabul edilmiş sayılır.

2- Şirket sözleşmesinde veya esas sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa sermaye olarak konulan ayınlara mülkiyeti, şirkete ait haklar doğrudan şirkete devredilmiş olur.

3- Hizmetlerin karşılığı olarak verilecek ücreti kısmen veya tamamen kâra iştirak sureti ile ifası kararlaştırıldığı takdirde bu kayıt çalışanlara ortak sıfatı vermez.

Ücret ve faiz isteme hakkı

Kanunlarda aksine hüküm yoksa şirket sözleşmesi ile ortakların, koydukları sermayeler için faiz ve şirketteki hizmetleri sebebi ile kendilerine ücret verilmesi kabul olunabilir.

TİCARET ŞİRKETLERİNİN BİRLEŞMESİ

Birleşme iki veya daha fazla ticari şirketinin tasfiye edilmeksizin aktif ve pasiflerinin birleştirilerek tüzel kişiliklerini birleştirmek şartı ile yeni bir ticari şirketi meydana getirmeleri veya mevcut bir ticaret şirkete katılmaları şeklinde olur. Birleşme ticaret siciline tescil ile geçerli olur ve ilan edilir.

Birleşme sözleşmesi

Yazılı şekle tabidir, şirketlerin yönetim organları imzalar, genel kurulları imzalar, ayrı ayrı veya birlikte birleşme raporu hazırlanır, istemeyen ortaklara ayrılma akçesi verilebilir.

DİKKAT: Bütün şirketler birbirleri ile birleşebilir, ancak şahıs şirketleri ile sermaye şirketleri veya kooperatif ile birleşeceklerse devrolunan şirket şahıs şirketleri olmak zorundadır.

Diğer bir deyişle şahıs şirketi ile sermaye şirketi kooperatif birleşecekse; sermaye şirketi/kooperatif devralan olur. Oysa şahıs şirketi ile şahıs şirketi veya sermaye şirketi ile sermaye şirketi birleşecekse kimin devir olunan kimin devir alan olduğu önemsizdir.

DİKKAT: Tasfiye halindeki bir şirket iki şekilde başka şirketle birleşebilir

- 1- Mal varlığının dağıtılmasına başlanmamış olmalı
- 2- Devrolunan şirket olmalı. İşlem devralan şirketin merkezinin olduğu yerdeki ticaret siciline tescil olunur.

ALACAKLILARIN KORUNMASI

1- Birleşmeye katılan şirketlerin alacaklıları birleşmenin hukuken geçerlilik kazanmasından itibaren 3 ay içinde istemde bulunurlarsa devralan şirket bunların alacaklarını teminat altına alır.

2- Birleşime katılan şirketler alacaklılarına Türkiye ticaret sicili gazetesinde 7 şer gün aralarla 3 defa yapacakları ilanla ve ayrıca internet sitelerine konulacak ilanla haklarını bildirirler. Diğer alacaklıların zarara uğramayacaklarının anlaşılması hâlinde, yükümlü şirket teminat göstermek yerine borcu ödeyebilir.

Ortakların sorumluluk halleri

1- Devir olunan şirketin borçlarından birleşmeden önce sorumlu olan ortakların sorumlulukları birleşmeden sonra da devam eder. Şu şartla ki bu borçlar birleşme kararını ilanından önce doğmuş olmalı veya borçları doğuran sebepler bu tarihten önce oluşmuş bulunmalıdır.

2- Devrolunan şirketin borçlarından doğan ortakların kişisel sorumluluğuna ilişkin istemler birleşme kararının ilanı tarihinden itibaren 3 yıl geçince zaman aşımına uğrar.

3- Kamuya arz edilmiş olan tahvil ve diğer borç senetlerinde sorumluluk itfa tarihine kadar devam eder, meğerki izah name başka bir düzenleme içersin.

TİCARET ORTAKLIKLARI

TİCARET ŞİRKETLERİNİN TÜR DEĞİŞTİRMESİ

- 1-Şahıs şirketleri her tür şirkete dönüşebilir.
- 2-Sermaye şirketleri ve kooperatifler, yalnızca sermaye şirketi veya kooperatiflere dönüşebilirler ancak şahıs şirketlerine dönüşemezler

Şirket payının ve haklarının korunması

- 1- Tür değiştirmede ortakların şirket payları ve hakları korunur. Oydan yoksun paylar için sahiplerine eşit değerde paylar veya oy hakkı kazandıran paylar verilir.
- 2- İmtiyazlı payların karşılığında aynı değerde paylar verilir veya uygun bir tazminat ödenir.
- 3- İntifa senetleri karşılığında aynı değerde haklar verilir veya tür değiştirme planının düzenlendiği tarihte gerçek değer ödenir.

Ortakların sorumluluk halleri

- 1- Devrolunan şirketin borçlarından birleşmeden önce sorumlu olan ortakların sorumlulukları birleşmeden sonra da devam eder. Şu şartla ki borçlular birleşme kararının ilanından önce doğmuş olmalı veya borçları doğuran sebepler bu tarihten önce oluşmuş olmalıdır.
- 2- Devrolunan şirketin borçlarından doğan ortakların kişisel sorumluluğuna ilişkin istemler birleşme kararının ilanı tarihinden itibaren 3 yıl geçince zamanaşımına uğrar. Alacak ilan tarihinden sonra muaccel olursa zamanaşımı süresi **Muacceliyet tarihinden başlar**. Bu sınırlama devralan şirketin borçları dolayısı ile şahsen sorumlu olan ortakların sorumluluklarına uygulanmaz.
- 3- Şartname başka bir düzenleme içermemişse kamuya arz edilmiş olan tahvil ve diğer borç senetlerinde sorumluluk itfa tarihine kadar devam eder

TİCARET ŞİRKETLERİN BÖLÜNMESİ

Bir şirket **tam** veya **kısmi** bölünebilir.

A) Tam bölünme: Şirketin tüm mal varlığı bölümlere ayrılır ve diğer şirketlere devrolunur. Bölünen şirketin ortakları, devralan şirketin paylarını iktisap ederler. Tam bölünüp devrolunan şirket sona erer ve ticaret unvanı ticaret sicilinden silinir.

B) Kısmi bölünme: Bir şirketin malvarlığı bir veya birden fazla bölümü diğer şirketlere devrolunur. Bölünen şirketin ortakları devralan şirketin paylarını ve haklarını iktisap ederler. Veya bölünen şirket devredilen şirket malvarlığı bölümlerinin karşılığında devralan şirketteki payları ve hakları elde ederek yavru şirketini oluşturur.

Dikkat: Sadece sermaye şirketleri ve kooperatifler bölünebilir. Ancak şahıs şirketine bölünemezler. **Şahıs şirketlerinin bölünmesi söz konusu değildir.** Alacaklıların korunması ve sorumluluk halleri birleşme ve tür değiştirmedeki gibidir.

Şirketlerin geçerli bir şekilde bölünebilmesi için:

Bölünme onaylanınca yönetim organı bölünmenin tescilini ister.

Kısmi bölünme sebebi ile devreden şirketin sermayesinin azaltılması gerekiyorsa buna ilişkin esas sözleşme değişikliği de tescil ettirilir. Tam bölünme halinde devreden şirket ticaret siciline tescil ile birlikte kendiliğinden dağılır (infisah eder) Bölünme ticaret siciline tescil ile geçerlilik kazanır. Tescil ile tescil anında envanterde (dökümde) yer alan bütün aktifler (alacaklar) ve pasifler (borçlar) devralan şirketlere geçer.

ŞİRKETLER TOPLULUĞU

I- Hâkim ve bağlı şirket

1- Şu durumlarda hâkim şirket olunur.

- a- Bir şirket diğer bir ticaret şirketinin doğrudan veya dolaylı olarak;
- b- Oy haklarının çoğunluğuna sahipse
- c- Şirket sözleşmesi uyarınca yönetim organında karar alabilecek çoğunluğu oluşturan sayıda üyenin seçimini sağlayabilecek hakka sahipse
- d- Kendi oy hakları yanında bir sözleşmeye dayanarak tek başına veya diğer pay sahipleri ya da ortaklarla birlikte oy haklarının çoğunluğunu oluşturuysa
- e- Bir ticaret şirketi diğer bir ticaret şirketini bir sözleşme gereğince veya başka bir yolla hâkimiyeti altında tutabiliyorsa birinci şirket hâkim, diğeri bağlı şirket olur. Bu şirketlerden en az birinin merkezi Türkiye'de ise bu kanundaki şirketler topluluğuna ilişkin hükümler uygulanır.

2- Birinci maddede öngörülen haller dışında bir şirketin başka bir şirketin paylarının çoğunluğuna veya onu yönlendirebilecek kararları alabilecek miktarda paylarına sahip bulunması birinci şirketin hâkimiyetinin varlığına karinedir.

3- Bir şirketin bir veya birkaç bağlı şirketin aracılığı ile bir diğer şirkete hâkim olması dolaylı hâkimiyettir.

4- Hâkim şirkette doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunan şirketler onunla birlikte şirketler topluluğunu oluşturur. Hâkim şirketler ana şirket, bağlı şirketler yavru şirket konumundadır.

5- Şirketler topluluğunun hâkiminin merkezi veya yerleşim yerinin yurt içinde veya dışında bulunan bir teşebbüs olması halinde bu kanundaki maddeler ile bu kanundaki şirketler topluluğuna ilişkin hükümler uygulanır. Hâkim teşebbüs tacir sayılır.

6- Şirketler topluluğuna ilişkin hükümlerin uygulanmasında "yönetim kurulu" terimi limited şirketlerde müdürleri, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ile şahıs şirketlerinde yöneticileri, diğer tüzel kişilerde yönetim organını ve gerçek kişilerde gerçek kişinin kendisini ifade eder.

II- Karşılıklı iştirak

Birbirlerinin payının en az ¼ üne sahip bulunan sermaye şirketleri karşılıklı iştirak durumundadır. Anılan şirketlerden biri diğerine hâkimse ikincisi aynı zamanda bağlı şirket sayılır. Karşılıklı iştirak durumundaki şirketlerin her biri diğerine hâkimse ikisi de bağlı ve hâkim şirket kabul edilir.

KOLLEKTİF ŞİRKET

UNSURLARI

Şahıs şirkettir. Bir ticari işletmeyi ticaret unvanı adı altında işletmek amacı ile **yalnızca gerçek kişiler arasında** kurulan bütün ortakların şirket alacaklılarına karşı sınırsız sorumlu olduğu şirket türüdür **Dikkat:** Sözleşme kanuni şekilde yapılmamışsa zorunlu unsurlar konmamış veya eksikse veya geçersizse şirket Ad şirket hükmünde olur.

Dikkat: Şirketin tescilinden önce ortakların şirket adına yaptıkları işlemlerden dolayı ortaklar müteselsilen sorumludur

Unsurları

Ticari işletme işletilme unsuru: Sadece ticari işletme işletmek için kurulabilir

Sermaye unsuru: Asgari bir sermaye şartı yoktur para mal emek ticari itibar sermaye olarak konulabilir.

Ticaret unvanı unsuru: Ticaret unvanı tacir olan tüzel kişiliğe aittir. Unvanın çekirdeği ortaklardan en az birinin adı soyadı ve şirketin türünden oluşabilir.

Kişî unsuru: Sadece gerçek kişiler şirkete ortak olabilir. Tüzel kişiler ortak olamaz. Şirket en az 2 kişiden oluşur ve üst sınır yoktur. Ortakların sorumluluğu: Ortaklar şirket borç ve taahhütlerinden dolayı sınırsız, müteselsil ve bütün mal varlıkları ile sorumludur

Tüzel kişilik: Ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanırlar.

Kuruluşu

- 1- Şirket esas sözleşmesi yazılı şekilde yapılmalıdır. Sözleşmede yazılması zorunlu unsurlar şunlardır.
 - a) Ortakların ad ve soyadları, yerleşim yerleri ve vatandaşlıkları
 - b) Şirketin türü (Kollektif şirket olduğu)
 - c) Şirketin işletme konusu
 - d) Her ortağın sermaye olarak taahhüt ettiği sermaye miktarı, para dışında sermaye konulmuşsa bunun parasal değeri, emek sermaye olarak konulmuşsa bunun kapsam ve değeri.
 - e) Şirketi temsile yetkili kimselerin ad ve soyadı, bu kişilerin yalnız veya birlikte imzaya yetkili oldukları yazılmalıdır.
- 2- Sözleşme ortaklar arasında imzalanmalı ve noterde onaylanmalıdır.
- 3- Noter onayının üzerinden **15 gün** içinde şirket merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan edilmelidir.

İç İlişki

ORTAKLIK VE ORTAKLAR ARASINDAKİ İLİŞKİ**1- SERMAYE KOYMA BORCU**

Para, mal, haklar, kişisel emek ve ticari itibar sermaye olarak konulabilir. Aksi öngörülmedikçe mülkiyet şirket tüzel kişiliğine geçer. Para dışında koyulan sermayenin miktarı ayrıntılı şekilde belirtilir.

Aksi belirtilmedikçe şirketin muaccel alacağı 1 ay içinde tahsil edilir.

Sermaye borcunu yerine getirmeyen ortağa karşı şirket yöneticileri ve her bir ortak aşağıdakileri yapmaya yetkilidir

- 1- İfayı talep ve dava açılabilir
- 2- ihtar şartıyla gecikme nedeni ile zarar tazmini
- 3- ihtara gerek olmaksızın gecikme faizi
- 4- ihtar şartıyla ortağın çıkarılması
- 5- ihtar ve ihbar şartı ile şirketin feshini mahkemeden isteme

2- ŞİRKETİN YÖNETİMİ

Bir veya birden fazla kişi şirketin yöneticisi olarak belirlenebilir. Aksi öngörülmediyse bütün ortaklar yönetici sayılır. Yönetici sözleşme veya sonradan ortaklarca atanabilir.

Dikkat: Yönetici ortaklarla ortaklık arasındaki sözleşmenin hukuki niteliği vekâlet sözleşmesidir.

Sözleşme ile belirtilen ortak, haklı bir neden olmadıkça görevinden alınamaz. Haklı nedenler şunlardır;

- a) Basiretsizlik,
- b) Ağır ihmal,
- c) Yönetimde istikrarsızlık

Her bir ortak yöneticinin görevlerinin sınırlandırılmasını veya görevine son verilmesini isteyebilir. Sözleşmeden sonra atanan yönetici ise ortakların oy çokluğu ile görevden alınabilir. Ayrıca her bir ortak mahkemeye başvurabilir.

Yönetim hakkının kapsamı

Olağan işler: Olağan işler yönetim hakkının kapsamına girer.

Şirketin amaç ve konusu dâhilindeki şirket menfaatine uygun sulh, tahkim, feragat gibi yetkiler.

Olağanüstü işler: Yönetici ayrımı gözetmeksizin bütün ortakların oybirliği ile yapılabilir. Bağış kefalet ve 3. Kişiler lehine garanti, ticari temsilci belirlemek, şube açmak, başka bir işletmeyi devralmak, tasfiye ve konkordato kararı almak, şirket konusuna girmeyen taşınmazları almak ve satmak, teminat göstermek, şirkete ait üretim araçlarını satmak, rehin vermek ve ticari rehin kurmak.

Dikkat: Şirkete yeni ortak almak, çıkarmak, ticaret unvanı değiştirmek, şirket amaç ve konusunu değiştirmek, şirketin özüne ilişkin temel işlemlerdir ve bunlar ancak bütün ortakların oybirliği ile yapılabilir.

3. İTİRAZ HAKKI

Şirket adına karar alınacağı zaman 3. Kişilerle ilişki kurulana kadar iç ilişkide geçerli olan bir haktır. Yönetici ortaklara ait bir haktır. Elbette en az 2 yönetici ortak varlığı halinde itiraz hakkı söz konusu olabilir. Ancak tek bir yönetici var ve onun da hileli işler yaptığı düşünülüyorsa her bir ortak mahkeme yolu ile itiraz hakkını kullanabilir.

4. KAR VE ZARARA KATILMA

Kar ve zarara katılma oranı ortaklar tarafından serbestçe belirlenir. Ancak bu konu iç ilişkilerde geçerlidir. 3. Kişileri bağlamaz. Dış ilişkide sınırsız ve müteselsil sorumluluk geçerlidir. Sözleşmede yalnızca kar veya yalnızca zarar oranı belirlenmiş ise belirlenen değer diğer durum için de geçerlidir. Hiç belirtilmemiş ise ortaklar kar veya zarar oranına eşit şekilde katılır.

Kural: Bütün ortaklar kar veya zarara katılırlar

İstisna: Emeğini sermaye olarak koyan ortak sözleşmede belirtilmesi şartı ile yalnızca iç ilişkide geçerli olmak üzere zarardan muaf tutulabilir.

Kar ve zarar oranlarını belirleme işi ortaklardan birine 3. Bir kişiye bırakılabilir. Bu kişinin belirlediği oran hakkaniyete aykırı bulunursa öğrenilmesinden itibaren 3 ay içinde dava açılabilir.

Dikkat: Şirket zarar etmişse oybirliği ile karar alınmadıkça hiçbir ortak zararı karşılamaya zorlanamaz.

Dikkat: Her ortak faaliyet dönemi sonunda kardan payını isteme hakkına sahiptir. Şirket bir önceki faaliyet döneminde zarar etmiş ve sermayesi azalmış ise sermaye açığı kapanana kadar kar payı çekilmez.

5. REKABET YASAĞI

Bir ortak diğer ortakların izni olmadan

a) Şirketin iş ve çıkar çevresinde fiilen yaptığı ticari işler türünden bir işi kendi adına veya başkası adına yapamaz.

b) Aynı zamanda başka bir ortaklığa sınırsız sorumlu ortak olarak giremezler.

Rekabet yasağına aykırılığın yaptırımları

- a) Şirket tazminat isteyebilir
- b) Şirket tazminat talebi yerine yapılan işi şirket hesabına sayılabilir.
- c) Şirket ortağın elde ettiği çıkarları şirkete devretmesini isteyebilir.
- d) Şirket ortağı ortaklıktan çıkarılabilir

e) Her bir ortak şirketin feshini talep edebilir
Zamanaşımı süresi ise ortağın rekabet yasağına aykırı davranışının öğrenilmesinden itibaren 3 ay, genel zaman aşımı ise 1 yıl dır.

6. DENETİM HAKKI

Her bir ortağın denetim hakkı vardır. Bu hak genişletilebilir ancak daraltılamaz ve kaldırılmaz. Yapılsa bile mutlak butlanla batıldır.

Denetim hakkının kapsamı

- a) Şirketin gidişi ve durumu hakkında bilgi istemek
- b) Evrak ve defterleri incelemek
- c) Mali duruma ilişkin hesap belgesi düzenlenmesini istemek

7. OY HAKKI

Kural olarak her ortağın bir oy hakkı vardır. Aksi sözleşmede belirlenebilir. Bu hak sözlü, yazılı veya toplantısız da kullanılabilir. Ancak karar defterine işlenme mecburiyeti olduğu için yazılı olmalıdır.

KOLLEKTİF ŞİRKET

DIŞ İLİŞKİ (TEMSİL)

Kollektif şirket, hak ve fiil ehliyetini temsilcileri eli ile kullanır. Temsilciler 2 ye ayrılır.

Temsilci

1- İradî temsilci

2- Yasal temsilci

İradî temsilci: Temsil yetkisi verilen kişi ve kişiler.

Yasal temsilci: Temsil yetkisine sahip şirket organı

TEMSİL YETKİSİNİN SINIRI

Kural olarak temsil yetkisine sahip ortaklar şirketin amaç ve konusuna giren her işi yapabilir

İstisnası: Temsilcilerin yetkisi birlikte temsil ve yer bakımından temsil (merkez-şube) sınırlanabilir.

Birlikte temsil yolu ile kısıtlanan 3. Kişilere karşı geçerli olabilmesi için tescil ve ilan edilmesi gerekir. Tescil edilmemiş ise bile iyiniyetli 3. kişilerin hakkı korunur. Temsilciler işlemleri birlikte yaparlar. Temsilcilerden birine yapılan tebliğ şirkete yapılmış sayılır. Temsil yetkisi kaldırılırsa da tescil ve ilan gerekir. Yasal temsilciler ise sadece birlikte temsil yönünden sınırlandırılabilir. İşletme içinde temsilcilerin yetkisi sınırlandırılmaz. Dışarıdan temsilci atanırsa bir ortak temsilci olarak belirlenir.

ORTAKLAR ARASINDAKİ DEĞİŞİKLİKLER

1- Çıkma: Sözleşmede istenildiği şekilde belirlenebilir. Ortakların oybirliği ile her zaman çıkılabilir.

2- Ortağın ölümü:

a) Sözleşmede hüküm yoksa: Sözleşmede mirasçılarla devam etme hususunda herhangi bir hüküm yoksa şirketin devamı oybirliğine bağlıdır. Şirkete devam kararı verilirse mirasçılar şirkete girmek ister ve ortaklar da onay verirse mirasçılar ortak olur. Ortaklar onay vermezse ortağın tasfiye payı mirasçılara verilir.

b) Sözleşmede hüküm varsa: Ortaklar bu hükümle bağlı olur. Mirasçılar Kollektif ortak olarak girmek isterlerse ortaklar bunu reddedemezler, ancak mirasçılar komanditer ortak olarak girmek isterlerse ortakların oybirliğine gerek vardır ve şirket adı komandit şirkete dönüşmüştür olur. Ortaklar oybirliği sağlayamazlarsa mirasçının tasfiye payı verilir. Mirasçılarının ortak olmak için seçim süresi 3 aydır. Bu zaman zarfında komanditer ortak statüsünde sayılır. Mirasçı bu süre sonunda bir beyanda bulunmazsa Kollektif ortak olmayı kabul etmiş sayılır.

3- Yeni ortak alınması: Olağanüstü bir iştir, sözleşme değişikliği gerektirir, oybirliği ile mümkündür. Yazılı işlem ve noter onayı gerekir.

4- Ortağın çıkarılması:

. Ortağın iflası: Ortağın iflası şirketin infisah nedeni olacağı için oybirliği ile iflas eden ortak şirketten çıkarılabilir. Tescil ve ilan gerektirir.

Ortağın kişisel alacaklısının şirketi fesih talebi üzerine çıkarma: Ortağın kişisel alacaklısının payını haczettirme ve şirketin feshini istemesi 6 ay önceden bildirilmesine bağlıdır.

Belirsiz süreli şirketlerde çıkarma: Sözleşmede hüküm olması şartıyla geçimsizlik gibi nedenlerle oybirliği ile ortağın çıkarılması mümkündür.

Mahkeme kararı ile çıkarma: İki ortaklı şirketlerde haklı nedenle diğer ortağın çıkarılması mümkündür.

ORTAKLAR ARASINDA DEĞİŞİKLİKLERİN SONUÇLARI

- a) 3. Kişiler için hüküm ifade edebilmesi için tescil ve ilan şarttır.
- b) Şirkete yeni giren ortak eski borçlarından da müteselsilen sorumlu olur.
- c) Ayrılan ortağın tasfiye payı muaccel olur.
- d) Ayrılan ortak fiilen ayrılma tarihine kadar ki işlemlerden sorumlu olur.

KOLLEKTİF ŞİRKETİN SONA ERMESİ

FESİH SEBEPLERİ

- a) Ortakların kararı ile fesih edilebilir.
 - b) Bir ortağın şirketin feshini ihbarı ile 6 ay önceden bu ihbar yapılabilir.(ortak çıkarılarak fesih önlenir)
 - c) Mahkeme kararı ile (Haklı nedenlerle, tescil ve ilan eksiklikleri nedeni ile ortağın kişisel alacaklısının 6 ay önceden fesih talebi ile) İNFİSAH SEBEPLERİ (kendiliğinden dağılma, sona erme)
 - a) Şirketin iflası
 - b) Şirket sermayesinin 2/3 ünün kaybedilmesi ile. (Oybirliği ile kalan sermayeyle devam kararı alınır veya eksilen sermaye tamamlanırsa infisah önlenir)
 - c) Birleşme
 - d)Ortaklardan birinin iflası
 - e) Şirket belirli süreli ise sürenin dolması
 - f) Şirketin amacının gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız hale gelmesi
 - g) Bir ortağın ölümü veya kısıtlanması veya şirketten ayrılması
- Bu durumun istisnası olan durumlar da şunlardır.
- a) Bir ortağın, şirketin yönetim işlerinde veya hesaplarının çıkarılmasında şirkete ihanet etmiş olması,
 - b) Bir ortağın kendisine düşen asli görevleri ve borçları yerine getirmemesi,
 - c) Bir ortağın kişisel menfaatleri uğruna şirketin ticaret unvanını veya mallarını kötüye kullanması,
 - d) Bir ortağın, uğradığı sürekli bir hastalık veya diğer bir sebepten dolayı, üstüne aldığı şirketin işlerini yapmak için gerekli olan yeteneği ve ehliyetini kaybetmesi, gibi hâller şirket dağılmadan ortağın çıkarılabilmesi için haklı sebeplerdendir.

KOLLEKTİF ŞİRKETİN TASFİYESİ

- Tasfiye süreci ile tüzel kişilik hemen son bulmaz, sadece ehliyeti sınırlanır. Tüzel kişiliğin son bulması için tasfiyenin tamamlanması ve sicilden terkin gerekir.
- Yönetim ve temsil yetkileri tasfiye memurlarına geçer.
- Ticaret unvanına “tasfiye halinde” ibaresi eklenir.
- Tasfiye memurları atama veya seçim yolu ile göreve gelebilir. İflas halinde tasfiye memuru iflas memuru olur. Mahkemeden tasfiye memuru atanması istenebilir.
- Tasfiye memuru ortakların oybirliği ile her zaman görevden alınabilir. İstifa da sona erdiren sebeplerdendir.
- Dışarıdan atanan tasfiye memuru ve ortaklar belirlemişlerse tasfiye memuru ücret isteyebilir.

TASFİYE İŞLEMLERİ

Envanter ve bilanço çıkarılır
Şirket malvarlığı nakde çevrilir
Şirket borçları ödenir
Ortakların sermaye payları ve tasfiye karı dağıtılır.
Ticaret sicilinden terkin ile tüzel kişiliğe son verilir.

KOMANDİT ŞİRKET

Adi Komandit şirket

(Şahıs Şirketi) (Kollektif şirket hükümleri uygulanır)

- En az 2 kişi ile kurulur

Sermayesi Paylara Bölünmüş komandit şirket

(Sermaye Şirketi) (AŞ hükümleri uygulanır)

- En az 5 kişi ile kurulur

- Pay ve hisse çıkarabilirler

Ortak Yapısı

Komandite Ortak (Sınırsız sorumlu)

- 1- En az 2 ortak gerekir. Komandite ortaklar gerçek kişi olmak zorundadır.
- 2- Komandite ortak Adi komandit şirketlerde herşeyi in yanında kişisel emek ve ticari itibar gibi değerleri sermaye olarak getirebilir. Sermaye şirketi olan Ser. Pay. Bl. Kom. Şirketlerde sadece para ve parasal değeri olan takası mümkün olan değerler sermaye olarak konulabilir.
- 3- Ticaret unvanında komandite ortakların isimleri bulunabilir.
- 4- Tüm Temsil-yönetim-itiraz- denetim ve sorumluluklar komandite ortağın üzerindedir.
- 5- Şirkette komandite ortak kalmazsa şirket sona erer.
- 6- Komandite ortaklar Kollektif şirket ortağı gibi rekabet yasağına tabidir.
- 7- Kar ve zarara katılma konusunda sözleşmede hüküm yoksa eşitlik söz konusudur
- 8- Komandite ortak Kollektif şirket ortağı gibi oy birliği veya mahkeme kararı ile şirketten çıkarılabilir.
- 9- Komandite ortağın ölümünde ise kollektif şirketteki hükümler geçerlidir

Komanditer Ortak (Sınırlı Ortak)

- 1- Komanditer ortak gerçek veya tüzel kişi olabilir.
- 2- Komanditer ortak kişisel emek ve ticari itibarını sermaye olarak koyamaz. Sadece para ve parasal değeri olan takası mümkün değerleri sermaye olarak getirebilir.
- 3- Ticaret unvanında adları geçmez. Ama adı geçerse komandite gibi sorumlu olur.
- 4- Temsil-Yönetim-itiraz-denetim hakkı kural olarak yoktur ama olağanüstü işlerde fikirleri alınır ve yılsonunda defterleri inceleme hakları vardır.
- 5- Şirkette komanditer ortak kalmazsa şirket Kollektif şirket gibi hüküm görür.
- 6- Komanditer ortaklar Komanditer ortak için rekabet yasağı yoktur. Ancak rekabet ederse **olağan denetim hakkını** yitirir.
- 7- Sermayesi oranında kara katılır fakat zarar konusunda taahhüt ettiği sermaye kadar sorumludur.
- 8- Komanditer ortak payını devrederek şirketten çıkabilir
- 9- Komanditer ortağın ölümü fiil ehliyetini kaybetmesi veya kısıtlanması şirketin dağılma nedeni değildir.

KURULUŞU

Esas sözleşme yazılı bir şekilde noterde onaylanır ve **15 gün içinde** ticaret siciline tescil edilir. Sözleşmede şu unsurlar mecburi olacaktır.

- a) Ortakların ad soyadları ve ikametgâhları ve tabiiyetleri
- b) Şirketin türü
- c) Ticaret unvanı ve merkezi
- d) İşletme konusu
- e) Ortakların sermaye miktarı
- f) Temsile yetkili Komanditelerin ad ve soyadları

UNSURLARI

- **Bir ticari işletme işletmek**
- **Ticaret unvanı:** Komandite ortakların en az birinin adı soyadı ve ticaret unvanının çekirdeğini oluşturur
- **Kişî unsuru:** En az 2 ortak gerekir. Komandite ortaklar gerçek kişi olmak zorundadır. Komanditer ortak gerçek veya tüzel kişi olabilir.
- **Sermaye unsuru:** Komanditer ortak kişisel emek ve ticari itibarını sermaye olarak koyamaz, ama komandite ortak koyabilir.
- **Tüzel kişiliği vardır.**

1-ANONİM ŞİRKET

ÖZELLİKLERİ

Sermayesi belirli paylara bölünmüş, borçlarından dolayı sadece şirket malvarlığı ile sorumlu olan şirkettir.

- a- Pay sahipleri sadece taahhüt ettikleri sermaye payları ile şirkete karşı sorumludur.
- b- Her türlü amaç ve konu için kurulabilir(kanun ve ahlaka aykırı olanlar hariç)
- c- Ticaret unvanının çekirdeği işletme konusu ve şirketin türünden ibarettir. Ortakların ad ve soyadlarının yazılması halinde şirket türü A.Ş olarak kısaltılamaz.
- d- En az 1 kişi ile kurulabilir. Kurucular gerçek veya tüzel kişi olabilir. **Memurlar da kurucu ortak olabilirler ancak şirket organlarında görev alamazlar.** Küçük ve kısıtlıların da yasal temsilcileri aracılığı ile kurucu veya ortak olabilirler.
- e- Payları temsilen kıymetli evrak niteliğinde pay senetleri (hisse senetleri) çıkarılabilir.
- f- Kişisel emek ticari itibar vadesi gelmemiş alacaklar kişisel hizmet edimleri sermaye olarak konulamaz.
- g- Borçlarından dolayı şirket tüzel kişiliği sorumludur. Sorumluluk şirket malvarlığı ile sınırlıdır. Ortaklar ise taahhüt ettikleri sermaye miktarı ile sınırlı ve **sadece şirkete karşı sorumludur.**

ANONİM ŞİRKETLERE HÂKİM OLAN İLKELER

- 1- Çoğunluk ilkesi
- 2- Sınırlı sorumluluk ilkesi
- 3- Malvarlığının korunması ilkesi
- 4- Yabancı bir malvarlığını işletmesi ilkesi
- 5- Dışardan denetleme ilkesi
- 6- Devletin ilgilenmesi ilkesi
- 7- Kamuoyu aydınlatma ilkesi
- 8- Kurumsal yönetim ilkesi

KURULUŞTAN DOĞAN SORUMLULUK

Kurucuların kuruluş sırasındaki yolsuz işlerinden dolayı sorumluluk davası açılabilir. İlk yönetim kuruluna da kuruluş denetimindeki usulsüzlerinden dolayı sorumluluk davası açılabilir.

KURULUŞU

Esas sermayeli A.Ş ler en az **50 bin** tl sermaye ile kurulur. CB artırabilir
Kayıtlı sermayeli A.Ş ler ise en az **100 bin** tl sermaye ile kurulur. CB artırabilir.
Esas sözleşmede yazılması zorunlu unsurlar

Sözleşme yazılı şekilde yapılmak zorundadır.

- Şirket süreli ise süresi
- Ticaret unvanı, merkezi, işletme konusu
- Payların türleri, her payın itibari değeri, ödenme şekli ve şartları
- Pay senetlerinin türleri, imtiyazlı paylar, devir sınırlamaları
- Ayın cinsinden sermayenin belirlenmiş değeri
- Yönetim kurulu üyelerinin ad soyadları, sayıları ve yetkileri
- Genel kurul toplantısının nasıl yapılacağı, çağrı usulü ve oy hakları
- Şirket ilanlarının nasıl yapılacağı, şirketin hesap dönemi

KURULUŞ TÜRLERİ

- Nakdi kuruluş
 - Nitelikli kuruluş (aynı sermaye de varsa)
- Dikkat:** Sözleşme noterde onaylandıktan sonra 30 gün içinde tescil edilmelidir
- Not:** Taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az **¼ i tescildenden önce, kalan kısmı da tescilden sonraki 24 ay içinde ödenir.**
- Dikkat:** A.Ş'lerin kuruluşu kural olarak herhangi bir makamın iznine bağlı değildir. Hangilerinin izinle kurulacağı Ticaret bakanlığı tarafından belirlenir ve izin verilir ve izin verilir.

İzinle kurulacak A.Ş ler

- Bankacılık
 - Sigortacılık
 - Factoring
 - Döviz büfesi
 - Holdingler
 - Umumi mağazacılık
 - Finansal kiralama
 - Tüketici finansman ve kart hizmetleri
 - İş varlık şirketleri
 - Bağımsız denetim şirketleri
- Dikkat:** Halka açık AŞ'ler ve kayıtlı sermayeli AŞ'ler de bakanlık iznine tabidir. Kayıtlı sermayeye geçecek AŞ'ler SPK lundan izin almalıdır.
- Halka açık AŞ'ler SPK nın denetimine tabidir. Kurucular payların tamamını taahhüt etmek zorundadır
- Pay sahipleri, muaccel borçlarını ifa etmeden ve şirket geçmiş yıl zararını karşılayacak durumda olmadan şirkete borçlanamazlar.
- Not:** Kuruluş belgeleri 5 yıl, ticari defterler ve dayanak belgeleri ise 10 yıl saklanmak zorundadır.

SORUMLULUK DAVASI

Sorumluluğu Gerektiren Haller

- 1- Belgelerin ve beyanların kanuna aykırı olması,
- 2- Sermaye hakkında yanlış beyanlar ve ödeme yetersizliğinin bilinmesi,
- 3- Nakit dışı sermayeye değer biçilmesinde yolsuzluk,
- 4- SPK dan izinsiz halktan para toplamak (SPK hükümleri saklı kalmak kaydıyla)

Sorumlu Olanlar

- 1- Kurucular
- 2- İlk yönetim kurulu ve sonraki yönetim kurulu üyeleri
- 3- Yöneticiler
- 4- Tasfiye memurları
- 5- Denetçiler
- 6- Şirket tüzel kişiliği
- 7- Pay sahipleri

Davacılar (Sorumlu olanlara karşı) Yetkili Mahkeme

- Zarar nedeniyle şirket iflas etmişse şirket alacaklıları dava açabilirler.
- Şirket merkezinin bulunduğu yer Asliye Ticaret Mahkemesi
- **Zaman aşımı** 2 yıl – 5 yıl

Sorumluluktan kurtulma

- Bu işlemleri yürüten kişilere sorumluluk davası açılır. Sorumluluktan kurtulma
- 1- Zaman aşımı ve
 - 2- İbra ile olur

İBRA YASAĞI

Kurucular, ilk yönetim kurulu üyeleri, denetçiler tescilden itibaren **4 yıl geçmedikçe** ibra edilemezler.

Sorumlulara karşı tazminat davası zamanaşımı süresi öğrenme anından itibaren **2 yıl-5 yıl** dir.

Dikkat: Şirket, kural olarak kendi paylarını sermayenin 1/10 unu aşan oranda iktisap edemez veya rehin kabul edemez. Şirket kendi payını taahhüt edemez.

2-ANONİM ŞİRKET ORGANLARI

GENEL KURUL

- 1- Esas sözleşmenin değiştirilmesi
- 2- Yönetim kurulunun seçimi ibrası ve azli
- 3- Denetçinin seçimi
- 4- Finansal tablolar, yön. Kurulunun yıllık tablolar ve. Onaylanması
- 5- Şirketin feshi
- 6- Önemli miktarda (1/10) şirket varlığının toptan satışı
- 7- Birleşme bölünme tür değiştirme kararları
- 8- Kuruldan sonra devralma

Dikkat: Genel kurulun yetkileri tahdididir, bunlar dışındaki görevler yönetim kuruluna ait olacaktır.

Olağan genel kurul toplantısı

- 1- Yeni yılın ilk 3 ayı içinde toplanır (emredici bir hüküm değildir)
- 2- Genel kurulu kural olarak yönetim kurulu toplantıya çağırır.
- 3- Ancak azlık – azınlık da toplantının yapılmasını noter kanalı ile yönetim kurulundan isteyebilir. Yönetim kurulu çağırışı kabul ederse 45 gün içinde toplantı çağırısını duyurur. Eğer reddederse ve öneriyi 7 gün içinde cevaplamazsa azlık bu hakkını mahkeme eli ile kullanır.
- 4- Tek pay sahibi de yönetim kurulunun devamlı toplanamaması, toplantı usulüne uymaması durumunda mahkeme kanalı ile toplantı isteyebilir.
- 5- Tasfiye memurları, kayyım ve iflas dairesinin de belli şartlar altında toplantı yapılmasını isteme hakkı vardır.
- 6- Denetçi eskiden organdı genel kurulu toplantıya çağırabilirdi artık çağıramaz. (2015 kpss sorusu)
- 7- Genel kurul çağırışı esas sözleşmede gösterilen usullerde yapılır. Bu çağrı toplantıdan en az 2 hafta önce yapılır. Çağrı yer, saat, tarih ve gündemi mutlaka belirtilir.

Dikkat: Bütün pay sahiplerinin içlerinden birinin itirazı olmazsa, usule uymadan da toplanması mümkündür. Ancak oybirliği ile karar almaları gerekir. Buna ÇAĞRISIZ TOPLANTI denir.

Genel kurulda karar alabilecekler

- Yönetim kurulu tarafından tutulan hazır bulunanlar listesi (hazır cetveli) içinde adı bulunan pay sahipleri
 - Pay sahiplerinin temsilcileri
 - Yönetim kurulu üyeleri
 - Denetçi
 - Bakanlık temsilcisi (hükümet komiseri)
 - SPK gözlemcisi (Halka açık A.Ş lerde)
 - İntifa hakkı sahibi
- Gündemin belirliliği: Gündemi genel kurulu toplantıya çağırın belirler. Önceden gündem bildirilir. Gündeme bağlılık: Aksine düzenleme olmadıkça, gündem dışı konular görüşülemez.
- Dikkat:** Toplantı tutanağı toplantı başkanı ve hükümet komiseri tarafından imzalanmazsa geçersiz olur. Yönetim kurulu da tutanağın noter onaylı nüshasını tescil ve ilan ettirir. İnternet sitesine koyar.

Genel kurul kararlarının sakatlığı ve iptali:

- a)Toplantı yapılmadan, toplantı yeter sayılarına uyulmadan alınan kararlar, hükümet komiserinin toplantıda hazır bulunmaması veya tutanağı imzalamaması halinde YOKLUK (BUTLAN) söz konusudur.
- b)Pay sahiplerinin haklarını sınırlandıran, ortadan kaldıran, şirketin temel yapısını bozan kararlar BUTLAN ile batılır.
- c)Yokluk ve butlan ile sakat olan kararlara karşı herkes, her zaman bunu re'sen dikkate alır.
- d)Kanunun EMREDİCİ HÜKÜMLERİNE, Esas sözleşmeye, dürüstlük kuralına aykırı alınan kararlar iptal edilebilir.
- e)İptal davasını toplantıya katılmış ve karara olumsuz oy verip tutanağa geçirtmiş olan pay sahipleri açabilir. Toplantıya hazır bulunmayan pay sahipleri ise ancak toplantının usulüne ilişkin hususlardan dolayı dava açabilir.
- f) Yönetim Kurulu üyeleri de iptal talebinde bulunabilirler.
- g)SPK (Halka Açık A.Ş lerde) ve intifa hakkı sahipleri de iptal davası açabilirler.
- h)İptal davası açma süresi 3 aydır. Şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesi görevli ve yetkilidir.

Toplantı karar ve yeter sayısı	1.TOPLANTI	2.TOPLANTI	KARAR
1- Basit nisap: a) İbra ve sulh b) Denetçilerin seçimi ve azli c) Şirket bilançolarının ve tabloların onaylanması d) Kar ve zarar hesap onayı e) Yöneticilerin ücretlerinin tespiti f) Huzur haklarının tespiti g) Finansal tabloların tasdiki	Esas sermayenin en az ¼ üne sahip olanlar	Sayı şartı aranmaz	Salt çoğunluk (Oyçokluğu)
2- Ağırlaştırılmış nisap: a) Şirket konusunun değiştirilmesi b) Şirketin feshi c) İmtiyazlı pay çıkarma nama yazılı payların devir sınırlaması d) Tasfiye aşamasında toptan mal satışı- devri e) Birleşme, bölünme, tür değiştirme f) Menkul kıymet çıkarma kararı g) Şirket tescilinden 2 yıl içinde sermayenin 1/10 unu aşan miktarda işletme veya ayının devralınması, kiralınması kararı h) Sermaye azaltımına gitme taahhüt artırımı, i) AŞ in GK kararı ile sona erdirilmesi	¾	¾	¾
j) Rüçhan hakkını kaldırarak veya sınırlayan kararlar k) Tasfiyeden dönülmesi	%60	%60	%60
Şirket sözleşmesinin değiştirilmesi	Sermayenin 1/2	Sermayenin 1/3	OYÇOKLUĞU
3- En ağır nisap: a) Tabiiyet değişikliği (merkezin yurt dışına taşınması) b) Bilanço zararının karşılanması ve ikincil yükümlülük koyan kararlar.	TAMAMI	TAMAMI	OYBİRLİĞİ

3-ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULU VE DENETİM

YÖNETİM KURULU

1-En az 1 kişiden oluşur. Görev süresi 3 yıldır, yeniden seçilebilir.
Üyelerin seçimi şu yollarla yapılabilir.
•Yönetim kurulunu kural olarak genel kurul belirler.
•Ancak esas sözleşme ile atanabilir.
•KTK lar tarafından da atama gerçekleştirilebilir.
•Ayrıca Y.K kendisi boşalan üye yerine yeni bir kişiyi ilk genel kurulun onayına sunarak(KOOPTASYON) da atama yapılabilir.
2-Yönetim Kurulu üyelerinin pay sahibi olması gerekmez.
3-Gerçek kişiler de tüzel kişiler de Y.K üyesi olabilir.
Dikkat: En az birinin Türk vatandaşı olması, Türkiye’de yerleşik olması, üniversite mezunu olması şeklindeki kurallar yeni kanunda yoktur. İstisna: Yabancı bir şirket Türkiye’de şube açacak ise veya açmış ise şubenin yönetim kurulu üyelerinden en az birinin TC vatandaşı olması gerekir.

Yönetim kurulu üyesi seçilemeyecek olanlar

- a)Devlet memurları
- b)İflas etmiş olanlar
- c)Aynı şirkette denetçi olanlar
- d)Daha önce YK üyesi iken ibrâ edilmemiş (aklanmamış) olanlar

TOPLANTI VE KARAR

- a)YK üyeleri sözleşmede aksi belirtilmedikçe üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır. Toplantıda hazır bulunanların çoğunluğu ile karar alır.
 - b)Her üyenin bir oy hakkı vardır.
 - c)Üyeler birbirlerinin yerine oy veremezler
 - d)Üyeler toplantıya vekilleri aracılığı ile katılamazlar
 - e)Elektronik ortamda ve ayak divanı ile toplantı yapılması mümkündür.
 - f)YK üyeleri kendilerinin alt soy-üst soy-eş ve 3. dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile ilgili toplantılara katılamazlar.
- Görevleri**
- a)Anonim şirket yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil edilir. Yöneticiler şirketin amaç ve konusuna giren bütün işleri yapmaya yetkilidir.
 - b)Temsil yetkileri yer bakımından ve birlikte temsil yolu ile sınırlandırılabilir. Aksi sınırlamalar iyi niyetli 3. kişileri bağlamaz.
 - c)YK kararları kural olarak iptal edilemez fakat sadece butlan yokluk ve iptal gibi yaptırımlara açıktır.
 - d)YK üyeleri şirketle rekabet yasağına tabidir, ancak aksi öngörülebilir.(Sadece sözleşme ile)

Anonim şirketlerde yönetim kurulunun vazgeçilmez ve devredilmez nitelikteki görev ve yetkileri şunlardır;

- Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi
- Şirket yönetim teşkilatının belirlenmesi
- Muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması.
- Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları.
- Yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergeler ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi.
- Pay, yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması, yıllık faaliyet raporunun ve kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi ve genel kurula sunulması, genel kurul toplantılarının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi.
- Borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunulması.

Yönetim kurulu üyelerinin hakları

- a)Yönetim ve temsil
 - b)Bilgi alma ve inceleme
 - c)İflasın ertelenmesini isteme
 - d)Ücret isteme
 - e)Sözleşmede belirtilmişse kar payı isteme
 - f)Huzur hakkı (toplantıya katılma ücreti)
 - g)İkramiye(sözleşmede belirtilmişse)
- Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu (YK karşı dava açabilecek olanlar)**

- a)Pay sahipleri
- b)Şirket tüzel kişiliği
- c)Şirket alacaklıları (zarar nedeni ile şirket iflas etmişse)
- Tazminat şirkete ödenir. Yetkili mahkeme ve dava yeri şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesidir.
- Dava zamanaşımı süresi olayı öğrenme anından itibaren 2 yıl, genel zaman aşımı süresi 5 yıl dır.
- YK üyelerinin ibrası için olumlu oy kullananlar daha sonra YK üyelerine karşı dava acma hakkını vitirir.

Denetime ilişkin esaslar ve denetçilerin nitelikleri ve diğer denetim usullerine ilişkin hususlar **CUMHURBAŞKANINCA** çıkarılacak **yönetmelikle** düzenlenir.

Kayımlık görevi TMSF tarafından yürütülen şirketlerde faaliyet döneminin 4. ayına kadar denetçi seçilmemiş olması halinde YK teklifi ile TMSF nin ilişkili olduğu bakan tarafından atanır. Bakan yetkisini TMSF ye devredebilir.

ANONİM ORTAKLIKTAKİ DENETİM

Anonim şirketlerde şirket içi denetim organı kaldırılmış yerine dışarıdan bağımsız denetçi seçilmesi zorunlu kılınmıştır. **Denetime tabi olacak şirketler CB tarafından belirlenir.** Bu denetçiler şirketlerin finansal tablolarını **kamu gözetimi muhasebe ve denetim standartları kurumunca** yayımlanan standartlara göre **bağımsız denetçiler** tarafından denetlenir. DENETÇİLER ŞİRKET ORGANI DEĞİLDİR. **2 tür denetçi vardır**

1- Kanunun öngördüğü bağımsız denetçi (finansal tabloları raporları ve hesapları denetler)

2-Mahkemenin belirleyeceği özel denetçi **DENETÇİ OLAMAYACAKLAR**

- a)Denetlenecek şirkette pay sahibi olanlar
- b)Denetlenecek şirkette denetçilikten en az 3 sene önce yönetici veya çalışan olarak çalışan kimseler
- c)Denetlenecek şirketle bağlantısı olan tüzel kişinin kanuni temsilcisi veya temsilcisi YK üyesi veya sahibi ise veya bu şirketlerde %20 den fazla pay sahibi olan gerçek kişinin yanında çalışanlar.
- d)Denetlenecek şirketin YK üyelerinin veya başka yöneticilerinin alt veya üst soyundan birisi veya kayın hısımları.
- e)Denetlenecek şirketin defterlerinin tutulmasında veya tabloların düzenlenmesinde katkıda bulunanlar
- f)Katkıda bulunan gerçek veya tüzel kişilerin kanuni temsilcisi, çalışanı, YK üyesi, ortağı veya sahibi olanlar
- g)Son 5 yıl içinde denetçilikten kazandığı paranın %30 dan fazlasını denetlenecek şirkete yatıran veya %20 den fazla pay sahibi olan ve şirketlere verilen denetleme ve danışmanlık faaliyetlerinden kazanmışsa ve cari yılda yine kazanacaksa denetçi olamaz.
- h)10 yıl içinde aynı şirket için toplam 7 yıl denetçi olarak seçilen denetçi 3 yıl geçmedikçe yeniden denetçi olamaz.

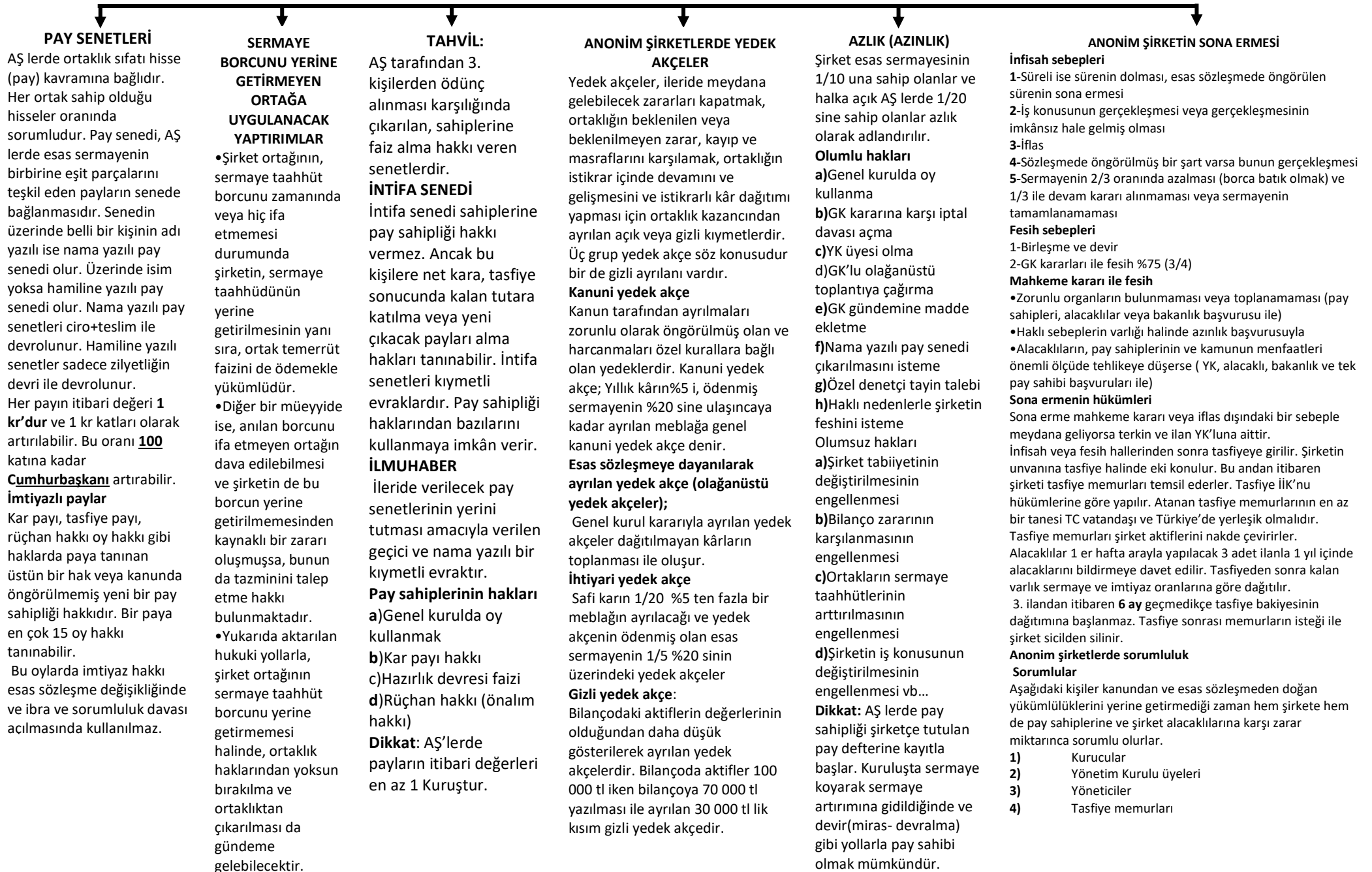
Denetçinin düzenleyeceği rapor çeşitleri

- 1- Şirketin finansal tablolarına ilişkin denetim raporu
- 2- YK'lunun yıllık faaliyetlerine ilişkin denetim raporu
- 3- Riskin erken teşhisi ve yönetimi sistemine ve komitesine ilişkin denetim raporu
- Denetçilerin sır saklama sorumluluğu
- Denetçi ve özel denetçi, bunların yardımcıları ve bağımsız denetleme kuruluşunun denetleme yapmasına yardımcı olan temsilcileri standartlara uygun denetim yapmak ve sır saklamakla yükümlüdür.

ANONİM ŞİRKETLERDE MENKUL KIYMETLER

- 1- imtiyazlı pay senetleri
- 2- pay senetleri
- 3- intifa senetleri
- 4- İlmühaber

4-ANONİM ŞİRKETLERDE MENKUL KIYMETLER

LİMİTED ŞİRKET

Limited şirket, bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulur; esas sermayesi belirli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşur.

Şirket sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması ve kurucular tarafından ticaret sicili müdürlüğünde **yetkilendirilmiş personelin** huzurunda imzalanması şarttır. (Diğerlerinde sic

Bazı farklar haricinde AŞ ler ile aynı hükümlere tabidir. Buna göre limited şirketlerin kimi özellikleri ve AŞ den farkları şunlardır.

- 1- Sermaye şirketleridir
- 2- En az **1 en çok 50** kişi ile kurulabilirler (Gerçek kişi–Tüzel kişi fark etmez)
- 3- Limited şirket **10 bin tl** ile kurulabilir. **Bu rakamı Cumhurbaşkanı 10 katına kadar artırabilir.**
- 4- Bakanlık iznine tabi olan (AŞ lerin yapabileceği) işlerle uğraşmak için limited şirket kurulamaz.
- 5- Limited şirket halka açılmaz
- 6- Ancak nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az %25 inin tescilden önce ödenmesi şartı **limited şirketler bakımından uygulanmaz** (AŞ lerde uygulanır)
- 7- Tescilden önce şirket adına işlem yapanlar, bu işlemler dolayısıyla şahsen ve müteselsilen sorumludur.
- 8- Bu gibi taahhütlerin, **ileride kurulacak şirket adına yapıldıklarının açıkça bildirilmeleri** ve şirketin ticaret siciline tescilini izleyen **üç aylık süre içinde** şirket tarafından kabul edilmeleri koşuluyla, bunlardan yalnız şirket sorumlu olur
- 9- **Emek, ticari itibar, müeccel alacaklar ve hizmet edimleri** sermaye olarak konulamaz.
- 10- Tahvil ve hisse senetleri çıkaramazlar
- 11- Payların itibari değerleri **25 tl** ve katları şeklindedir. Şirketin durumunun iyileştirilmesi amacıyla bu değer altına inilebilir
- 12- Denetçi bunda da zorunlu organ değildir
- 13- AŞ lere uygulanan denetim hükümleri LTD şirkete de uygulanır.
- 14- AŞ ten farklı olarak karar organı genel kuruluna ORTAKLAR KURULU, yönetim ve temsil eden kuruluna da MÜDÜRLER denir.
- 15- Ortaklar kurulu toplantısına hükümet komiseri katılma zorunluluğu yoktur
- 16- Bunların dışında tüzel kişi tacirlere ilişkin genel hükümler limited şirket için de geçerlidir.
- 17- Genel kurul, toplantı gününden **en az 15 gün önce** toplantıya çağrılır. Şirket sözleşmesi bu süreyi uzatabilir veya on güne kadar kısaltabilir
- 18- Kanun veya şirket sözleşmesinde aksi öngörülmediği takdirde, seçim kararları dâhil, tüm genel kurul kararları, **toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu** ile alınır.

KIYMETLİ EVRAK HUKUKU

KIYMETLİ EVRAK

- 1- Kıymetli evrak bir senettir.
- 2- Hak ve senet birbirine sıkı sıkıya bağlıdır.
- 3- Senette yer alan hak özel hukuk alanına giren ve parasal değeri olan bir hak olmalıdır.
- 4- Kıymetli evrak bir borcun ikrarını içeren nitelikli bir borç senedir.

Borçlunun uyması gereken şartlar

- 1- Senet ödenince geri alınmalıdır
- 2- Senet vadesi gelmeden ödenmemelidir
- 3- Borçlu borcunu hileli veya ağır kusurlu davranmadan ödemelidir
- 4- Senedin şeklinden hak sahibi görünen kişiye ödeme yapmalıdır.
- 5- Bu şartlara uymazsa borçlu mükerrer ödeme ile karşılaşabilir.

KIYMETLİ EVRAK TASNİFLERİ

- **Emtia senetleri:** Bir eşyanın varlığını gösteren senetler (Makbuz senedi, varant, konişmento, taşıma senedi)
- **Menkul kıymetler:** Uzun vadeli yatırım araçları. (Hisse senetleri, intifa senetleri, tahvil)
- **Kambiyo senetleri:** Havale, ödeme ve tedavül özellikleri gösteren alacak senetleridir. (Poliçe, bono, çek)

HAKKIN TÜRÜNE GÖRE SENETLER

Alacak senetleri:

Kambiyo senetleri, tahvil, emre yazılı havale, emre yazılı ödeme vaadi.

Pay (hisse) senetleri:

Hisse senedi, ilmühaber

Eşya hukuku senetleri:

ipoteekli borç senedi, irat senedi

Emtia senetleri: Makbuz senetleri, varant, konişmento, taşıma senedi,

Katılma senetleri: İntifa senetleri, kara iştirakli tahvil, gelir ortaklığı senetleri

Ortaklık senetleri: pay/hisse senetleri (AŞ ve Paylı kom Şirket çıkarabilir)

Kıymetli evrakın ihracı bakımından

1- Seri halinde çıkarılan kıymetli evrak: bu kıymetli evraklar seri halde çıkarılırlar.

Mahiyeti itibarı ile menkul kıymet niteliği vardır. (pay senetleri, tahviller)

2- Tek tek çıkarılan kıymetli evrak: Poliçe, bono, çek

DÜZENLENMELERİNE SEBEP OLAN HUKUKİ MUAMELE İLE İLGİSİNE GÖRE

Bu tür evraklar 2 ye ayrılır bunlar

- 1- **İLLİ (BAĞLI) KIYMETLİ EVRAK:** Senedin düzenlenmesine sebep olan temeldeki hukuki ilişkinin geçersizliği senedi de geçersiz kılar. Kambiyo senetleri dışındaki pek çok senet bu şekildedir.
- 2- **İLLETEN MÜCERRET (SOYUT) KIYMETLİ EVRAKLAR:** Temel ilişkinin senet metninden anlaşılma imkânı yoktur. Bu nedenle temel ilişki geçersiz olsa da senet geçerliliğini devam ettirir. Kambiyo senetleri bu şekil senetlerdir.

HAKKIN SENETTEN ÖNCE VAR OLUP OLMAMASINA GÖRE SENETLER

- 1- **Kurucu nitelikteki (ihdasi) kıymetli evrak:** Hakkın doğması için senedin düzenlenmesi gerekir. ÖR: Kambiyo senetleri
- 2- **Bildirici nitelikteki kıymetli evrak:** Hakkın doğması için senedin düzenlenmesi zorunlu değildir. (ilmühaber ve hisse senetleri)

KAMU GÜVENİNE SAHİP OLUP OLMADIĞI BAKIMINDAN

1- Kamu güvenine sahip kıymetli evrak: Bu kıymetli evrakta devralan senetteki hakların içeriği bakımından korunmuştur. Devreden yetkili olmasa bile devralanın kazanımı kanunen geçerli sayılır. Temel borç ilişkisinden doğan kişisel def'iler iyi niyetli üçüncü Kişilere karşı ileri sürülemez.

ÖRNEK: Hamiline yazılı senetler emre yazılı senetler ve emtia senetleri

2- Kamu güvenine sahip olmayan kıymetli evrak: Devralanın senet metnine olan inancı ve iyi niyeti korunmaz. **ÖRNEK:** Nama yazılı çekler, nama yazılı poliçeler

Dikkat: Emre ve hamiline yazılı senetler kamu güvenine sahip senetlerken, nama yazılı senetler kamu güvenine sahip değildir. Emre ve hamiline yazılı senedi elinde bulunduran kimsenin devretme yetkisine sahip olmasa bile iyiniyetli devralanın kazanımları korunur.

Nama yazılı senetlerde senedin hamili yetkisi olmadan senedi devrederse devralan iyi niyetli dahi olsa kazanımları korunmaz.

HAK SAHİBİNİN TESPİT ŞEKLİNE GÖRE (DEVİR ŞEKLİNE GÖRE) SENETLER

- a- Nama yazılı senetler
- b- Emre yazılı senetler
- c- Hamiline yazılı seneler

1- NAMA YAZILI SENETLER

Belirli bir kişinin adına veya namına yazılı olup onun emrine kaydını içermeyen ve kanunen de emre yazılı senetlerden sayılmayan kıymetli evraklar nama yazılı senetlerdir. Kamu güvenine haiz değildir. Alacağın temliki (senede veya alonja yazılı) ve teslim ile devir yapılır.

Nama yazılı senetlerde def'iler

Borçlu temliki (devri) öğrendiği anda, temlik edene karşı sahip olduğu bütün def'i ve itirazları 3. kişiye karşı da ileri sürebilir. Buna takas, yanılma, aldatma, korkutma, aşırı yararlanma halleri de girer. Kural olarak o sözleşmenin tarafları ileri sürebilirken istisnası bilerek borçlunun aleyhine hareket etmektir.

2-EMRE YAZILI SENETLER

Emre yazılı olan veya kanunen emre yazılı sayılan kıymetli evraklardır. Yani senet bir kişinin ismini taşımalı. Bununla birlikte ya "EMRİNE" kaydını taşımalı ya da emre kaydını taşımasa bile kanunen emre yazılı senetlerden birisi olmalı.

Senedi düzenleyen keşideci senet emre yazılı olmasa bile "emrine" kaydını koyarak senedi emre yazılı hale getirebilir. **NOT:** Kambiyo senetleri (Poliçe-Bono-Çek) kanunen emre yazılı senetlerdir.

3-HAMİLİNE YAZILI SENETLER

Senedin metninden veya şeklinden, hamil kim ise o kişinin hak sahibi sayılacağı anlaşılan kıymetli evraklardır.

Bir senet üzerine "HAMİLİNE" ibaresi konulması senedi hamiline yapar. Belli bir kimse yada nama ödeyiniz ibaresi yoktur.

Hamiline düzenlenebilecek senetler

- Çek
- İpoteekli borç senedi
- İrat senedi
- Tahvil
- İntifa senetleri
- Konişmento
- Hisse senetleri
- Banka bonosu
- Yatırım fonu
- Katılma belgesi
- Faiz ve kar payı (temettü) kuponları yalnızca hamiline düzenlenebilir.

Hamiline düzenlenemeyecek senetler

- Poliçe
- Bono
- Makbuz senedi
- Varant
- Nakliye senedi

ADİ SENET VE KIYMETLİ EVRAKIN KARŞILAŞTIRILMASI

KIYMETLİ EVRAK	ADİ SENET
- Senetteki, hak alacak mülkiyet, hisse olabilir - Senetteki hak devredilebilir - Borçlu senedin taraflarından biridir - Sıkı şekil şartları vardır, uyulmaması geçersizlik sonucunu doğurur - Hak ve senet iç içedir - Bazıları resmi evrak niteliğindedir - Kısmi ödeme reddedilemez - Şarta bağlanamaz	- Senetteki hak bir yükümlülüktür - İki taraf da borçlu olabilir - Şekil şartları sıkı değildir - Senet hakkı ispat etmeye yarar - Resmi nitelik taşımaz - Kısmi ödeme reddedilebilir - Şarta bağlanabilir

NOT: Ciro **mümkün ise** EMRE YAZILI senettir.

Ciro mümkün değilse NAMA YAZILI senet olur.

Dikkat: Borçlu senedin hamilini (gerçek alacaklısını) araştırmak zorundadır. Senedi elinde bulunduranın hak talep etmesi için senedi ibraz etmesi gerekir. Meşru hamil (gerçek alacaklı) olduğunu ispat edemeyen kişiye ödemede bulunan borçlu borcundan kurtulmuş olmaz.

Menfi emre kaydı

Yeni TTK da emre yazılı senetlerde ciroyu yasaklayan kayıtlara menfi (olumsuz) emre kaydı denir. Bu durumda emre yazılı senet nama yazılı senede dönüşür.

“Ciro edilemez” “ciro mümkün değildir” “devredilemez” “emre değildir” gibi kayıtlar menfi emre kayıtlarıdır

EKSİK NAMA YAZILI SENETLER

Nama yazılı senet içinde senet bedelini her hamile ödemek hakkı saklı tutulmuş ise senet eksik nama yazılı senet olur. Bu senetle borçlu senedi getiren hamile ödeme yapmakla borcundan kurtulmuş olur. Ancak borçlu isterse alacaklılık sıfatının ispatını isteyebilir.

NOT: Bu hüküm **ÇEK** için uygulanmaz. Çek eksik nama yazılı düzenlenmez.

KIYMETLİ EVRAKTA DEVİR ŞEKİLLERİ

CİRO

Emre yazılı senetler bu şekilde devredilir (ciro+teslim)

- 1- Senedin arkasına “.....’a ödeyiniz yazılması ve imzalanması yeterlidir.
- 2- Kamu güvenine haizdir
- 3- İbraz süresi boyunca istenildiği kadar ciro ile devredilebilir
- 4- Def’iler ileri sürülemez(senedi iktisap eden kişi bilerek borçlunun aleyhine hareket ederse defiler mümkündür)

ALACAĞIN TEMLİKİ (devri)

- 1- Nama yazılı senetler alacağın temlik+teslim şeklinde devredilir
- 2- Bir devir beyanı ile yazılı olarak yapılır
- 3- Bu yöntemle yapılan devirlerde kamu güveni olmaz. Devralan tüm defileri bilerek devralır.
- 4- Tüm def’ilere açıktır
- 5- Borcun neden kaynaklandığı bellidir.

Dikkat: Senedi düzenleyen keşideci senette alacaklı olarak belirttiği lehtarın isminin yanına VEYA HAMILİNE ibaresi eklerse kendisini meşru hamili araştırma yükümlülüğünden kurtarmış olur. Bu şekilde senedi elinde bulunduranın kimliğini tespit etmeksizin borcunu ödemekle borcundan kurtulmuş olur

Dikkat: Bu kayıt POLİÇE ve BONO üzerine konulmuş ise senet EKSİK NAMA YAZILI SENET haline gelir bu kayıt ÇEK üzerine konulmuş ise senet hamiline yazılı hale gelmiş olur.

Dikkat: Nama yazılı senetler ALACAĞIN TEMLİKİ (yazılı olarak) yolu ile devredildiği için borçlu devredene karşı sahip olduğu bütün def’ileri senedi elinde bulunduran herkese karşı ileri sürebilir. Bu defiler mutlak niteliktedir.

Dikkat: Emre yazılı senetler CİRO+TESLİM yöntemi ile devredilir. Ciro ve teslim sonucunda alacak hakkı senedi elinde bulundurana geçer. Bu kişiye CİRANTA denir. Ciranta isterse senedi başkasına ciro ile devredebilir. Borçlu da düzgün bir ciro silsilesi sonucunda senedi elinde bulunduran meşru hamile ödeyerek borçtan kurtulur. Emre yazılı senetler ibraz süresi içinde istenildiği kadar devredilebilir.

Dikkat: Hamiline yazılı senetler en kolay ve hızlı devredilebilen senetlerdir. Sadece TESLİM ile devredilebilir. Yani ciro ve alacağın temlik gibi bir devir beyanına ihtiyaç yoktur. Senedi elinde bulunduran ibraz suretiyle hak talebinde bulunabilir ve borçlunun senet metninden gerçek hamili anlaması veya araştırması mümkün değildir. Borçlu senedi ibraz eden kişi hakkında daha önceden mahkeme kararı ile ödeme yasağı konulmamışsa veya hile veya ağır kusur yoksa ödeme yapmalıdır.

NOT: Senetler açıkça emre yazılı oldukları takdirde ciro ile devredilebilir.

KIYMETLİ EVRAKTA YAPILABİCEK İŞLEMLER VE DEFİLER

KIYMETLİ EVRAKTA TÜR DEĞİŞTİRME

Nama emre veya hamiline yazılı bir senedin tedavüle çıktıktan sonra kendi türünden çıkarılıp diğer bir türe çevrilmesidir. 2 şekilde gerçekleşebilir.

1-Kanuni tahvil: Senedin türünün kanun gereği değişmesidir. Örnek: Kambiyo senetlerinde ödememe protestosundan veya protesto için ön görülen ödeme gününü takip eden 2 iş günü içerisinde protesto çekme süresinin dolmasından sonra yapılan ciro gecikmiş ciro olarak adlandırılır. Gecikmiş ciro ise alacağın temliki hükümlerine tabiidir. Yani emre yazılı bir senet nama yazılı senede kanunen dönüşmüş olur.

2-İradi tahvil: Senet hamilin talebi üzerine tür değiştirir.

- Nama veya emre yazılı senet ancak kendisine hak verdiği ve borç yüklediği tüm kişilerin senet üzerine yazılı onay vermeleriyle hamile yazılı senede dönüşebilir. Bir kişinin onay vermemesi dahi tür değişimini engeller.

- Hamile yazılı senedin nama veya emre yazılı hale gelmesi için de aynı kural geçerlidir. Ancak hak ve borç sahibi kişilerden itiraz eden olursa tahvil sadece onay verenler bakımından hüküm ve sonuç doğurur.

KIYMETLİ EVRAKTA DEFİLER

A- Mutlak def'iler (şeklen anlaşılabilen)

Senet üzerindeki her ilgili (borçlu sıfatına sahip her ilgili) kendisine alacak talebiyle başvuran her ilgiliye karşı ileri sürebilir.

- Senedin zorunlu unsurlarındaki eksiklik
- Senedin zamanaşımına uğramış olması
- Ciro zincirindeki kopukluk
- Vadenin gelmediği gibi def'iler

B- Senetteki taahhüdün hükümsüzlüğüne ilişkin defiler (senedin hükümsüzlüğü) Soru çıktı

- a) Sahte imza
 - b) İmza sahibinin ehliyetsizliği
 - c) Yetkisiz temsil
 - d) İmzanın cebir altında (zorla) atılmış olması
- Sadece 4 madde.

Dikkat: Kimin nezdinde gerçekleşiyor ise sadece o kişi kendisine başvuranlara karşı ileri sürebilir. O senet ilgilisi dışında kimse ileri süremez.

İmzaların bağımsızlığı (istiklali) ilkesi: Kambiyo senetlerinde her taahhüt ve her imza birbirinden bağımsızdır. Bu nedenle bir imzanın sahteliği geçersizliği diğer imzaları bağlamaz.

3- Kişisel (şahsi) defiler

Borçlunun belli bir alacaklıyla arasındaki özel ilişkiden doğan def'ilerdir. Kural olarak sadece ilişkinin tarafları arasında ileri sürülebilir.

- a) Temeldeki borç ilişkisinden doğan def'iler
- b) Takas def'i
- c) Ayıp def'i
- d) Yanılma
- e) Aldatma
- f) Korkutma
- g) Aşırı yararlanma (gabin)
- h) Vadenin uzatıldığı def'i
- i) Muvazaa

Hamiline yazılı senetlerde def'iler

Kural olarak emre yazılı senetlerdeki def'ilerle aynıdır. Ancak hamiline yazılı senedin borçlusu, senedin kendi rızası olmaksızın tedavüle çıkarıldığı yolunda bir def'i ileri sürülmez (Yargıtay'a göre bu halde de senedi kazanan iyiniyetli olması gerekir aksi halde borçlu bu def'iyi ileri sürebilir) Hamiline yazılı senetlerde def'iler emre yazılı senetlerdeki gibidir. Tüm defilere kapalıdır. (istisnalar hariç)

KIYMETLİ EVRAKLARIN ZİYAYI VE İPTALİ

KIYMETLİ EVRAKIN KAYBEDİLMESİ (ZİYAYI) VE İPTALİ

Mahkeme kararı ile iptal edilebilir. Kıymetli evrakın ziyayı halinde senedi mahkeme kararı ile iptal ettiren kimse senet muaccelse alacağını tahsil etme, değilse iptal edilen senet yerine yenisinin düzenlenmesini isteme hakkına sahiptir.

İptal davasında yetkili mahkeme nama ve hamiline yazılı senetlerde borçlunun yerleşim yerindeki, Emre yazılı senetlerde ise ödeme yeri veya hamilin (ALACAKLININ) yerleşim yerindeki ASLİYE TİCARET MAHKEMESİDİR

EMRE YAZILI SENETLERİN İPTALİ

•Poliçenin iptaline ilişkin hükümler uygulanır. Kambiyo senetleri emre yazılı senetler gibi iptal edilir.

NOT: İptal davasından önce mahkemeden ÖDEME YASAĞI KARARI istemek mümkündür

•Yetkili mahkeme, ödeme yeri veya hamilin yerleşim yerindeki mahkemedir. Mahkeme davacının açıklamalarını inandırıcı bulması gerekir. Bulursa bir İLAN yapar. İlan ticaret sicili gazetesinde en az 3 ay en çok 1 yıllık süre verilerek 3 kez yapılır. Süre vadesi geçmiş senetlerde 1. İlan gününden, vadesi gelmiş senetlerde ise vadenin gelmesinden itibaren işlemeye başlar.

•Poliçe mahkemeye getirilirse İADE davası (TMK'daki menkul davası) açılması için sahibine uygun bir süre verir. Dava açılmazsa mahkeme ÖDEME YASAĞI KARARINI KALDIRIR.

•Süre içinde poliçe mahkemeye getirilmezse SENEDİN İPTALİNE İLİŞKİN KARAR VERİLİR.

•Bu davanın başarı ile sonuçlanması için senedi elinde tutan kişinin kötü niyetli veya senedi iktisap ederken ağır kusurlu olması gerekir.

HAMİLİNE YAZILI SENETLERİN İPTALİ

•Senedin zilyedinin iddialarının mahkemece ciddi bulunması halinde emre yazılı senetlerden farklı olarak İPTAL DAVASI AÇILDIKTAN SONRA ÖDEME YASAĞI KARARI çıkarılabilir, dava açılmadan bu yasak kararı çıkarılamaz. İlan ise en az 6 ay süre verilerek 3 kez yapılır.

•Yetkili mahkeme, borçlunun yerleşim yeri veya pay senetleri hakkında AŞ'lerin merkezinin bulunduğu yer mahkemesidir.

•Senet ilanlar sonunda iade edilmezse iptaline karar verirler. Karar derhal ticaret sicil gazetesinde yayınlanır.

NAMA YAZILI SENETLERİN İPTALİ

•Aksi hüküm olmadıkça hamiline yazılı senetlerdeki gibidir.

•Nama yazılı senetlerde borçlu senette ilanların sayısını azaltmak veya süreleri kısaltmak suretiyle iptal için daha basit bir usul öngörebilir.

İstisna: Ancak nama yazılı kambiyo senetleri emre yazılı senetlerin iptali hükümlerine tabidir.

İPTAL DAVASININ ŞARTLARI VE SONUÇLARI

•Senedin zayı olması (Senet irade dışı nedenlerle çalınmalı, kaybolmalı, yanmalı, tahrif olmalı vs.)

•Kaybedilen senedin ele geçirilmesinin imkânsız olması gerekir. Zira senedin kimin elinde olduğu biliniyor ise İSTİRDAT (geri alma) DAVASI açılır.

•Senede bağlı hakkın senedin içinde halen mevcut olması (mündemiç hakkın varlığının devamı) gerekir.

•Senedin ziyayı sırasında veya öğrenildiği anda kişinin senedin alacaklısı sıfatını taşıması gerekir.

•İptal kararı üzerine hak sahibi, hakkını senetsiz olarak ileri sürebileceği gibi yeni bir senet düzenlenmesini de talep edebilir.

•Şekil anlamında hak sahibini belirlemeye yarar. (iptal kararının maddi hukukta bir etkisi yoktur) senedin hükmünü yitirmesi söz konusu değildir.

•İptal kararı senedin asli borçlusuna karşı kullanılabilir. Ama müracaat borçlularına karşı kullanılamaz.

•Bu hüküm çeklerde kullanılamaz çünkü çekte asli borçlu yoktur.

•Çekte iptal kararı ile protesto çekilip müracaat hakkı kullanılabilir.

•Senedin iptalinin mümkün olması gerekir. Örneğin hamiline senet türlerinden birisi olan milli piyango senedinin iptali mümkün değildir. Banknot halinde çıkarılan ve görüldüğünde ödenecek hamiline yazılı senetlerin iptali mümkün değildir.

KAMBIYO SENETLERİ (POLİÇE-BONO-ÇEK)

GENEL ÖZELLİKLERİ:

- Hak ve senet birbirine sıkı sıkıya bağlıdır.
 - Kanunen emre yazılı senetlerdendir
 - Sıkı şekil şartları vardır
 - Alacak hakkı taşır ve para ödenmesi borcunu (ikrarını) içerir (para senetleridir)
 - Senet üzerinde adı bulunan kişiler bakımından müteselsil borçluluk esastır.
 - Kurucu (ihdasi) nitelikte evraklardır
 - Mücerret (soyut) niteliktedir
 - Aranılacak borç içerir. Borçlar hukukundan farklı olarak alacaklı borçlunun ayağına gider (sebebini anlat)
 - İbraz senetleridir. (Sunulmadıkça karşılık bedel istenemez.)
 - İmzaların istiklali ilkesi vardır. Geçersiz imzalar diğerlerinin geçerliliğini etkilemez.
 - Emre ve hamiline kambiyo senetleri kamu güvenine sahiptir
 - Uluslararası tedavül özellikleri gösterir
- (DİKKAT: Ulusal değil!!!)**
- Sınırlı sayıdadır poliçe - bono - çek.

EHLİYET

Kambiyo senedi tarafı olabilmek için medeni kanun bağlamında tam fiil ehliyeti sahibi olmak gerekir. Ehliyet senedin lehtara teslim edildiği anda söz konusu olmalıdır.

İMZA

İmzalar **mutlaka el ile atılmalıdır**. El ile imza atamayanların temsilcileri ile atmaları mümkündür. Ancak il ile imza dışındaki hiçbir araçla imza atılamaz (mühür, baskı, matbu, vs.) Aksi halde senedi adi senet haline getirir.

TEMSİL

Borçlar kanunu hükümlerine göre temsil doğrudan veya dolaylı olabilir. Temsil yetkisi sözleşme veya kanundan doğabilir. Temsilci senedi imzaladığında temsil olunan kişi borçlanmış sayılır.

Dikkat: bir kimsenin temsilci sıfatıyla kambiyo taahhüdünde bulunabilmesi için **ÖZEL YETKİ** gerekir. Özel yetki kuralının tek istisnası **TİCARİ TEMSİLCİDİR**. Ticari temsilci bu işlemi genel yetkisi ile yapar.

Yetkisiz temsilcinin senetten sorumlu olabilmesi için:

- Kambiyo senedi düzenlemeye yetkisinin olmaması ya da yetkiyi aşması
- Ayırt etme gücünün bulunması
- Senedi imzalamış olması
- Alacaklının iyiniyetli olması
- Temsil olunanın sonradan onay vermemesi gerekir.

NOT: Yetkisiz temsilci senet hamiline ödemedede bulunursa ona **halef** olmaz.

KAMBIYO SENETLERİNE BENZEYEN SENETLER VE DİĞER EMRE YAZILI SENETLER

Bazı Kambiyo senetlerinin metninde temel niteliklerden olan Bono-Poliçe- veya Çek kelimesi yazmıyorsa bu senetler tüm kambiyo senetlerinin tüm özelliklerini (senet adı hariç) taşıyorsa geçerli olurlar fakat başka isimlerle anılırlar. Bunları en kolay şu tablo ile açıklayabiliriz.

BİLİNMESİ GEREKENLER

- Kambiyo senetlerinde **üç taraflı** borç ilişkisi varsa hukuki açıdan ödemeyi başkasına havale ettiği için **HAVALE** olur. Senet metninde başkasının ödemesini isteyen “Ödeyiniz” kelimesi yazar.
- İki taraflı borç ilişkisi varsa burada bir vaad vardır. Senet metninde “Ödeyeceğim” yazar, onun için **ÖDEME VAADİ** olur
- Kambiyo senedi içinde VADE varsa bu senet iktisadi açıdan **KREDİ ARACI** olur.
- Senette **vade yoksa** bu sadece **ÖDEME ARACIDIR**

NOT: Eğer senet metninde “Bono-Poliçe veya Çek” yazmıyorsa aşağıdaki tablodaki formüle göre sırası izlenerek evrakın bu eksiklik sonucu hangisi olacağını bulabiliriz.

Emre yazılı+Nitelik= Evrak Türü

KAMBIYO SENETLERİ	ÖZELLİKLERİ	NİTELİKLERİ	Metinde Poliçe-Bono-Çek yazmıyorsa
POLİÇE	Emre yazılı	Hukuki Açıdan: Havale İktisadi (Ekonomik) Açıdan: Kredi Aracı	Emre yazılı havale olur Poliçe niteliklerini taşır
BONO	Emre yazılı	Hukuki Açıdan: Ödeme Vaadi İktisadi (Ekonomik) Açıdan: Kredi Aracı	Emre yazılı ödeme vaadi olur. Poliçe niteliklerini taşır
ÇEK	Emre yazılı	Hukuki Açıdan: Havale İktisadi (Ekonomik) Açıdan: Ödeme Aracı	Emre yazılı ödeme Aracı olur. Poliçe niteliklerini taşır

EMRE YAZILI HAVALE

Senet metninde “**poliçe**” sözcüğü bulunmayan ancak diğer zorunlu şekli unsurları taşıyan senetler açıkça emre yazılı düzenlenmek koşulu ile emre yazılı havale sayılır. Tüm koşulları poliçeye benzer. Senet muhatabı iflas etmiş bir kimse ise hamil kişi vadeden önce müracaat hakkını kullanamaz.

NOT: Emre yazılı havaleler hakkında İİK daki kambiyo senetlerine özgü takip yolları ile ilgili hükümler uygulanamaz.

- Senet metninde poliçe olarak gösterilmemekle beraber, açıkça emre yazılı olarak düzenlenen ve diğer hususlarda da poliçede aranılan unsurları içeren havaleler poliçe hükmündedir.
- Emre yazılı havale kabul için ibraz edilemez. Buna rağmen ibraz edilir ve kabulden de kaçınılırsa hamilin bu sebepten dolayı başvurma hakkı yoktur.
- Emre yazılı bir havalenin, havale olunan tarafından isteğe bağlı olarak kabulü poliçenin kabulü hükmündedir. Bununla beraber, hamil, havale olunan kişi iflas etmiş veya bir ilamla ispatlanmamış olsa bile ödemelerini tatil etmiş veya aleyhine yapılan takip semeresiz kalmışsa, vadenin gelmesinden önce başvurma hakkını kullanamaz.
- İcra ve İflas Kanununun, çekler, poliçeler ve emre yazılı senetlerden bonoların takibine ilişkin hükümleri emre yazılı havaleye uygulanamaz.

EMRE YAZILI ÖDEME VAADİ

Senet metninde “bono” kelimesi yazılı değilse, bono ile ilgili diğer tüm zorunlu şekil şartlarını taşıyan açıkça emre yazılı olarak düzenlenen senetler emre yazılı ödeme vaadi sayılır. Kambiyo senetlerine özgü takip yolları bunlar hakkında da uygulanamaz.

- 1) Senet metninde bono olarak gösterilmemekle beraber, açıkça emre yazılı olarak düzenlenmiş olan ve bonoda aranılan diğer unsurları da içeren ödeme vaatleri, bono hükmündedir. Ancak, emre yazılı olarak düzenlenmiş olan ödeme vaatleri hakkında, araya girerek ödemeye ilişkin hükümler uygulanmaz.
- 2) İcra ve İflas Kanununun, çekler, poliçeler ve emre yazılı senetlerden bonoların takibine ilişkin hükümleri, emre yazılı olarak düzenlenmiş bulunan ödeme vaatlerine uygulanmaz.

POLİÇE

POLİÇE

Keşidecinin muhataba yönelik olarak poliçede gösterilen lehtara veya emrine, vadesi geldiğinde belirli bir meblağı ödeme emrini, kanuni şekil şartlarına uymak kaydıyla verdiği senettir.

Hukuki açıdan: Nitelikli havale (ödenmesi için 3. Kişiye havale edilmektedir)

Ekonomik açıdan: Kredi aracılığı (vade içerdiği için)

NOT: Üçlü ilişki varsa nitelikli havaledir, ikili ilişki varsa ödeme vaadidir.

Poliçede keşideci ile muhatap arasındaki ilişkiye Provizyon (karşılık) ilişkisi, keşideci ile lehtar arasındaki ilişkiye bedel ilişkisi, muhatap ile lehtar arasındaki ilişkiye ise havale ilişkisi denir.

ZORUNLU UNSURLARI

•Poliçe kelimesi:•Belli bir bedelin kayıtsız şartsız havalesi:

- Poliçe belirli bir miktarın ödenmesi için düzenlenir.
- Poliçenin konusunu oluşturacak para Türk parası ya da yabancı bir para olabilir. Ödeme gününde aynen ödeme kaydı yok ise borçlunun seçimlik hakkı vardır. İstedığı para cinsinden ödeyebilir.
- Poliçe tutarının kesin olması gerekir. “5000 tl ödeyiniz” gibi.
+100\$ ve 400 TL
+100\$ veya karşılığı Türk lirası
-100\$ veya 150 TL olmaz
- Kural olarak bedelin ödenmesi herhangi bir kayda bağlanmış ise bu durumda poliçe kıymetli evrak niteliğini kaybeder.
- Poliçeye yazılamayacak bir kayıt yazılmış ise poliçe geçerlidir ancak kayıt yazılmamış sayılır.
- Poliçedeki meblağ paradan olmalıdır. Para dışında hiçbir şey poliçenin konusunu oluşturamaz (2. Adet kamyon alınız! Eşya araç gereç vs. olamaz)
- Bedelin hem senet metninde yazı ile hem de metin dışında rakamla yazılması mümkündür.
- Bu ikisinde fark olması halinde;
 - Biri rakam biri yazı ise yazı ile yazılan esas alınır.
 - Her iki bedel de yazı ile yazılmış ise küçük olan bedel dikkate alınır
 - Her iki bedel de rakam ile yazılmış ise yine küçük olan bedel dikkate alınır
- Ödeyiniz ibaresinin tek olması gerekir (ödeyiniz ya da hesabıma geçiriniz ibareleri poliçeyi geçersiz kılar)
- Bedele ilişkin kayıt-şart konulmuşsa poliçe geçersiz olur.
- Bedel dışındaki kayıtlar senedi geçersiz kılmaz yazılmamış sayılır.

ZORUNLU UNSURLARI

•Muhatabın adı soyadı

- Muhatapsız poliçe geçersiz sayılır.
- Muhatap gerçek kişi ise poliçede adı-soyadı, ticaret şirketi veya diğer bir tüzel kişi tacir ise ticaret unvanı veya kanuni ismi yazılır.
- Poliçede birden fazla kişi muhatap olarak gösterilebilir. (bu halde poliçenin her bir muhatap tarafından kabulü gerekir)
- Muhatap olmayan hayali veya uydurma bir kimsenin muhatap olarak gösterilmesi de mümkündür. Örnek: Süpermen, casper, ölmüş bir kişi vs.(bu durum imzaların bağımsızlığı ilkesi ereğince poliçenin geçerliliğini etkilemez.
- Keşideci kendisini muhatap olarak gösterebilir veya lehtarı da muhatap olarak gösterebilir.
- Keşideci asıl borçlu değildir (senet muhatap tarafından kabul edilmedikçe ortada borçlu yoktur)

•Lehtarın adı-soyadı

Lehine poliçe düzenlenen kişiye lehtar denir. Poliçede lehtarın isminin senet metninde gösterilmesi zorunludur. Lehtar gerçek veya tüzel kişi olabilir. Ancak adi şirket lehtar olarak gösterilemez. (tüzel kişiliği olmadığı için) senedin ilk hamili de ilk ciro edeni de lehtardır.

•Keşide tarihi

Yazılmaması halinde senet geçersiz olur. Keşide tarihi; gün ay yıl belirtilmek suretiyle yazılmalıdır. Vade bu tarihe göre belirlenecek.

•Keşidecinin (düzenleyenin) imzası

Poliçeyi imzalayan keşideci, bunun muhatap tarafından kabul edileceğini ve ödeneceğini garanti etmiş olur ve senedin ilk müracaat borçlusu haline gelmiştir. Keşidecinin imzası el yazısı ile atılır.

ZORUNLU UNSURLARI

•Ödeme yeri

Ödeme yeri açıkça belirtilmemiş ise muhatabın adı-soyadının yanında bulunan yer ödeme yeri ve muhatabın yerleşim yeri olarak kabul edilir. Bu nedenle alternatifi olan zorunlu unsurdur. Ancak ödeme yeri hiç anlaşılmıyorsa senet kambiyo senedi niteliğini kaybeder.

- İkametgâhlı poliçe:** Ödeme yeri farklı idari sınırlarda (farklı illerde) bir yer ise İkametgâhlı poliçe olur
- Adresli poliçe:** Aynı idari sınırdaki (aynı il sınırları içinde yeri net belirlenmiş) bir yer ise adresli poliçe adını alır.

•Keşide yeri

Keşide yeri yazılmalıdır, yazılmamışsa keşidecinin ad-soyadı yanında yazan adres keşide yeri sayılır. O da yoksa poliçe kıymetli evrak özelliğini kaybeder. Yer, mümkün olmalıdır. İl, ilçe, gibi idari bir birim de olabilir.

Dikkat: Ödeme yeri ve keşide yeri alternatif unsurlardır eğer yer belirtilmemişse keşideci ve lehtarın yanlarında yazan adres alternatif oluşturur.

POLİÇEDE VADE

1-Belirli bir günde ödenecek vade	2-Keşide gününden belli bir süre sonra ödenecek vade	3- Görüldüğünde ödenecek vade	4-Görüldükten belli bir süre sonra ödenecek vade
- Vade gün ay yıl şeklinde kesin olarak belirtilir. Yıl yoksa keşide yılı vadeli yıl sayılır. 1.10. 2017 - Ramazan ayının 2 cuması gibi kesin gün belirten vadeler - Kabule arz vardır zamanı vadeye kadar <u>Vade varsa anapara faiz yazılmaz</u> (yazılırsa geçersiz sayılır)	- Kabule arz vardır zamanı vadeye kadar - Vade varsa anapara faiz yazılmaz (yazılırsa geçersiz sayılır) - Gün olarak belirtilen türlerde süre, düzenlenme tarihinin ertesi günü başlar. Sürenin hesabında düzenlenme tarihi sayılmaz. - Gün olarak belirlenen vadelerde keşide günü süreye katılmaz. 5.1.2017 tarihinde keşide edilen senet vade 5 ay ise 4.5 2017 tarihine kadar kabule arz edilmelidir 5.5.2017 ödeme günüdür.	- Kabule arz yoktur (soru)(sebebi ibraz edildiği anda ödenecek olması) - Senette vade günü yazılmamışsa görüldüğünde ödenecek vade sayılır. - Düzenlenme gününden itibaren 1 yıl içinde ödenmek üzere ibraz edilmesi gerekir. - Muhatap borcu ödemez ise bu tarihten itibaren temerrüt faizi başlar. - Düzenleyen bu 1 yılı ister uzatır ister kısaltır - Cirantalar sadece kısaltabilir. Vade yoksa anapara faiz yazılır ama mutlaka oran belirtilir. Oran yoksa geçersiz olur.	Kabule arz kanun gereği zorunludur <u>Kabule arz 1 yıl içinde vade keşide tarihinden itibaren 1 yıl.</u> <u>Kabule arz 1 yıl içinde yapılmazsa hamil bütün müracaat hakkını kaybeder.</u> Muhatap kabul eder ve üzerine tarih atarsa süre bu tarihten itibaren başlar. Tarih atılmamışsa tarih protestosu çekilir ve protesto tarihi süre başlangıcı olur. - Vade yoksa anapara faiz yazılır ama mutlaka oran belirtilir. Oran yoksa geçersiz olur - Kabule arz süresini düzenleyen keşideci ister uzatır ister kısaltır ama cirantalar sadece kısaltabilir. <u>Gidilen gün ödeme günü değildir.</u>

KABULE ARZIN ZORUNLU OLDUĞU HALLER

Kabule arz kural olarak mecburi değildir. Ancak bunun iki istisnası vardır;

1) Görüldüğünden Belirli Bir Süre Sonra Ödenecek Vadeli Poliçeler: Bu tür vadeli poliçelerde kabule arzın zorunlu olmasının sebebi, poliçenin vadesinin kabulden itibaren işlemeye başlayacak olmasıdır. Görüldüğünden belirli süre sonra ödenecek vadeli poliçeler poliçeler düzenleme tarihinden itibaren 1 yıl içinde kabule arz edilmelidir. Düzenleyen bu süreyi uzatıp kısaltabilirken, cirantalar sadece kısaltabilir. Görüldüğünden belli bir süre sonra ödenecek vadeli poliçelerde ise süresiz olarak kabule arz yasağı getirilemez. Yani belirli süre için kabule arz yasağı getirilebilir.

2) Düzenleyen veya Cirantalar Tarafından Kabule Arz Mecburiyeti Konulan Poliçeler: Düzenleyenin getirdiği kabule arz mecburiyetine uymayan hamil tüm müracaat borçlularına karşı başvuru hakkını yitirirken, cirantanın getirdiği mecburiyete uymayan hamil sadece ilgili cirantaya ve avaliste başvuru hakkını yitirir.

3) Adresli ve Yerleşim Yerli Poliçelerde Kabule Arz Mecburiyeti: Adresli ve yerleşim yerli poliçelerde ödeme yerinin tespit edilebilmesi için poliçenin kabule arzı zorunludur. Bu nedenle düzenleyen adresli ve yerleşim yerli poliçelerde kabule arzı süresiz olarak yasaklayamaz. Kabule Arzın Zorunlu Olmadığı Haller

a) Görüldüğünde Ödenecek Vadeli Poliçeler: Görüldüğünde ödenecek vadeli poliçelerde kabule arz söz konusu değildir. Çünkü bu tür vadeli poliçeler görüldüğünde ödeneceklerinden kabul için değil ödenmesi için ibraz edilirler.

b) Düzenleyenin Kabule Arzı Yasakladığı Poliçeler: Sadece düzenleyen bu yasağı getirebilir. Cirantalar kabule arz yasağı getiremez.

NOT: 1 yıllık süre hak düşürücüdür. Hamil bu süreyi kaçırırsa kimseye başvuramaz. Tüm müracaat hakkı biter.

Kabule Arzın Zorunlu Olduğu Haller	Kabule Arzın Zorunlu Olmadığı Haller
- Görüldüğünden belirli bir süre sonra ödenecek vadeli poliçeler - Düzenleyen veya cirantalar tarafından kabule arz mecburiyeti konulan poliçeler - Adresli ve yerleşim yerli poliçelerde kabule arz mecburiyeti	- Görüldüğünde ödenecek vadeli poliçeler - Düzenleyenin kabule arzı yasakladığı poliçeler

POLİÇEDE YAPILACAK VE YAPILAMAYACAK KAYITLAR

POLİÇEYE YAZILMASI YASAK KAYITLAR

Aşağıdaki kayıtlar poliçe üzerine yazılırsa enet kambyo senedi niteliğini kaybeder.

- Belirli şarta bağlama
- Senedin mücerretliğini (soyutluluğunu) zedeleme
- Poliçeye 4 tür vade dışında başka şekilde yazılan vade türleri.
- Birbirini takip eden farklı vadeler.
- Düzenlenme tarihi vadeden sonraki bir tarihi gösteriyorsa.
- Muacceliyet kaydı
- Belirli tarihte ve keşide tarihinden belirli bir süre sonra ödenecek vadeli poliçelerde kapital faizi kaydı
- Ödememeden sorumlu olmama kaydı (cirantalar koyabilir)
- Cezai şart
- Vekâlet ücreti
- Manevi tazminat şartı
- Zarar ziyan kayıtları

Poliçede yazılmamış sayılacak kayıtlar

- Keşideci, poliçenin kabul edilemeyeceğinden (korku kaydı) dolayı sorumlu olmayacağına ilişkin kayıt koyabilir ancak ödenmemesinden sorumlu olmayacağına ilişkin kayıt koyamaz. Cirantalar ise her iki kaydı da koyabilir
- Belirli tarihli veya keşide tarihinden belli bir süre sonra ödenecek vadeli poliçelerde anapara faiz şartı yazılmışsa
- Görüldüğünde ödenecek veya görüldükten belli bir süre sonra ödenecek vade türlerine yazılacak anapara faiz şartı yazılıp oran yazılmamışsa.

Poliçedeki ihtiyari kayıtlar

- **Vade:** Vade yazılmazsa görüldüğünde ödenecek vadeli poliçedir.
- 3. Görüldüğünde veya 4. Görüldükten belli bir süre sonra ödenecek vadeli poliçelerde anapara faiz şartı (oran- miktar belirtilmek zorundadır)
- Temerrüt faizinin miktarına ilişkin kayıtlar (4 tür vadede de yazılabilir)
- Bedel kaydı, bu kayıt düzenleyen ile lehtar arasındaki asıl borç ilişkisini gösteren yazılı delil sayılır.
- Tahkim kaydı (devletin resmi kurumları yerine arası hakem kuruluşlarca çözüm bulma kaydı)
- Protestodan muafiyet kaydı (franko kaydı) ilan ve ihbar giderlerinden kurtulmak için bu kayıt konulabilir.
- **“frankodur, Masrafsız iade, protestodan muafıdır, masrafsız iade”)**
- Franko kaydı ibraz yükünü kaldırmaz
- Menfi emre kaydı
- Kabule arz yasağı ya da mecburiyet kaydı
- İhbar- bildirim kaydı (avizo kaydı)
- Karşılık (provizyon kaydı): Ödemede bulunacak olan muhatabın bu edimi için ne gibi bir karşılığa sahip olduğunu ifadeye yarar. Düzenleyen ve muhatap arasındaki iç ilişkiyi ilgilendirir.

AÇIK (BEYAZ) POLİÇE

- Poliçenin imza dışındaki bütün zorunlu unsurları “bilerek” boş bırakılmışsa anlaşma ile senedin hamiline kabul için arz veya bedeli tahsil için vadede ibraz anına kadar doldurma yetkisi verilmiş sayılır. Bu poliçeye açık poliçe denir. Geçerlilik şartı yoktur yazılı veya sözlü olabilir.
- Açık poliçe geçerlidir. Doldurulduğunda tam bir poliçe olur.
- Doldurma anlaşmasına aykırı hareket edilmişse bile senet geçerlidir.
- Boş olan kısım anlaşmaya aykırı olarak doldurulursa, düzenleyen bu def’iyi lehtara karşı ileri sürebilir. Ancak düzenleyen bu def’iyi kural olarak senedi devralan diğer ilgililere süremez. Açık poliçenin anlaşmaya aykırı doldurulduğu iddiası hamile karşı ileri sürülemez
- İstisna: Hamil poliçeyi kötü niyetle iktisap etmişse veya iktisap sırasında ağır kusur varsa ileri sürebilir.
- Yargıtay’a göre doldurma anlaşmasına uyulmadığı iddiası borçlu tarafından yazılı belge ile ispatlanacaktır. (senede karşı senetle ispat kuralı)

EKSİK POLİÇE

Poliçenin zorunlu unsurları “ bilmeden boş bırakılmışsa, bir anlaşma da yoksa hamiller tarafından doldurulması suçtur.(evrakta sahtecilik)

Eksik poliçenin varlığını iddia eden ispat etmek zorundadır. (senede karşı senet yolu ile)

Eksik poliçe geçersizdir.

POLİÇEDE KABUL

POLİÇEDE KABUL

Muhatabın poliçede belirtilen borcu ödeyeceğini imzasıyla kabul ettiği beyana kabul beyanı denir. Bu beyan, tek taraflı, soyut, kayıtsız şartsız bir beyandır.

Dikkat: Kabul sadece poliçede vardır. Bono ve çekte kabul yoktur

- Muhatap poliçeyi kabul ettiği andan itibaren poliçenin asıl borçlusu haline gelir ve vadesinde bedelini ve varsa kapital faizini öder. Kabulden önce poliçede asli borçlu yoktur.
- Hamil poliçeden kaynaklanan sürelerle uyumayıp müracaat borçlularına başvurma hakkını kaybetse bile kabul eden muhataba 3 yıllık zaman aşımı süresi içinde başvurabilir.
- Keşideci ve cirantalar ancak muhataba yapılan başvuru sonucunda bedeli tahsil edilemezse başvuracak kişiler olduklarından bunlara MÜRAACAAT BORÇLUSU denir.
- Poliçe keşide tarihinden en geç vadeye kadar senedi elinde bulunduranlar veya son hamil tarafından kabule arz edilir. Vade günü ödeme günü olduğundan o gün kabul olunmaz.

Dikkat: Kabule arz zamanı belirli bir tarihte ödenecek vadeli poliçelerde ve keşide tarihinden belli bir süre sonra ödenecek vadeli poliçelerde VADEYE KADARDIR

Dikkat: Görüldükten belli bir süre sonra ödenecek vadeli poliçelerde ise kabule arz keşide tarihinden itibaren 1 yıldır

Dikkat: Görüldüğünde ödenecek vadeli poliçelerde kabule arz yoktur

Dikkat: Poliçe muhatabın (borçlunun) yerleşim yerinde kabule arz edilir.

KABULÜN ŞEKLİ

Muhatap (borçlu) kabul beyanını 3 şekilde yapar

1-Poliçenin ön yüzüne kabul şerhi yazar ve altını imzalar (kabul ediyorum, ödeyeceğim vs.)

2-Poliçenin ön yüzünü sadece imzalar (kabul hükmündedir)

3-Poliçenin arka yüzüne kabul şerhi koyar ve altını imzalar.

4- Bununla beraber, muhatap hamile veya poliçede imzası bulunan bir kişiye poliçeyi kabul ettiğini yazı ile bildirmişse, bunlara karşı kabul beyanı çerçevesinde sorumlu olur.

5-Muhatap kabul beyanının üzerini poliçeyi vermeden önce çizerse kabulden kaçınmış sayılır.

Kabul kayıtsız şartsız yapılır. Ancak kısmi kabul mümkündür.

- Hamilin kısmi kabule rıza göstermemesi halinde ise müracaat borçlularına reddettiği oran kadar gidemeyeceğini bilmesi gerekir. Kabul beyanı yalnızca senet metni üzerine yapılabilir. **Alonj (ek kâğıt) üzerine yazılmış kabul beyanı geçersizdir.**
- Hamil, kısmi kabulde ve kabul etmeme durumunda vadeyi beklemeden poliçenin bedelinin tahsili için müracaat borçlularına başvurabilir. Ancak bunun için noterden “kabul etmeme protestosu” düzenletmelidir. Aksi halde müracaat borçlularına başvuramaz.
- Kabul eden muhatap tarih yazmazsa hamil derhal tarih protestosu çekmelidir. Vade protesto gününden başlar.

POLİÇENİN CİROSU

•Ciro emre yazılı senetlerdeki hakkın devrine yönelik irade beyanıdır.

• Cironun poliçe veya poliçeye bağlı olan ve “alonj” denilen bir kâğıt üzerine yazılması ve ciranta tarafından imzalanması gerekir.

•Ciro menfi emre kaydı ile yasaklanmamış olmalıdır.

•Ciro kayıtsız şartsız yapılır. Kayıt şart varsa yazılmamış sayılır. Giro ise geçerli olur.

•Kısmi ciro batıldır geçersizdir!

•Çizilmiş ciro, metin hiç yazılmamış sayılır.

•Ciro, muhataba, keşideciye veya poliçeyle borç altına girmiş herhangi bir kişiye yapılabilir.

•Alacağın temlikinden farklı olarak ciroda ciranta senetten doğan hakları devreder. Bu nedenle borçlu eski hamile karşı sahip olduğu şahsi def’ ileri yeni hamile karşı ileri süremez.

•Kural olarak ciro, en geç ödeme gününü takip eden 2 iş günü içerisinde yapılır.

•Görüldüğünde ödenecek vadeli poliçelerde ciro süresi keşide tarihinden itibaren 1 yıl’dır. Bu süreler geçtikten sonra yapılan ciro gecikmiş cirodur ve gecikmiş ciro artık alacağın temliki hükümlerine tabi olur.

Dikkat: Senedin üzerinde ne olduğu anlaşılamayan salt imzalar keşideci lehine aval sayılır.

TAM CİRO: Belli bir kişinin namına yapılmış cirodur. Senedin ciro edildiği kişinin ad-soyadı ile ciro edenin imzası bulunur. Yani kimin lehine yapılmışsa bellidir.

BEYAZ CİRO: Sadece ciro edenin imzası bulunur. Senedin beyaz ciro ile tedavülü senedi hamiline hale getirmez. Sadece hamiline senetmiş gibi tedavülü kolaylaştırır. Kimin namına yapıldığı belli değildir isim gösterilmemiştir.

Beyaz ciro ile senedi devralan hamil, ciroyu kendi adına veya diğer bir kişi adına doldurabilir. Poliçeyi yeniden beyaz ciro ile veya tam ciro ile tekrar ciro edebilir. Beyaz ciroyu doldurmaksızın poliçeyi tekrar ciro etmeksizin başkasına verebilir. Senedin arka yüzüne sadece imza beyaz ciro hükmündedir.

Senedin ön yüzüne beyaz ciro yapılmaz.

NOT: Giro tarihli olmak zorunda değildir. Tarihsiz bir ciro da süresi içinde yapılmış sayılır. (bu adı bir karinedir) aksini iddia eden ispatlamak zorundadır.

NOT: Ciranta ciroyu yasaklarsa (menfi emre kaydı koyarsa) sadece lehine ciro yaptığı şahsa karşı sorumlu olur. Cirantaya ciranta sıfatı ile başvurabilecek tek kişi senedi ciro ile devralan kişidir.

Dikkat: Ciranta ödememeden sorumsuzluk kaydı koyarsa o senetten dolayı kimseye karşı sorumlu olmaz.

GEÇİKMİŞ CİRO: Ödeme gününü takip eden 2 iş gününden sonra yapılan ciro gecikmiş cirodur. Gecikmiş ciro geçerlidir fakat alacağın temliki hükmündedir.

SORU: Gecikmiş ciro varsa poliçe nama yazılı hale gelir. Bunun adı kanuni tahvildir(dönüşüm).

NOT: Gecikmiş ciro 1-2- ve 4. Çeşit vadelerde ödeme gününü takip eden 2 iş günü sonra yapılan cirodur.

NOT: 3. Çeşit vadede keşide tarihinden itibaren 1 yıllık süreden sonra yapılan ciro ise gecikmiş ciro olur.

NOT: Kural olarak ödeme günü ile vade günü aynı tarihtir. Ancak vade günü resmi tatile rastlarsa ertesi iş günüdür.

POLİÇEDE CİRO TÜRLERİ

CİRONUN TÜRLERİ (Amacına göre ciro)

1- Temlik ciro:

Senedin devri amacıyla yapılır. Poliçeden doğan bütün hakların devrini sağlayan cirodur. Ciro işlemi yapılırken onun başka bir amaçla yapıldığına dair açıklık yoksa temlik ciro olduğu kabul edilir. (devir, teşhis, teminat fonksiyonları vardır)

2- Tahsil ciro:

- “Bedeli tahsil içindir, kabz içindir, vekâletendir” veya bedelin başkası adına kabul edileceğini belirten bir şerhi ya da sadece kabul etmeyi ifade eden bir kaydı içerirse ciro tahsil cirosudur. Tahsil cirosunda hamil poliçeden doğan bütün hakları kullanabilir. Bir tahsil cirosunu ancak bir tahsil ciro takip edebilir.
- Tahsil cirosunda, poliçeden sorumlu olanlar cirantaya karşı ileri sürülebilecekleri def’ileri ileri sürebilirler. Ancak tahsil ciro ile senedi devralan hamile karşı sahip oldukları kişisel defileri ileri süremezler. Çünkü borçlu ile tahsil cirantası arasındaki kişisel ilişkiler senette hak sahibi olan(tahsil yetkisi veren) kişiyi bağlamaz.
- Tahsil cirosunun içerdiği yetki, bu yetkiyi verenin ölümü veya medeni haklarını kullanma ehliyetini kaybetmesi ile ortadan kalkmaz.
- Tahsil cirosunun sadece teşhis fonksiyonu vardır.

3- Rehin ciro:

- “Bedeli teminattır, bedeli rehindir” denilmiş ise Rehin ciro söz konusudur. Bu gibi bir ibare içerirse hamil poliçeden doğan bütün hakları kullanabilir.
- Bir rehin cirosunu ancak tahsil ciro takip edebilir.
- Rehin cirosundaki defiler genel olarak temlik cirosundaki gibidir. Ancak en önemli fark TMK daki rehin hukukundan doğan def’ilerdir. Rehin fer’i bir hak olduğu için, temelinde mevcut ve geçerli bir borç barındırmak zorundadır.

4- Geriye ciro:

Senette daha önce adı yazan veya imzası bulunan bir kişinin yeniden senedin hamili olması durumunda geriye ciro söz konusudur. Bir kişiye birden fazla ciro yapılsa da bir kez başvurulabilir.

NOT: Tahsil ve rehin ciro beyaz ciro ile devredilemez.

NOT: Çekte rehin ciro olmaz. Çünkü çek ödeme aracıdır.

NOT: Rehin cirosunun da teşhis fonksiyonu vardır ama temlik (devir) fonksiyonu yoktur.

Fer’i hak: Borç ilişkisinden Doğan Fer’i Haklar

- Fer’i haklar, asli hak olan alacak hakkını genişletmek ya da garanti altına almak için vardır. Bu sebepler fer’i haklar asli hakka bağlıdır.
- Asli hak sona ererse fer’i hak da sona erer, asli hak geçersiz olursa fer’i hak da geçersiz olur.
- Fer’i haklar alacak hakkını genişleten ve garanti altına alan Fer’i haklar olarak ikiye ayrılır.
- **Alacak hakkını genişleten fer’i haklar** faiz, cezai şart, gecikme tazminatı gibi haklardır. Bunlar var olan alacak hakkının miktarını artırır.
- **Alacak hakkını güvence altına alan fer’i haklar** ise kefalet ve rehin sözleşmelerinin varlığı durumunda bu kişilere karşı öne sürülebilecek haklardır. Bu haklar alacak hakkının yerine getirilmesini sağlamak için bir caydırıcı olarak ve alacaklının hakkını korumak üzere vardır.

AVAL

AVAL

Polİçe (kambyo senetleri) üzerinde sorumluluk taşıyan kişi lehine verilen teminatın özel bir türüdür.

- Aval verene “avalist”,
- Aval verilen kişiye “avalat” denir (bir kere soruldu!).
- Kayıtsız şartsız olur ve kısmi aval mümkündür.
- Boş imzalar ise keşideci lehine aval hükmündedir.
- Muhatap lehine aval mümkündür.
- Aval olan kişiye aval verilebilir.
- Kısmi aval mümkündür. Ancak kısmi ciro mümkün değildir.

Aval beyanı nasıl yapılır?

Senedin ön yüzüne imza ile yapılabilir. Aval şerhi poliçe üzerine veya alonj üzerine yazılır. “Aval içindir” veya bunlara eş anlamlı başka bir ibareyle ifade edilir. Aval senedin arka yüzüne yazılıyorsa aval için olduğu mutlaka belirtilmelidir. Aksi halde beyaz ciro hükmündedir. Sadece imza atarak yapılan aval işlemi senedin ön yüzüne yapılabilir.

AVAL İLE KEFALET ARASINDAKİ FARKLAR;

- 1- Aval tek taraflı bir taahhüt iken, kefalet bir sözleşmedir.
- 2- Aval kaydı senedin üzerine yazılır. Kefalet ise yazılı bir sözleşmedir.
- 3- Avalist, senet bedelinden dolayı müteselsilen sorumludur. Kefil kural olarak adi kefildir.
- 4- Avalist lehine aval verdiği kişiye ait defileri alacaklıya karşı ileri süremez. Kefil asıl borçluya ait defileri alacaklıya karşı ileri sürebilir.
- 5- Avalist borcu ödediğinde, lehine aval verdiği kişiye ve ona karşı sorumlu olanlara karşı bağımsız bir hak elde eder. Kefil borcu ödediğinde asıl borçlunun haklarına halef olur.

AVALIN HÜKÜM VE SONUÇLARI

- 1- Aval veren kimse, kimin için taahhüt altına girmişse tıpkı onun gibi müteselsil sorumlu olur.
- 2- Aval veren kişinin teminat altına aldığı borç, şekle ait eksiklikten başka bir sebeple geçersiz olursa dahi aval verenin taahhüdü geçerlidir.
- 3- Avalist borcu öderse ödedikten sonra onun üzerindikiler ona karşı müteselsil olarak sorumlu olurlar (soru kalıbıdır)

NOTLAR:

Çekte muhatap bankanın avalı geçersizdir. Çünkü ödeyecek kendisidir.

Bonoda keşidecinin avalı geçerli değildir

Kısmi aval geçerlidir

Muhatabın avalı geçerli değil.

POLİÇEDE ARAYA GİRME

Düzenleyen ve cirantalardan veya aval verenlerden her biri, poliçeyi gereğinde kabul edecek veya ödeyecek olan bir kişiyi gösterebilir. Poliçeden dolayı zaten borçlu olan herkes araya girerek poliçeyi kabul edebilir veya bedelini ödeyebilir. Ancak poliçeyi kabul eden muhatap ve onun lehine aval veren kimseler araya giremez.

Araya girmek suretiyle kabul veya ödemede bulunan kişi, lehine araya girdiği borçluya durumu 2 iş günü içinde ihbar etmek zorundadır. Bu süreye uymazsa ihbarda bulunmamış olmasından doğan zarardan, poliçe bedelini aşmamak üzere sorumlu olur.

Araya girmenin yapılabileceği süreler;

Araya girme suretiyle kabul: Vadenin gelmesinden önce yapılabilir. Vade günü yapılamaz.

Araya girme suretiyle ödeme: Vadede veya vadeden önce yapılabilir.

İBRAZ VE ÖDEME

İBRAZIN TARAFLARI:

Poliçe veya bononun ödenmek üzere senet borçlusuna yetkili hamil tarafından ibraz edilmesi gerekir. Yetkili hamilin temsilcisi, senedi rehin veya tahsil cirosu ile alanlar da ibraza yetkilidir.

İbraz senedi ödemekle yükümlü olan kişiye yapılmalıdır.

İbraz senedin ödeme yerinde yapılmalıdır. (borçlunun ikametgâhında)

İbraz neticesinde sadece asli borçlu temerrüde düşer.

İBRAZ ZAMANI:

Belli bir günde, düzenlenme gününden belli bir süre sonra ve görüldükten belli bir süre sonra ödenecek bir poliçe (1-2-4 vadeler) ödeme gününde veya onu takip eden 2 iş günü içinde ödenmek üzere ibraz edilmelidir.

Görüldüğünde ödenecek vadede (3. Vade)düzenlendiği tarihten itibaren 1 yıl içinde ödenmek üzere ibraz edilmelidir.

İbraz süreleri hak düşürücü sürelerdir.

İbraz, senedin borçlu tarafından görülmesini, borçlunun kime ödeme yapacağını öğrenmesini, unsurlarının incelenmesini ve hak sahipliğinin belirlenmesini sağlar. Poliçenin ödenebilmesi için kanunun belirttiği süreler içerisinde, muhataba ödenmek üzere ibraz edilmesi gerekmektedir. Bu süreler poliçenin vadesine göre değişiklik gösterir.

Belirli Tarihli Vade: Ödeme gününde veya ödeme gününü takip eden 2 iş günü içinde ödenmek üzere ibraz edilir.

Düzenlenme Tarihinden Belirli Bir Süre Sonra Ödenecek Olan Vade: Ödeme gününde veya ödeme gününü takip eden 2 iş günü içinde ödenmek üzere ibraz edilir.

Görüldüğünde Ödenecek Vade veya Vade Bulunmaması: Düzenlenme tarihinden itibaren 1 yıl içerisinde ödenmek üzere ibraz edilir.

Görüldüğünden Belirli Süre Sonra Ödenecek Olan Vade: Ödeme gününde veya ödeme gününü takip eden 2 iş günü içinde ödenmek üzere ibraz edilir.

Poliçenin bir takas odasına ibrazı, ödeme için ibraz yerine geçer.

MAKBUZ İSTEME HAKKI

Muhatap, poliçeyi öderken hamil tarafından bir ibra şerhi yazılarak poliçenin kendisine verilmesini isteyebilir. Hamil kısmi ödemeyi reddedemez. Kısmi ödeme hâlinde muhatap bu ödemenin poliçe üzerine yazılmasını ve kendisine bir makbuz verilmesini isteyebilir.

VADEDEN ÖNCE VE VADESİNDE ÖDEME

Poliçenin hamili, vadeden önce ödemeyi kabulle yükümlü değildir. Vadeden önce ödeyen muhatap, bundan doğacak tehlike kendisine ait olmak üzere hareket etmiş olur.

Hile veya ağır bir kusuru bulunmadıkça poliçeyi vadesinde ödeyen kişi borcundan kurtulur. Ödeyen kişi, cirolar arasında düzenli bir teselsülün bulunup bulunmadığını incelemekle yükümlü ise de cirantaların imzalarının geçerliliğini araştırmak zorunda değildir.

YABANCI ÜLKE PARASI İLE ÖDEME

Poliçenin, ödeme yerinde rayici olmayan bir para ile ödeneceği şart koşulduğu takdirde, bedeli, vade günündeki değerine göre o ülke parasıyla ödenebilir. Borçlu, ödemede geciktiği takdirde, hamil poliçe bedelinin dilerse vade günündeki, dilerse ödeme günündeki kura göre ülke parasına dönüştürülerek ödenmesini isteyebilir. Düzenleyen, ödemenin belirli bir para ile yapılmasını (aynen ödemeyi), şart koşabilir. Poliçe bedeli, düzenlenme ve ödeme yeri olan ülkelerde aynı adı taşıyan, fakat değerleri birbirinden farklı olan para ile gösterildiği takdirde ödeme yerindeki para kastedilmiş sayılır.

TEVDİ

Bir poliçe, o poliçe için öngörülen süre içinde ödeme için ibraz edilmediği takdirde borçlu, gideri ve riski hamile ait olmak üzere poliçenin bedelini bir bankaya tevdi edebilir.

POLİÇEDE MÜRACAAT HAKKI VE KASAMI

POLİÇEDE MÜRACAAT HAKKI VE KAPSAMI

Poliçenin asıl borçlusu onu kabul eden muhataptır. Ayrıca muhatap lehine aval veren kişi de asıl borçlu olmaktadır. Poliçede bir de müracaat borçluları mevcuttur.

Müracaat borçluları şu kişilerdir;

- Düzenleyen(keşideci)
- Lehtar
- Ciranta(lar)
- Poliçe dolayısıyla taahhüt altına girmiş diğer kişiler (yukarıdaki kişiler lehine aval verenler)

Poliçenin kabul edilmemesi veya vadesi geldiğinde ödememesi durumunda, hamil belli koşullara uyararak müracaat borçlularına başvurabilecektir. Bu kişiler hamile karşı müteselsil olarak sorumludurlar.

DİKKAT: Poliçede muhatap kabul ederse, müracaat borçlusu değil, asıl borçludur.

Hamilin vadeden sonra müracaat hakkını kullanabilmesi için şu şartların öncelikle meydana gelmiş olması gerekmektedir;

a) Hamil, senedi zamanında ve usulüne uygun olarak ibraz etmelidir.

b) Senet bedeli vadede ödenmemiş olmalıdır.

Hamilin müracaat borçlularına başvurabilmesi için illa ki vadeyi beklemesi gerekmemektedir.

Bazı durumlarda vadeden önce müracaat hakkı da doğabilmektedir. Bu durumlar şunlardır;

a) Kabulden tamamen veya kısmen kaçınılmışsa,

b) Poliçeyi kabul etmiş olsun olmasın, muhatap iflas etmiş veya bir ilamla ispatlanmamış olsa da sadece ödemelerini tatil etmiş veya aleyhindeki herhangi bir icra takibi semeresiz kalmışsa veya

c) Kabul için arz edilmesi men edilen bir poliçenin düzenleyeni iflas etmiş olursa vadenin gelmesinden önce de hamil müracaat borçlularına başvurabilecektir.

İBRAZIN SONUÇLARI:

a) İbraza rağmen ödenmeyen bonoda düzenleyen poliçede kabul eden muhatap mütemerrit olur.

b) İbraz neticesinde borç ödenmezse bu durum ödememe protestosu ile belgelenecek müracaat hakkı kullanılır.

c) Asli borçlu, poliçeyi öderken hamil tarafından bir ibra şerhi yazılarak poliçenin kendisine verilmesini isteyebilir. Poliçe veya bono bedeli asli borçlu tarafından tamamen ödenirse senetten doğan kambiyo ilişkisi sona erer.

d) Kısmi ödeme halinde muhatap bu ödemenin poliçe üzerine yazılmasını ve kendisine bir makbuz verilmesini isteyebilir. Hamil kısmi ödemeyi poliçe ve bonoda reddemez.

e) Bir poliçe veya bono süresinde ibraz edilmezse borçlu gideri ve riski hamile ait olmak üzere poliçe bedelini bir bankaya tevdi edebilir (verebilir, bırakabilir, sunabilir)

Vadeden önce ödeme:

• Poliçenin hamili vadeden önce ödemeyi kabul etmiş değildir. Vadeden önce ödeyen borçlu bundan doğacak tehlike kendisine ait olmak üzere hareket etmiş sayılır.

• Hile ve ağır kusuru bulunmadıkça poliçeyi vadesinde ödeyen kişi borcundan kurtulmuş olur.

• Ödeyen kişi cirolar arasında düzenli bir ilişki olup olmadığına bakmak zorunda olsa da cirantaların imzalarının geçerli olup olmadığına bakmaz. (imzaların istiklali ilkesi)

KABUL ETMEME PROTESTOSU

• Muhatap borcu kabul etmezse hamil noterden kabul etmeme protestosu düzenletmelidir.

• Vadeden önce müracaat hakkının kullanılabilmesi için kabul etmeme protestosu bir şekil şartıdır.

• Muhatap borcu kabul etmezse protestodan kanuni veya iradi bir muafiyet hali de yoksa ve hamil kabul etmeme protestosu çekmezse vadeden önce müracaat hakkını kullanamaz.

• Kabul etmeme protestosu çekilirse ödeme için ibraz ve ödememe protestosu çekilmesine gerek yoktur.

• Şu iki durumda kabul etmeme protestosu çekilmemesi müracaat hakkını sadece vadeden önce değil sonra da kaybedilmesine neden olur.

a) Görüldükten belli bir süre sonra ödenecek vadeli poliçe

b) Kabule arzı keşideci tarafından zorunlu kılınmış poliçe.

NOT: Kabul etmeme protestosu çekilmemesi kabule arzın yapılmaması ile aynı sonucu doğurur. Müracaat hakkı düşer.

SÜRE

• Kabul etmeme protestosu o poliçede kabule arz ne zamana kadar yapılabilirse o zamana kadar çekilebilir.

• Görüldüğünde ödenecek poliçede kabul etmeme protestosu olmaz.

• Kabul etmeme protestosunda müracaat hakkını kullanmak için şu süreler içinde bildirilmelidir.

İHBAR KÜLFETİ

Genel olarak:

• Kural olarak ihbarın yapılmaması müracaat hakkının kaybına neden olmaz. Ancak ihbarın yapılmaması duruma göre tazminata sebep olabilir. Bu tazminat senet bedelini aşamaz. Sadece bu yüzden ortaya çıkan zararın tazmini istenebilir.

• İhbar mecburiyetinin ortaya çıkması için müracaat haklarının kullanılmasına ilişkin maddi şartların oluşması ve bunların protesto ile tespit edilmesi gerekir.

• İhbarı yapacak kişi bunu noter kanalı ile ya da poliçenin iadesi suretiyle yapılabilir.

• İhbardan muafiyet kaydı konulamaz.

İhbar külfetinin süresi:

a) Hamil protestodan muafiyet kaydı olmayan senetlerde protesto gününü, muafiyet kaydı varsa ibraz gününü izleyen 4 iş günü içinde kabul etmeme ve ödememe hallerini, kendi cirantasına ve düzenleyene ihbar etmek zorundadır.

b) Her ciranta aldığı bu ihbarı, bunları aldığı günü izleyen 2 iş günü içinde önceki ihbarları yapan kişilerin adlarını ve adreslerini de göstermek suretiyle kendi cirantasına ihbar eder.

c) Bonoyu düzenleyen veya poliçedeki muhatap müracaat borçlusu olmadığından kendisine ihbar yapılması gerekmez.

PROTESTODAN MUHAFİYET

HALLERİ:

A- KANUNİ MUHAFİYET HALLERİ

1-İflas: Hem ibraz hem protestodan muafiyet halidir. (muhatap veya düzenleyenin iflası veya kabule arzı yasaklanan poliçede keşidecinin iflası)

2-Kabul etmeme protestosu çekilmiş olması: Bu halde ödeme için poliçeyi ibrazla gerek olmadığı gibi ödememe protestosu çekmeye gerek yoktur.

3-Mücbir sebepler: Mücbir sebepler 30 günden çok sürerse poliçenin ibrazına ve protesto çekmeye gerek olmaksızın başvurma hakkı kullanılabilir.

NOT: Mücbir sebepler 30 günden az sürerse durum ortadan kalktığında ibraz ve protesto süreleri tekrar işlemeye başlar.

B- İradi Muafiyet hali (franko kaydı düşerek)

Düzenleyen, ciranta veya aval veren kişi, senet üzerine gidersiz, masrafsız iade, protestosuz gibi kayıtları ya da bunlara eş anlamlı diğer kayıtları imzalayıp kabul etmeme veya ödememe protestosu düzenleme yükünden kurtarır.

POLİÇENİN KABUL EDİLMEMESİ VEYA ÖDENMEMESİ ÜZERİNE MÜRACAAT

POLİÇENİN KABUL EDİLMEMESİ VEYA ÖDENMEMESİ ÜZERİNE MÜRACAAT

•Poliçeyi kabul ederek asıl borçlu olan muhatap, ibraz sonucu ödemede bulunmazsa vadeden itibaren 3 yıllık zamanaşımı süresi içinde her zaman muhataba dava açılabilir.

•Hamil muhatabın bedeli ödememesi durumunda görüldüğünde ödenecek vadeli poliçelerde keşide tarihinden itibaren 1 yıl içinde, diğer vadeli poliçelerde ise vadeyi izleyen 2 iş günü içinde ödememe protestosu çekerek müracaat borçlularına başvurabilir.

NOT: Poliçeyi kabul etmiş muhatap ve onun avalistleri poliçenin ASIL BORÇLULARIDIR

Keşideci, lehtar, cirantalar, bunların avalistleri ve araya girenler müracaat borçlularıdır ve müteselsilen sorumludurlar.

HAMİLİN VEYA ONUN YERİNE GEÇENİN MÜRACAAT HAKLARI

Vadeden önce müracaat hakkı

İki tür şartı vardır

1- Maddi şartları.

2- Şekli şartlar.

Maddi şartlar

a)Muhatap borcu tamamen veya kısmen kabul etmişse (bonoda uygulanmaz)

b)Poliçeyi kabul etsin veya etmesin borçlu muhatap iflas etmiş veya bir ilamla ispatlanmış olsa da sadece ödemelerini tatil etmiş veya aleyhindeki herhangi bir icra takibi semeresiz kalmışsa (iflas eden kişinin ödeyemeyeceği bellidir)

NOT: Bonoda bu haller keşideci nezdinde gerçekleşirse vadeden önce başvurulabilir.

c)Kabul için arz edilmesi men edilen bir poliçenin düzenleyeni iflas etmiş olursa (bonoda uygulanmaz)

Hamil müracaat borçlularına sıra gözetmeksizin başvurulabilir. Poliçeyi ödeyen müracaat borçlusu da sıra gözetmeksizin kendinden öncekilere başvurabilir.

d)Borçlunun müeccel borçları muaccel olur.

e)Kural olarak bileşik faiz yasaktır fakat müracaat borçlularına başvuru sırasında bileşik faiz uygulanabilir.

Şekli şartlar

Muhatap borcu kabul etmezse (protestodan muafiyet hali yoksa kabul etmeme protestosu çekilebilir)

HAMİL MÜRACAAT BORÇLULARINDAN ŞUNLARI TALEP EDEBİLİR

Hamilin müracaat hakkı kapsamındaki hakları

- Poliçe bedelini
- Eğer şart varsa kapital faizini
- Temerrüt faizini
- Protesto ve ihbar giderlerini
- Poliçe bedelinin %3 ünü aşmayacak kadar komisyon ücretini isteyebilir.

NOT: Başvurma hakkı vadenin gelmesinden önce kullanılırsa poliçe bedelinden bir iskonto (indirim) yapılır.

Ödeme yapan müracaat borçlusunun diğer müracaat borçlularından talep edebilecekleri haklar

- Ödediği meblağın tamamını(faizli olarak ödediği bedel)
- Temerrüt faizi (faizli ödediği bedelin temerrüt faizini)
- Masrafları ve giderleri
- Poliçe bedelinin %2 sini aşmayan komisyon ücreti.

VADEDE MÜRACAAT HAKKININ KULLANILABİLMESİ İÇİN**Maddi şart:**

- Senedin vadesi gelmesi gerekir
- Senedin muhataba süresi içinde, ödenmesi için ibraz edilmiş olması gerekir
- Muhatabın bedeli ödememesi gerekir
- Kabul etmeme veya ödememe protestosunun düzenlenmesi gerekir.

Şekli şart: Ödememe protestosu (muafiyet hali yoksa)

Ödeme günü ödememe protestosu çekilemez. Takip eden 2 iş günü içinde çekilebilir

İstisna: Her iki şartın da istisnası 3. Vade görüldüğünde ödenecek poliçelerdir.

- 1 yıl içinde ibraz yapılmalı
- 1 yıl içinde ödememe protestosu çekilmelidir.

Dikkat: Kabul etmeme ve ödememe protestosu aynı şey değildir!

PROTESTOLARIN ÇEKİLEBİLECEĞİ ZAMANLAR

VADE TÜRLERİ	KABUL ETMEME PROTESTOSU	ÖDEMEME PROTESTOSU
1-Belirli günde ödenecek poliçelerde	Düzenleme tarihinden itibaren vadeye kadar	Ödeme gününü takip eden 2 iş günü içinde
2-Düzenleme gününden belirli süre sonra ödenecek poliçelerde	Düzenleme tarihinden itibaren vadeye kadar	Ödeme gününü takip eden 2 iş günü içinde
3-Görüldüğünde ödenecek poliçelerde	-	Düzenleme gününden itibaren 1 yıl içinde
4-Görüldüğünden belirli süre sonra ödenecek poliçelerde	Düzenleme tarihinden itibaren 1 yıl içinde	Ödeme gününü takip eden 2 iş günü içinde

RETRET

Hamilin veya ödeyen müracaat borçlusunun, aksi kararlaştırılmadıkça kendi üzerinde yer alan müracaat borçlularına doğrudan başvurmak yerine **yeni bir poliçe düzenleyerek ve başvuracağı müracaat borçlusunu da bu poliçeye muhatap göstererek** başvuru hakkını kullanması halinde düzenlenen bu ikinci poliçeye **retret** denir. Her müracaat borçlusunun bir kez retret hakkı vardır. Retret görüldüğünde ödenecek vade şeklinde düzenlenir. Poliçeyi düzenleyenler cirantalar ve avalistler retreti yasaklayan kayıt koyabilirler.

POLİÇEDE ZAMAN AŞIMI

ZAMANAŞIMI

- Hamilin poliçeyi kabul etmiş muhataba karşı açacağı davalar vadeden itibaren **3 yıl içinde dava açması gerekir.**
- Hamilin müracaat borçlularına karşı açacağı davalar ödememe protestosunun çekilmesinden **itibaren 1 yıl dır.**
- Ödeyen müracaat borçlularının birbirlerine karşı dava süreleri **Ödeme tarihinden itibaren 6 ay dır.**

ZAMANAŞIMININ KESİLMESİ

- 1-Dava açılması:** Alacağın mahkeme ya da hakem önünde ileri sürülmesi sürenin kesilmesine neden olur.
- NOT:** ihtiyati tedbir, ihtiyari haciz, ödeme yasağı, icra mahkemesine yapılan itiraz ve şikâyetler süreyi kesmez.
- Yargıtay’a göre bono, poliçe için açılan bir ceza davası (Ör: tahrifat) zamanaşımını kesmez.
- 2-İcra takibi yapılması**
- 3-Davanın ihbarı**
- 4-Alacağın iflas masasına bildirilmesi**
- NOT:** Kambiyo senetlerinde durma yoktur. Kambiyo senetlerinde zaman aşımını kesen sebepler bireyseldir. TBK dan farklı olarak diğerlerine sirayet (etki) etmezler.

SEBESİZ ZENGİNLEŞME DAVASI

Hamil zamanaşımı ya da senede dayalı diğer hakların korunması için ibraz, protesto çekilmesi gibi işlemlerin yapılmaması nedeni ile poliçeden dolayı başvuru hakkını kaybetse de ne olursa olsun **keşideciye ve kabul etmiş muhataba karşı 1 yıl içinde** sebepsiz zenginleşme davası açabilir.

POLİÇENİN NÜSHASI VE SURETİ

Nüsha: Poliçenin, birbiriyle aynı olmak suretiyle, birden fazla düzenlenmesidir. **Yani poliçenin kopyası değil aslıdır.** Poliçede kabule arz yasağının konulması nüsha düzenlenmesine engel değildir. Nüshaları düzenlemeye “**keşideci**” yetkilidir. **Nüshalardan birine yapılacak olan ödeme diğer nüshaları hükümsüz kılar.** Ancak muhatap bir nüsha üzerine kabul şerhini koyar ve nüshayı almadan öderse, tekrar ödeme yapma durumu ile karşı karşıya kalabilir.

Suret: Senedin aslı değil kopyasıdır. **Poliçenin suretini her hamil çıkarabilir.** Suret üzerine kabul şerhi konulamaz, yalnızca aval ve ciro şerhi konulabilir. Suret hamili, sadece suret üzerinde imzası bulunanlara müracaat hakkını kullanabilir. Üzerine düşülecek bir kayıtla aslının cirosu önlenebilir.

POLİÇEDEN DOĞAN TALEPLERDE ZAMANAŞIMI

Poliçeden doğan taleplerde zamanaşımı sürelerine Türk Ticaret Kanunu madde 749’da yer verilmiştir. Kanuna göre bu süreler şu şekildedir; Poliçeyi kabul eden muhataba karşı ileri sürülecek poliçeden doğan istemler, vadenin geldiği tarihten itibaren **3 yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.**

Hamilin, cirantalarla düzenleyene(müracaat borçlularına) karşı ileri süreceği istemler, protesto tarihinden veya senette “gidersiz iade olunacaktır” kaydı varsa vadenin dolduğu tarihten itibaren **1 yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.**

Hamile ödemede bulunan müracaat borçlusunun kendisinden önce gelenlere karşı ileri süreceği istemler, poliçeyi ödediği veya poliçenin dava yolu ile kendisine karşı ileri sürüldüğü tarihten **itibaren 6 ay geçmekle zamanaşımına uğrar.**

Zamanaşımının Kesilme Halleri

- Dava açılması,
- Takip talebinde bulunulması,
- Davanın ihbar edilmesi veya
- Alacağın iflas masasına bildirilmesi ile zamanaşımı kesilir.

Müteselsil borçlulukta zamanaşımını kesen sebepler sadece bir ilgilinin nezdinde gerçekleşiyorsa diğerleri için de gerçekleşmiş SAYILMAZ.

DİKKAT! İhtiyati haciz, ihtiyati tedbir, adli yardım talebi ve ödeme yasağı zamanaşımını kesmez.

Nüsha	Suret
-Poliçenin aslıdır. -Sadece keşideci tarafından düzenlenir. -Kabul edilmek üzere muhataba arzı mümkündür. -Bonoda nüsha düzenlenmesi mümkün değildir.	-Poliçenin kopyasıdır. -Her hamili düzenleyebilir. -Suret ancak ciro için kullanılabilir. -Suretin kabule arzı mümkün değildir. -Bononun suretinin çıkarılması mümkündür. -Aslının cirosunu önleyebilir.

BONO

TANIMI

- Poliçe gibi 3 lü değil 2 li bir ilişki vardır.
- Keşidece lehtara veya emrine, vadesi geldiğinde belirli bir miktar parayı ödemeyi vaat eder.
- Yani poliçedeki gibi muhatap ve kabul muhatap ve kabul yoktur.
- Keşideci senedi düzenleyip imzaladığı andan itibaren senedin asıl borçlusudur.
- Müracaat borçluları ise lehtardan başlar. Düzenleyene karşı zamanaşımı süresi vadeden itibaren 3 yıldır.

NOT: Bonolar

Hukuki açıdan: Ödeme vaadidir.

İktisadi (ekonomik) açıdan: Kredi aracıdır.
(Vade olduğu için)

ZORUNLU UNSURLARI

- 1) Bono veya emre yazılı senet kelimeleri olmak zorundadır. Bono kelimesi yazılmamış ama diğer zorunlu unsurlar tam ise bu senet bono değil emre yazılı ödeme vaadi olur.
- 2) Kayıtsız şartsız bir bedeli ödeme vaadidir.
- 3) Lehtar belirtilmek zorundadır adı ve soyadı yazılmalıdır.
- 4) Keşide tarihi yazılmalıdır
- 5) Keşidecinin imzası
- 6) **Keşide yeri** (eğer keşide yeri gösterilmemişse keşidecinin ad-soyadının yanında yazan yer keşide yeri sayılır, hiç gösterilmemişse keşide yeri ödeme yeridir, aksi halde bono niteliğini kaybeder)
- 7) **Ödeme yeri:** (ödeme yeri gösterilmemişse keşide yeri ödeme yeridir, aksi halde bono niteliğini kaybeder)

NOT: Keşide yeri ve ödeme yeri alternatif unsurdur.

Dikkat: Bononun tek ihtiyari unsuru vadedir ve poliçe hükümlerine tabidir.

Dikkat: Poliçe için yapılan açıklamaların tamamı, bononun kendisine has bazı özellikleri dışında tamamen bono için de geçerlidir.

NOT: Bono bir çeşit kredi aracı olduğu için ülkemizde oldukça yaygın kullanılan bir kambiyo senedi özelliğini taşır. Poliçe daha çok uluslararası ticari ilişkilerde kullanılmaktadır.

Bonoda keşideci ve lehtar aynı kişi OLAMAZ. Ancak poliçede olabileceğini unutmayınız.

BONODA ZAMANAŞIMI

- 1) Hamilin düzenleyene açacağı davalar, vadenin geldiği tarihten itibaren 3 yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.
- 2) Hamilin, ciranta ve lehtara(müracaat borçlularına) karşı ileri süreceği istemler, ödememe protestosu tarihinden itibaren 1 yıl geçmekle zamanaşımına uğrar
- 3) Hamile ödemede bulunan müracaat borçlusunun kendisinden öncekilere karşı açacağı davalar bonoyu ödediği tarihten itibaren 6 ay geçmekle zamanaşımına uğrar.

NOT: Bonodan doğan taleplere ilişkin zamanaşımının kesilme halleri hükümleri tıpkı poliçede olduğu gibidir.

ÇEK

TANIMI

Çek keşidecinin muhataba yönelik olarak çekte gösterilen lehtara veya emrine ya da hamiline belirli bir meblağı ödeme emrini, kanunun aradığı şekil şartlarını yerine getirmek kaydıyla verdiği senettir. Çek kanunen emre yazılı bir kambiyo senedir. **Ancak poliş ve bonodan en önemli farkı hamiline yazılı olarak düzenlenebilir.**

Hukuki açıdan: Nitelikli havaledir

Ekonomik (iktisadi) açıdan: Ödeme aracıdır. (çekte vade olmadığı için kredi aracı değildir)

- Çekler görüldüğünde ödenir. Yani vade, kabul gibi poliçede sayılan hususlar çekte yoktur.
- Çek hukuki açıdan çifte yetki veren bir havaledir.
- Çekte 3 kişi vardır. Keşideci, lehtar ve muhatap. Muhatap mutlaka bir **bankadır.**
- Çekin banka tarafından ödenmesi hamilin varsa vergi kimlik numarasının saptanmasına bağlıdır.

1- Emre yazılı çekler

- Ciro +zilyetliğin devri ile devredilir
- Ciro geriye dönük olarak da yapılabilir
- Cironun kayıtsız şartsız olması gerekir
- Kısmi ciro ve muhatap bankanın cirosu batıldır.
- Hamiline yazılı ciro, beyaz ciro hükmündedir
- Protestodan veya ibraz süresi geçtikten sonra yapılan ciro alacağın temlik hükmündedir.
- Çeklerde rehin cirosu yoktur. Tahsil ve temlik cirosu vardır.

2- Nama yazılı çekler

“emre yazılı değildir” kaydıyla veya buna benzer bir kayıtlı belirli bir kişi lehine ödenmesi şart kılınan bir çek ancak Alacağın temlik+ zilyetliğin devri ile devredilebilir.

3-Hamiline yazılı çekler

- Senette belli bir kişinin adı bulunsun bile “veya hamiline” kelimelerinin veya buna benzer başka bir ibarenin eklenmesiyle düzenlenen çek, hamiline yazılı çek sayılır. Kimin lehine olduğu düzenlenmemiş çek hamiline yazılı çek hükmündedir.
- Lehtar kısmı boş bırakılarak hamiline çek düzenlenmez. Hamiline çekler matbu basılıdır.
- Bu çekler de sadece zilyetliğin devri yöntemi ile devredilebilir. İstenirse ciro(beyaz ciro) ile de devredilebilir.
- Teminat fonksiyonu vardır. Teşhis ve temlik fonksiyonu yoktur.

Çekte zorunlu unsurlar

- Çek kelimesi (başka bir dilde yazılmışsa o dildeki çek kelimesinin karşılığı)
- Muayyen bir bedelin kayıtsız şartsız havalesi
- Muhatabın ticaret unvanı
- Keşide tarihi.
- Keşidecinin imzası
- Ödeme yeri (veya muhatapın adının yanında yazan yer)
- Düzenlenme yeri (keşidecinin adının yanında yazan yer)

5941 sayılı çek kanununa göre çek üzerinde bulunması gereken zorunlu unsurlar

- Çek hesabının numarası
- Çek hesabının bulunduğu şubenin adı
- Çek hesabı sahibi gerçek kişinin ad ve soyadı,
- Çek sahibi tüzel kişinin ticaret unvanı ve tüzel kişi adına imzalayan gerçek kişinin adı soyadı ve TC kimlik numarası yazılır.
- Çek hesabı sahibi gerçek kişinin TC kimlik veya tüzel kişinin mersis numarası veya vergi kimlik numarası
- Çekin basıldığı tarih

ALTERNATİFİ OLAN ZORUNLU UNSURLAR

- Düzenleme yeri
- Ödeme yeri
- İHTİYARİ UNSUR**
- Lehtarın adı, soyadı

ÇEKTE YAZILABİLECEK İHTİYARİ KAYITLAR

1- Lehtar: TTK ya göre lehtar gösterilmeyen çek hamiline yazılı çek olarak varsayılır. Ama 5941 sayılı çek kanununa göre hamiline düzenlenen çeklerde hamiline çek defteri kullanılmak zorundadır. Hamiline ibaresi matbu olarak basılıdır.

2- Menfi emre kaydı

3- Aynen ödeme (efektif ödeme) kaydı

4- Protestodan muafiyet kaydı

ÇEKTE KONULAMAYACAK KAYITLAR

- 1- Vade kaydı (yazılmamış sayılır)
- 2- Kabul şerhi (yazılmamış sayılır) Ödemeden sorumsuzluk kaydı (yazılmamış sayılır) Faiz kaydı (yazılmamış sayılır) Bedeli şarta veya kayda bağlama (yazılmamış sayılır)
- 3- Asıl borç ilişkisini göstermek (yazılmamış sayılır)
- 4- Muhatap bankanın aval kaydı (batıldır)

ÇEK DÜZENLEYEBİLMENİN KOŞULLARI

- 1- **Karşılık:** Keşidecinin bankada hesabı olmalı
- 2- **Anlaşma**
Bir kimsenin çek keşide edebilmesi için, muhatapın (bankanın) emrinde keşidecinin emrine tahsis edilmiş bir KARŞILIK bulunması ve keşidecinin bu karşılık üzerinde çek keşide ederek tasarrufta bulunabileceğine ilişkin muhatap banka ile keşideci arasında açık veya zımni (örtülü) bir anlaşma olması gerekir. Ancak bunlar olmasa da kanunen zorunlu unsurları taşıması şartıyla çek geçerli kabul edilebilir

ÇEK TÜRLERİ

ÇEK TÜRLERİ

- 1- **Teyitli çek:** Çekin karşılığının bankada mevcut olduğunu ve çekin ibrazı anına kadar bu miktarın korunduğu prosedürdür (izlek). Para bloke edilir.
- 2- **Çekin vizesi:** Teyitten farkı paranın bloke edilmemesidir. Sadece karşılık olup olmadığı öğrenilir.
- 3- **Garanti çeki:** Çekin karşılığı olmasa da keşideci ve banka anlaşmasına göre bedelin ödeneceği çektir.
- 4- **Çizgili çek:** Genel ve özel türleri vardır.
 - a) **Genel çizgili çek:** Çekin üzerine iki paralel çizgi çizilerek arasına herhangi bir şey (BANKA) adı yazılmaması halinde genel çizgili çek olur. Genel çizgili çek banka tarafından ancak bir bankaya veya muhatap bankanın bir müşterisine ödenebilir.
 - b) **Özel(hususi) çizgili çek:** Muhatap tarafından ancak adı gösterilen bir bankaya veya bu banka muhatap ise onun müşterisine ödenir. Genel çizgili çek özel çizgili çeki dönüşebilir. Özel çizgili çek genele dönüşemez
- 5- **Banka çeki:** Muhatap aynı zamanda keşideci ise söz konusudur.
- 6- **Seyahat çeki:** Seyahattekilerin yanlarında para taşımamak için hamiline olmaması şartı ile düzenlenen çeklerdir.
- 7- **Posta çeki:** Borç ödemek amacıyla kullanılır. Kıymetli evrak değildir, havaledir.
- 8- **Mahsup çeki:** Çekin üzerinde “hesaba geçirilecektir” kaydı koyulur ise söz konusu olur. Hesaba geçirilmek üzere düzenlenen bir çekin hamili muhatap banka iflas etmişse veya bir ilamla ödemelerini tatil etmişse ya da aleyhinde yapılan bir icra takibi semeresiz kalmışsa çek bedeli kayda rağmen nakit istenebilir.

ÇEKTE İBRAZ SÜRELERİ

- Çekler görüldüğünde ödendiği için çeklerde kabul ve vade yoktur. Çekin ibraz süresi içinde mutlaka muhataba ibraz gerekir. İbraz süresi çekin keşide tarihinin ertesi gününden başlar.
- İbraz süreleri, çekte yazan keşide tarihinin ertesi gününden başlar.
 - Yalnızca iş günleri içinde muhataba ibraz edilir.
 - İbraz süreleri iş günü değil gün olarak hesaplanır.
 - İbrazin son günü tatile denk gelirse ibraz süresi tatili takip eden ilk iş gününün sonuna kadardır.
 - İbraz süreleri **hak düşürücü sürelerdir**
 - Düzenlenme tarihi, ödeme yerindeki takvime göre hesaplanırlar.
 - Çekten cayma ancak ibraz süresi geçtikten sonra hüküm ifade eder. Çekten cayılmamışsa muhatap banka ibraz süresinin geçmesinden sonra da çeki ödeyebilir.
 - Muhatap bankanın ibraz süresi geçmiş çeki ödeme yükümlülüğü yoktur.
 - İbraz süresinin geçmesinden sonra yapılan ciro ancak alacağın temliki sonuçlarını doğurur.
 - Hamilin sahip olduğu müracaat hakkı ibraz süresi bitiminden itibaren 3 yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.
 - Hamil ibraz süresi içinde çeki ibraz etmediğinde çekin kambiyo senedi niteliği ortadan kalkar. Böylece çek delil başlangıcı olur.
 - Çek süresi içinde ibraz edilirse çek borcu muaccel olur ve banka kısmi karşılık bile olsa ödeme yapmak zorundadır. Ancak hamil kısmi ödemeyi kabul etmek zorunda değildir.
- Dikkat:** Çek süresi içinde muhatap bankaya ibraz edilmezse müracaat hakları düşer

Karşılıksızdır işlemine sebebiyet

verenlere uygulanacak idari yaptırımlar

- a) **Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı:** Karşılıksız çek düzenleyen kişi hakkında hamilin talebi üzerine cumhuriyet savcısı tarafından her bir çekle ilgili olarak çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verilir. Hamilin yasaklanma kararını 6 ay içinde talep etmesi gerekir. Yasak koyulan kişi kararın kendine tebliğinden sonraki 10 gün içinde elindeki tüm çek defterlerini bankalara iade etmek zorundadır. Eğer bu arada başka çek düzenlemiş ise bunları birer birer meblağları ile bankaya bildirmek zorundadır.
- b) Bu yasaklama UYAP aracılığı ile Merkez bankasına elektronik olarak bildirilir.
- c) Karşılıksız kalan çeklerini ibraz tarihleri içinde temerrüt faizi ile birlikte ödeyen kişinin yasağı cumhuriyet savcısı aracılığı ile kaldırılır.
- d) Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına ilişkin kayıtlar girildikten 10 yıl sonra merkez bankası tarafından re'sen silinir.
- Çeklerde ibraz süresi içinde ödememe durumu**
- Noterden çekilecek protesto ile saptanabilir.
 - Muhatap banka tarafından çek üzerine yazılacak ibraz gününü içeren ödememe şerhi ile saptanabilir.
 - Takas odası beyanı ile saptanabilir.

Muhatap bankanın çek ile ilgili sorumluluğu

1- Karşılığı bulunan miktarı ödeyemeyen bankanın sorumluluğu

- a) Cezai sorumluluk: Ödemeyi yapmayan banka görevlisi şikâyet üzerine 1 yıla kadar hapis ile cezalandırılır.
- b) Hukuki sorumluluk: Hamili bulunduğu çekin bedelini karşılığı olmasına rağmen ibraz tarihinde tahsil edememiş olan kişi fiili ödeme gününe kadar geçen her gün için bankadan %3 oranında gecikme cezası talep edebilir. Hamil başka bir faiz talep edemez.

2- Bankanın karşılıksız çeklerle ilgili sorumluluğu

- a) Karşılığın hiç bulunmaması halinde: Karşılıksız çıkan çeklerde miktar TL üzerinden hesaplanır. 2010/2 sayılı tebliğden önce bastırılan çeklerden ötürü her bir çek yaprağı için 815 TL'dir
- b) Karşılığın kısmen bulunması halinde: Çek bedeli TL nin altında ise – çeki öder Çek bedelinin kısmi karşılığı varsa çek bedelini aşmamak şartı ile kısmi karşılık+..... şeklinde öder Çek 3000 tl ise içeride 500 var ise 500 +..... olarak öder kalan meblağı tl yi çek arkasına şerh düşerek işlem yapar.
- 3- Karşılıksız çıkan çeklerde bankanın sorumluluğunun sona ermesi**
- Bankanın sorumlu olduğu miktar ilgili banka tarafından hamile ödenmezse hamilin bankaya karşı dava açma hakkı ve takip yapma hakkı vardır.
- NOT:** Bankanın, çekin baskı tarihinden itibaren 5 yıl geçmiş ise sorumluluğu yoktur.

ÇEKTE MÜRACAAT HAKKI

ÇEKTE MÜRACAAT HAKKI

Bu hakkın kullanılabilmesi için çekin bedelinin tamamen veya kısmen ödenmemesi ve durumun ibraz süresi içinde tespit edilmesi gerekir. Hamil şu kişilere karşı müracaat hakkını kullanabilir.

a)Keşideci

b)Cirantalar

c)Varsa avalistlere karşı.

Çekte müracaat hakkının kullanılabilmesi için şekil şartı

a)Karşılıksızdır işlemi: Muhatap bankanın hamile ödemekle yükümlü olduğu miktarın dışında çek bedelinin karşılanmayan kısmıyla sınırlı olarak yapılır.

Hamilin talepte bulunarak çekin arkasına

- İbraz tarihini
- Hesap durumunu
- Bankanın ödediği miktarı
- İbraz edenin adı ve soyadını
- Eğer tüzel kişi adına tahsil yapılacaksa durumu belirtmek
- Ve banka görevlisi tarafından imzalanarak mühürlenerek yapılır
- Banka tarafından ödenen miktar düşüldükten sonra karşılıksız kalan tutar açıkça yazılır.
- Hamilin imzalamaktan kaçınması halinde bu işlem yapılamaz.

b)Protesto ile tespit: Noterden çekilecek protesto ile olur.

c)Bir takas odasının çek zamanında teslim edildiği halde ödenmediği tespit eden

tarihli beyanı: İlgili bankanın şubelerinin bulunmadığı yerlerde kurulan takas odalarının beyanı ile olur.

NOT: Protesto veya buna denk olan belirleme ibraz süresi içerisinde ve bir iş gününde yapılması gerekir. Çek ibraz tarihinin son gününde ibraz edilirse protesto veya denk olan tespit izleyen ilk iş gününde de yapılabilir.

Mücbir sebeplerin müracaat hakkını engellemesi

Süre içinde çekin ibrazı ve belirlemenin yapılması mevzuat ya da mücbir bir sebepten 15 günden fazla sürerse ibraz ve protestoya gerek olmaksızın müracaat hakkı kullanılabilir.

Hamilin müracaat hakkı kapsamındaki hakları

- 1- Çekin ödenmiş bedeli
- 2- İbraz tarihinden itibaren temerrüt faizi
- 3- Protesto ve ihbar giderleri
- 4- Çek bedelinin ‰3 ünü aşmayacak oranda komisyon ücreti
- 5- Karşılıksız kalan kısmın %10 unu
- 6- Zararı tazmin gibi kalemleri isteyebilir.

Ödeme yapan müracaat borçlusunun diğer müracaat borçlularından talep edebilecekleri haklar

- 1- Ödediği meblağın tamamını
- 2- Temerrüt faizi
- 3- Masrafları
- 4- Çek bedelinin ‰2 sini aşmayan komisyon ücreti.